

Metodički pristup talijanskoj književnosti u nastavi hrvatskog jezika

Šestan, Antonija

Master's thesis / Diplomski rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:137040>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-06**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE U PULI
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA KROATISTIKU

ANTONIJA ŠESTAN

**METODIČKI PRISTUP TALIJANSKOJ KNJIŽEVNOSTI U NASTAVI
HRVATSKOGA JEZIKA**

DIPLOMSKI RAD

PULA, 19. studenoga 2015.

SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE U PULI
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA KROATISTIKU

ANTONIJA ŠESTAN

**METODIČKI PRISTUP TALIJANSKOJ KNJIŽEVNOSTI U NASTAVI
HRVATSKOGA JEZIKA**

DIPLOMSKI RAD

JMBAG: 0303014298

Smjer: Hrvatski jezik i književnost – Talijanski jezik i književnost

Kolegij: Sustavi, metode i pristupi u metodici književnog odgoja i obrazovanja

Mentor: doc. dr. sc. Marko Ljubešić

PULA, 19. studenoga 2015.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Antonija Šestan, kandidatkinja za magistra Hrvatskoga jezika i književnosti – Talijanskoga jezika i književnosti ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Studentica

U Puli, 19. studenoga 2015.

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, Antonija Šestan dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom *Metodički pristup talijanskoj književnosti u nastavi Hrvatskoga jezika* koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 19. studenoga 2015.

Potpis

Sadržaj

1. UVOD.....	3
2. POLOŽAJ TALIJANSKOGA JEZIKA U ISTRI.....	5
3. POLOŽAJ TALIJANSKOGA JEZIKA U HRVATSKIM ŠKOLAMA U ISTRI	8
4. ZASTUPLJENOST KNJIŽEVNIH DJELA TALIJANSKE KNJIŽEVNOSTI U NASTAVNOM PLANU I PROGRAMU MZOS-A OD 1. RAZREDA OSNOVNE ŠKOLE DO 4. RAZREDA SREDNJE ŠKOLE	10
5. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE	12
5.1 Problem i cilj istraživanja	12
5.2 Ispitanici	12
5.3 Instrument.....	13
5.4 Rezultati i diskusija	13
5.4.1 <i>Prikaz rezultata i diskusija</i>	13
5.4.2 <i>Zaključak provedenog empirijskog istraživanja</i>	39
6. TALIJANSKO-HRVATSKI KNJIŽEVNI DODIRI I ODABIR NOVIH METODIČKIH MODELA.....	41
6.1 Primjer metodičkog modela u obradi dječjeg romana <i>Tajanstvena kristalna školjka</i> Mirelle Malusa'	42
6.1.1 <i>Prvi sat – Pripremna faza</i>	45
6.1.2 <i>Prvi sat – Analitička faza</i>	47
6.1.3 <i>Drugi sat – Faza zadavanja zadataka za samostalni rad učenika</i>	50
6.1.4 <i>Drugi sat – Analiza i korekcija rezultata</i>	51
6.2 Primjer metodičkog modela u obradi književnog djela Giacoma Scottija pod nazivom <i>Istarske priče i legende</i>	52
6.2.1 <i>Prva komunikacijska situacija</i>	54
6.2.2 <i>Druga komunikacijska situacija</i>	57
6.2.3 <i>Treća komunikacijska situacija</i>	60
6.2.4 <i>Četvrta komunikacijska situacija</i>	63
7. ZAKLJUČAK	64
8. LITERATURA.....	66
9. SAŽETAK	68
10. SUMMARY.....	69

11. POPIS SLIKA	70
12. POPIS GRAFOVA	71
13. POPIS SLIDEOVA	72
14. POPIS TABLICA	73
15. PRILOZI	74
15.1 Pisana priprema za sat književnosti 1	74
15.2 Pisana priprema za sat književnosti 2	87
15.3 Upitnik za empirijsko istraživanje	99

1. UVOD

U ovom diplomskom radu bit će obrađena tema *Metodički pristup talijanskoj književnosti u nastavi Hrvatskoga jezika*.

Posebna pozornost bit će posvećena položaju talijanskoga jezika i književnosti u nastavi Hrvatskoga jezika. Pregledavanjem osnovnoškolskog i srednjoškolskog Nastavnog plana i programa koji je propisalo Ministarstvo obrazovanja, znanosti i športa te objavilo 2006. godine, utvrdit će se u kojoj su mjeri zastupljena talijanska književna djela u nastavi Hrvatskoga jezika.

Nadalje, bit će prikazani i rezultati empirijskog istraživanja provedenog u Osnovnoj školi *Vladimira Nazora* u Pazinu. Empirijsko istraživanje bilo je usmjereno k analizi mišljenja i stavova učenika o talijanskoj književnosti te k pristupu talijanskoj književnosti u nastavnome programu Hrvatskoga jezika. Dobivenim rezultatima empirijskog istraživanja potvrdit će se ili negirati početno postavljene hipoteze:

- 1) Većina književnih djela koja učenici čitaju pripada lektirnom popisu sastavljenom prema nastavnom planu i programu.
- 2) Učenici nedovoljno čitaju djela iz talijanske književnosti.
- 3) Učenici nedovoljno poznaju talijansku kulturu.
- 4) Školska knjižnica ima mali izbor talijanskih književnih djela za posudbu.
- 5) Čitateljski interes učenika više je usmjeren prema ostalim stranim književnostima, nego prema talijanskoj književnosti.

Poseban naglasak stavit će se na zainteresiranost učenika za uvođenjem većeg broja talijanskih književnih djela u nastavu Hrvatskoga jezika, na njihovo nepoznavanje talijanske književnosti te na želju za upoznavanjem iste.

Osim Nastavnog plana i programa za hrvatske škole, proučit će se i Nastavni plan i program Talijanskoga jezika za osnovne škole s nastavom na talijanskom jeziku i pismu. Iz spomenutog nastavnog programa izdvojit će se određena književna djela predviđena za čitanje u sklopu lektire koja u izravni dodir dovode talijanski jezik i književnost s hrvatskim jezikom i književnošću. Dječji roman *Tajanstvena kristalna školjka/La misteriosa conchiglia di cristallo* Mirelle Malusa' te književno djelo Giacoma Scottija *Istarske priče i*

legende/Fiabe e leggende dell'Istria, primjeri su na kojima učenici mogu upoznati i usvojiti pojam dvojezičnosti i njegovu važnost.

Odabrana književna djela za obradu u nastavi Hrvatskoga jezika, preuzeta iz Nastavnog plana i programa za talijanske škole, bit će strukturirana i obrađena prema suvremenim metodičkim modelima problemsko-stvaralačkog i komunikacijskog metodičkog sustava. Koristeći ove metodičke modele učenike se u potpunosti uključuje u nastavni proces te na taj način sami stvaraju svoje književne stavove i razmišljanja.

Cilj je ovog diplomskog rada ukazati na važnost dvojezičnosti i stoljetnih hrvatsko-talijanskih književnih i jezičnih dodira. Ujedno, želi se prikazati položaj talijanskoga jezika i književnosti u suvremenom hrvatskom školstvu te potreba za povećanjem talijanskih književnih izvora i literature dostupne učenicima radi boljeg upoznavanja talijanske književnosti, jezika i kulture. Ovim diplomskim radom željelo se usmjeriti pozornost na razvijanje svijesti o potrebi očuvanja i poštivanja kulturnog nasljeđa i veza između Istre i Italije te na prenošenje svijesti o važnosti suživota hrvatskoga i talijanskoga jezika na generacije koje tek dolaze.

2. POLOŽAJ TALIJANSKOGA JEZIKA U ISTRI

Talijanski jezik u Istri, prema 6. članku Statuta Istarske Županije koji je donijela Skupština Istarske županije, službeno je ravnopravan s hrvatskim jezikom na određenim dvojezičnim područjima Istre. Govorimo o službenoj dvojezičnosti. Talijanski se jezik označava kao materinski jezik kojim se talijanska manjina¹ služi na području Istre.

„U Istarskoj županiji hrvatski i talijanski jezik su u ravnopravnoj službenoj uporabi u radu županijskih tijela u samoupravnom djelokrugu. Način ostvarivanja dvojezičnosti utvrđuje se ovim Statutom i drugim propisima. Autohtone etničke i kulturne, te druge osobitosti Istre zaštićene su sukladno odredbama ovog Statuta i drugim propisima.“²

Položaj talijanskoga jezika u Istri uvelike određuje činjenica da je u različitim razdobljima vlasti bio visoko cijenjeni jezik. Talijanski jezik nije samo jezik susjeda Istre koji je povezan na različite načine s Istrom, već je i jedan od svjetskih jezika. Upravo zbog toga je talijanski jezik poželjan i društveno koristan jezik, ne samo unutar dvojezične zajednice, već i u svjetskoj jezičnoj zajednici, npr. otvara nove obrazovne i profesionalne mogućnosti. Osim jezika, bitno je poznavanje književnosti i kulture države o čijem se službenom jeziku radi. Jezik ne može bez književnosti, kao ni književnost bez jezika. Književnost pripada skupini kulturoloških elemenata te je i sama dio kulturnog nasljeđa.³

„Stoljetna povezanost Hrvatske i Italije, uvjetovana zemljopisnom blizinom, dovela je do mnogostrukih dodira na društveno-kulturološkom, umjetničkom, povijesnom, gospodarstvenom i političkom planu.“⁴ Suvremene kulturne veze između Italije i Istre održavaju se posredovanjem nacionalnih manjina, talijanske u Hrvatskoj, ali u posljednje vrijeme i hrvatske u Italiji. Ujedno, otvorenost granica dopušta slobodan protok informacija i ljudi. Istovremeno, dolazi do mnogobrojnih osobnih, kulturnih te znanstvenih dodira i razmjena.

Predstavnica talijanske nacionalne zajednice u Istri i zamjenica istarskoga župana, Viviana Benussi, u intervjuu za Glas Istre govorila je o dvojezičnosti:

¹ Talijani obuhvaćaju 7% ukupnog broja stanovništva Istre, a preostalih 18% obuhvaća ostale narode koji žive u Istri. Rezultati popisivanja stanovništva iz 2011. godine pokazuju da je ukupan broj stanovnika koji živi u Istri jednak broju 208 055. Od toga, 12 543 stanovnika deklarira svoju narodnost kao talijansku.

² <http://www.istra-istria.hr/index.php?id=63>, 8. 11. 2015.

³ Yvonne Vrhovac i suradnici: *Strani jezik u osnovnoj školi*. Naprijed, Zagreb, 1999., str. 257

⁴ <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/dodatni/129153.htm>, 8. 11. 2015.

Dvojezičnost od razdoblja bivše Jugoslavije do danas u Istri je bila heterogeno rješavana. Na čitavoj Bujštini, na području nekadašnje općine Rovinj, dakle s Balama, zatim u Vodnjanu i Galižani bila je na snazi službena, ali i javna uporaba dva jezika. Raspadom Jugoslavije postupno nestaju neka stečena prava: službena uporaba jezika ostaje na snazi, ali dijelom nestaje javna uporaba jezika, iako to jamči Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina. Dvojezičnost znači da osobe koje žive na određenom području ravnopravno mogu koristiti oba jezika, to može biti simetrični bilingvizam, ali bi trebao biti barem, kao u prošlosti, asimetrični bilingvizam. Stečeno pravo bilo je da se talijanski jezik u školama učio kao obavezan predmet, s istom satnicom kao i hrvatski, jer učenje jezika je preduvjet dvojezičnosti.⁵

Prema riječima zamjenice istarskoga župana, nekadašnji položaj talijanskoga jezika u školama se znatno promijenio. Talijanski jezik se u školama više ne uči kao obavezan predmet, već kao izborni, te je u skladu s time i satnica neusporediva sa satnicom izvođenja nastave Hrvatskoga jezika.

Dvojezične zajednice često se nalaze u složenim međuodnosima s okolinskim jezičnim zajednicama, naročito s obzirom na prevladavajuću ideologiju nacionalnih država. Unutar takve ideologije jezici manjih jezičnih zajednica često se uslijed pritiska nadmoćnoga okolinskoga jezika gube. Taj je proces posljedica društvenih prednosti koje donosi poznavanje nadmoćnoga jezika (npr. školovanje ili zapošljavanje). Roditelji koji su zbog nepoznavanja ili slabijega poznavanja okolinskoga jezika snosili određene posljedice, skloni su djeci posve ili djelomično uskratiti prijenos naslijeđenoga jezika. Takva blokada prijenosa može dovesti do pretvorbe dvojezičnosti u jednojezičnost već unutar dva naraštaja...⁶

Podaci o upisima u Srednju talijansku školu *Dante Alighieri* u Puli i Srednju talijansku školu *Leonardo da Vinci* u Bujama u školsku godinu 2015./2016., primjer su utjecaja okolinske jezične zajednice na jezičnu zajednicu manjina. Naime, u Puli je od 100 slobodnih mjesta u smjerovima: opća gimnazija, jezična gimnazija, ekonomist, tehničar za elektroniku i kombinirani razredni odjel automehaničara i prodavača, u ljetnom i jesenskom roku popunjeno samo 58 mjesta. Prema navedenim podacima zaključujemo da se i pripadnici talijanske manjine u Istri prije odlučuju za upis djece u srednje hrvatske škole nego u

⁵ http://www.glasistre.hr/vijesti/pula_istra/dvojezicnost-je-ravnopravno-koristenje-oba-jezika-359791, 8. 11. 2015.

⁶ Gordana Hržica, Melita Kovačević, Nevena Padovan: Društvenojezični utjecaj na dvojezičnost – hrvatske dvojezične zajednice u Istri i Beču, *LAHOR*, Hrvatsko filološko društvo, Zagreb, god. 6, br. 12, 2011., str. 181

talijanske. Time upisne kvote talijanskih srednjih škola ostaju neispunjene. U osnovnim školama je situacija ista ili vrlo slična. Utjecaj države u kojoj žive i utjecaj hrvatskoga jezika sve više prodiru u prostor postojanosti i čvrstoće talijanskih zajednica te talijanskoga jezika. U suvremenom postupku socijalizacije i stvaranja osobnih društvenih krugova i normi, utjecaju okoline teško je pobjeći.

3. POLOŽAJ TALIJANSKOGA JEZIKA U HRVATSKIM ŠKOLAMA U ISTRI

„U osnovnim školama u Hrvatskoj talijanski jezik zastupljen je kao prvi strani jezik (od 1. do 8. razreda), kao drugi strani jezik (od 4. do 8. razreda), kao materinski jezik pripadnika talijanske nacionalne manjine i kao jezik društvene sredine u dvojezičnim područjima RH.“⁷

U hrvatskim srednjim školama položaj i satnica Talijanskoga jezika ovisi o smjeru obrazovanja koji učenici odaberu za svoje daljnje školovanje.

Nekada je Talijanski jezik bio zastupljen u hrvatskim školama u opširnijem fondu sati. Na taj se način održavao kontinuitet učenja talijanskoga jezika kao stranoga jezika. U suvremenim hrvatskim školama, prema nastavnome planu i programu, za tjednu obradu stranoga jezika izdvaja se samo dva sata.

Prema riječima zamjenice istarskoga župana, Viviane Benussi, „talijanski jezik kao jezik društvene sredine nije više u redovnoj nastavi već se uči kao izborni predmet, dakle nije obvezujući, sa satnicom od samo dva sata tjedno. Izborni predmet jedne godine možete učiti a sljedeće ne, a jezik treba učiti u kontinuitetu.“⁸

Talijanski jezik zauzima svoje mjesto u hrvatskim školama, ali ne kao u nekadašnjem školskom sustavu. Budući da svi učenici ne poznaju i ne govore talijanskim jezikom, učenike se u skladu s nastavnim planom i programom pri obradi nastavnih cjelina mora poticati na pronalaženje međukulturnih i međujezičnih utjecaja.

Naravno, uz hrvatske škole u Istri u kojima se Talijanski jezik uči kao izborni strani jezik, na području Istre djeluje i devet talijanskih osnovnih i srednjih škola u kojima Talijanski dobiva status obveznog nastavnog predmeta. Te su škole: Talijanska osnovna škola *Edmondo De Amicis* u Bujama, Talijanska srednja škola *Leonardo da Vinci* u Bujama, Talijanska osnovna škola u Novigradu, Talijanska osnovna škola *Bernardo Parentin* u Poreču, Talijanska osnovna škola *Giuseppina Martinuzzi* u Puli, Talijanska srednja škola *Dante*

⁷ <http://public.mzos.hr/Default.aspx?art=12662>, 8. 11. 2015.

⁸ http://www.glasistre.hr/vijesti/pula_istra/dvojezicnost-je-ravnopravno-koristenje-oba-jezika-359791, 8. 11. 2015.

Alighieri u Puli, Talijanska osnovna škola *Bernardo Benussi* u Rovinju, Talijanska srednja škola u Rovinju te Talijanska osnovna škola *Galileo Galilei* u Umagu.⁹

Zamjenica istarskoga župana osvrnula se i na postojeće stanje školstva u Hrvatskoj. Stanje je isto u hrvatskim i talijanskim školama. Progovorila je o borbi koja se vodi da bi se održalo postojeće standarde koji su već minimalni. Unutar obrazovnoga sustava razvija se i svijest o činjenici da su nužne promjene jer je potreban racionalniji i efikasniji sustav.¹⁰

Predstavnica talijanske nacionalne zajednice u Istarskoj županiji spominje i problem kršenja ravnopravnosti učenika talijanskih škola pri upisu na hrvatske fakultete. U talijanskim školama nisu zadovoljni državnom maturom.

*Na državnoj maturi u talijanskim školama tri su obvezna predmeta: materinski jezik, dakle talijanski jezik i književnost, zatim hrvatski jezik i mogu birati između matematike i engleskog jezika. Učenici talijanskih škola u neravnopravnom su položaju, ne samo zato što moraju polagati četiri a ne tri obvezna predmeta, jer svi traže matematiku, hrvatski i engleski, već zato što im nitko ne boduje ispit iz talijanskog kao materinskog jezika. Zato smo sugerirali da se uvede postupak kao u Sloveniji, gdje su propisana tri obvezna predmeta - materinski jezik, matematika i engleski. Naravno da fakulteti uz to mogu tražiti i hrvatski jezik, ali bi se učeniku na upisu vrednovalo i znanje talijanskog kao materinskog.*¹¹

Nakon navedenih činjenica i podataka zaključujemo da bi trebalo posvetiti veću pozornost pravima talijanskoga jezika, ali i učenicima koji pohađaju talijanske srednje škole. S obzirom na to da je u Istri prisutna dvojezičnost, trebalo bi se u nastavni plan i program u većoj mjeri uključiti talijanski jezik, kulturu i književnost.

⁹ http://www.skole.hr/skole/popis?mod_instance=229_1150_0&pu_zupanija=Istarska&x=20&y=8, 8. 11. 2015

¹⁰ http://www.glasistre.hr/vijesti/pula_istra/dvojezicnost-je-ravnopravno-koristenje-oba-jezika-359791, 8. 11. 2015.

¹¹ Ibid.

4. ZASTUPLJENOST KNJIŽEVNIH DJELA TALIJANSKE KNJIŽEVNOSTI U NASTAVNOM PLANU I PROGRAMU MZOS-A OD 1. RAZREDA OSNOVNE ŠKOLE DO 4. RAZREDA SREDNJE ŠKOLE

Da bismo utvrdili u kojoj su mjeri talijanska književna djela zastupljena u nastavi Hrvatskoga jezika, morali smo proučiti Nastavni plan i program za osnovne i srednje škole Ministarstva obrazovanja, znanosti i športa koji je objavljen 2006. godine.

Tijekom osnovnoškolskog obrazovanja učenici se susreću s književnim djelima talijanskih autora u gotovo neznatnoj mjeri. U srednjoj se školi broj odabranih književnih djela za čitanje povećava, ali uvijek taj broj uključuje samo najznačajnija talijanska književna djela i autore. Smatramo da bi se, pogotovo u osnovnoškolski nastavni program, trebalo uvesti još pokoje djelo iz talijanske književnosti. Samo su u nastavnom programu nižih razreda osnovne škole zabilježena dva imena talijanskih autora čija književna djela učenici moraju pročitati. Prvi talijanski autor je Carlo Collodi i njegovo književno djelo *Pinokio*. *Pinokija* učenici čitaju u drugom razredu osnovne škole u sklopu obrade priča za djecu. Drugi talijanski autor čije ime pronalazimo u nastavnome planu i programu je Gianni Rodari. Predložena su dva njegova djela za čitanje, *Čipolino* i *Putovanje Plave strijele*. U sklopu lektire čita se samo jedno djelo, i to prema izboru učenika ili u dogovoru s učiteljem/učiteljicom. *Čipolino* je lektira koja se čita u sklopu obrade basne. Učenici kroz analizu djela usvajaju osnovna obilježja basne i razvijaju sposobnost prepoznavanja te književne vrste na drugim primjerima. *Putovanje Plave strijele* učenici čitaju kao pripovijetku. Učenici usvajaju predviđeno znanje za tu nastavnu jedinicu i razvijaju sposobnost prepoznavanja te primjene naučenog na tekstove koji slijede u daljnjoj obradi. Osim filma Roberta Benignija, *Život je lijep*, koji se obrađuje kao nastavna jedinica u sklopu medijske kulture, u nastavnome planu i programu za osme razrede ne pronalazimo druga književna djela talijanskih autora. Film je prikladan za učeničko vizualno koncipiranje rata i usvajanje stvarne situacije koja je za vrijeme Drugoga svjetskoga rata postojala u pojedinim dijelovima europskoga prostora.

Srednjoškolski gimnazijski nastavni plan i program obuhvaća veći broj književnih djela talijanskih autora. Ta su djela raspodijeljena unutar nastavnoga plana i programa za drugi i četvrti razred gimnazije. U prvom i trećem razredu srednje škole, prema nastavnome planu i programu, učenici ne moraju pročitati niti jedno talijansko književno djelo.

Predrenesansa i humanizam su razdoblja u književnosti u sklopu kojih učenici upoznaju znamenite autore poput Dantea Alighierija, Francesca Petrarce i Giovannija Boccaccia. Njihova djela učenici ne čitaju u cijelosti, ali upoznavanjem biografija navedenih autora i čitanjem njihovih djela obogaćuju svoje znanje iz opće književne kulture. Predviđeno je čitanje samo prvih pet pjevanja prvoga dijela Alighierijeve *Božanstvene komedije*; *Pakla*, nekoliko soneta iz Petrarčina *Kanconijera* te pojedine novele iz Boccacciova *Decamerona*. Književnim slijedom nakon razdoblja predrenesanse i humanizma dolazi razdoblje renesanse. Čitanjem književnih djela toga razdoblja učenici usvajaju osnovna obilježja renesanse i ta ista prepoznaju u daljnjem čitanju književnih djela. Iz renesansnoga razdoblja talijanske književnosti za čitanje je izdvojeno djelo Ludovica Ariosta, *Bijesni Orlando*. Talijanski klasicizam učenici će upoznati čitajući djelo *Krčmarica Mirandolina*, Carla Goldonija. Uz talijanska književna djela koja smo do sada nabrojili, učenici tijekom drugog razreda srednje škole moraju pročitati još dva djela, *Pjevača* i *Ljudski život* Gianbattista Marina. Navedena književna djela obilježila su razdoblje talijanskoga baroka te će učenicima pojasniti barokne značajke i obogatiti njihovo književno znanje. Osim Gianbattista Marina, na talijansko barokno stvaralaštvo veliki je utjecaj imao i Tarquato Tasso s književnim djelom *Oslobođeni Jeruzalem*. Popis književnih djela za čitanje u četvrtom razredu kraći je od popisa književnih djela za drugi razred. Naime, učenici prema nastavnome planu i programu u četvrtom razredu srednje škole moraju pročitati samo jedno talijansko književno djelo, i to djelo Luigija Pirandella, *Šest lica traži autora*.

Budući da su u osnovnoškolskom nastavnom planu i programu sadržana samo tri književna djela, smatramo da bi učenici trebali upoznati još talijanskih autora. Na taj bi način učenici bolje upoznali talijansku književnost i autore koji su sudjelovali u njenom stvaranju, razvoju i strukturiranju.

5. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE

5.1 Problem i cilj istraživanja

Empirijsko istraživanje bilo je usmjereno k analizi mišljenja, stavova i pristupa talijanskoj književnosti u nastavnome planu i programu. U istraživanju posebna je pozornost bila posvećena zainteresiranosti učenika za uvođenjem većeg broja talijanskih književnih djela u nastavu Hrvatskoga jezika te njihovom nepoznavanju talijanske književnosti i želji za upoznavanjem iste.

Polazne hipoteze ovog empirijskog istraživanja bile su:

- 1) Većina književnih djela koja učenici čitaju pripada lektirnom popisu sastavljenom prema nastavnom planu i programu.
- 2) Učenici nedovoljno čitaju djela iz talijanske književnosti.
- 3) Učenici nedovoljno poznaju talijansku kulturu.
- 4) Školska knjižnica ima mali izbor talijanskih književnih djela za posudbu.
- 5) Čitateljski interes učenika više je usmjeren prema ostalim stranim književnostima, nego prema talijanskoj književnosti.

Cilj istraživanja bio je utvrditi u kojoj je mjeri zastupljena talijanska književnosti u nastavi Hrvatskoga jezika.

5.2 Ispitanici

Anketnim upitnikom ispitalo se mišljenja i stavove učenika petog, šestog, sedmog i osmog razreda Osnovne škole *Vladimira Nazora* u Pazinu o pristupu talijanskoj književnosti u nastavi Hrvatskoga jezika. U jednom petom razredu OŠ *Vladimira Nazora* u Pazinu, anketu je ispunilo dvadeset i dvoje učenika, u šestom razredu dvadeset i četvero, u sedmom devetnaestero te u osmom dvadeset i jedan učenik. Sveukupno, anketu je ispunilo osamdeset šestero učenika.

5. razred	6. razred	7. razred	8. razred	Sveukupno
22	24	19	21	86

Tablica 1 Broj ispitanih učenika u OŠ *Vladimira Nazora* u Pazinu

5.3 Instrument

Posebno pripremljen upitnik (čija je autorica Antonija Šestan) sastojao se od uvodnoga djela (objašnjenje problema istraživanja, cilj istraživanja, upute), općih pitanja (spol, dob, razred) i devet pitanja zatvorenog, otvorenog i kombiniranog tipa. Na nekoliko pitanja zatvorenog tipa, učenici su mogli odgovoriti zaokruživanjem standardiziranih varijanti od 1 do 5 na Likertovoj ljestvici. Tim se pitanjima željelo ispitati iskustva i mišljenja učenika o čitanju književnih djela strane književnosti, s osobitim osvrtom na talijansku književnost. Ujedno, pitanja su se odnosila i na utvrđivanje mišljenja o zastupljenosti književnih djela talijanske književnosti u nastavi Hrvatskoga jezika te u nastavnome planu i programu. Zaključno, ispitalo se i definiralo odnose učenika prema književnim djelima talijanske književnosti.

5.4 Rezultati i diskusija

Sve ćemo rezultate najprije pojasniti, a potom i grafički prikazati. Odgovore učenika bilježiti ćemo postocima. Budući da svi učenici nisu bili u školi kada smo provodili anketu, ukupan broj učenika i postoci nisu jednaki u svim ispitanim razredima Osnovne škole *Vladimira Nazora* u Pazinu.

5.4.1 Prikaz rezultata i diskusija

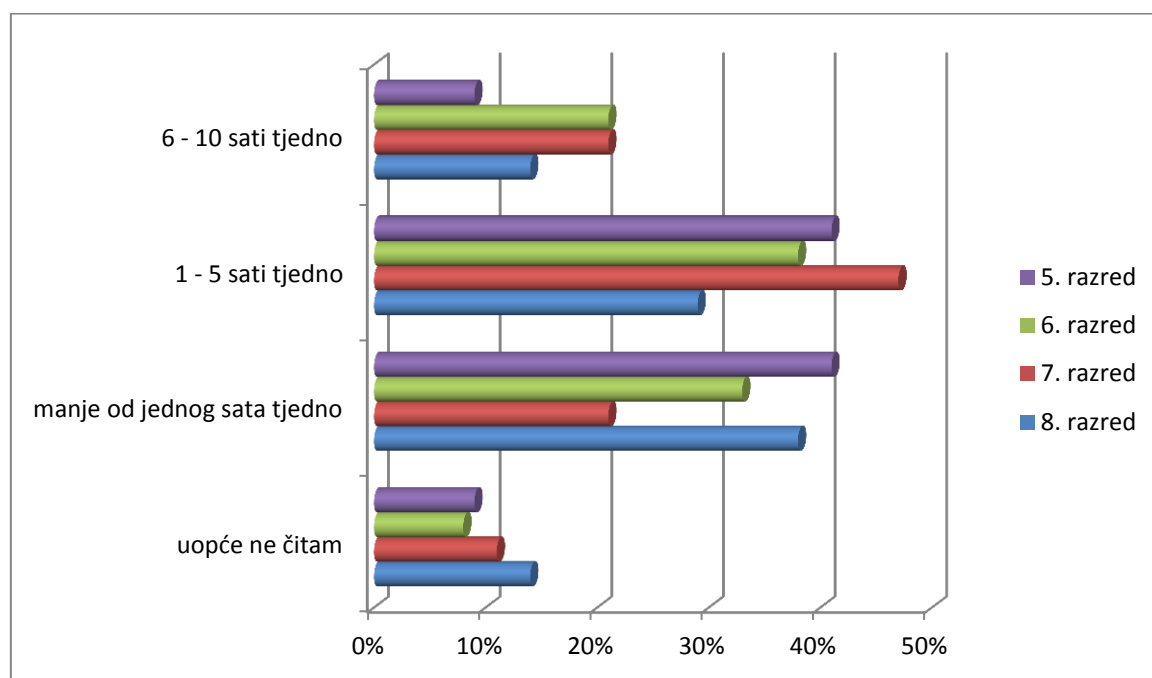
Na početku ankete upitali smo učenike **koliko u prosjeku čitaju**. Odgovori su bili različiti. Najviše učenika petog razreda opredijelilo se za odgovore *manje od jednog sata tjedno* i *1 – 5 sati tjedno*, kad zbrojimo postotke oba odgovora čak njih 82%. Odgovor *uopće ne čitam* zaokružilo je 9% ukupnog broja ispitanih učenika petog razreda. Postoji mogućnost da učenici čitanjem smatraju čitanje udžbenika pri učenju, čitanje dnevnih novina ili časopisa. To se, naravno, ne može usporediti sa čitanjem književnih djela.

Odgovori učenika šestog razreda ne razlikuju se u većoj mjeri od odgovora učenika petog razreda. Najviše učenika čita *1 – 5 sati tjedno* ili *manje od jednog sata tjedno* što iznosi 71% ukupnog broja učenika. Postotak učenika koji čitaju *od 6 do 10 sati tjedno* doseže 21%, dok se postotak učenika koji uopće ne čita, smanjio.

U sedmom razredu postotak ispitanika koji čitaju *od 1 do 5 sati tjedno* iznosi 47%. Odgovor *6 – 10 sati tjedno* zaokružilo je 21% ispitanih učenika sedmog razreda, dok učenika koji *ne čitaju uopće* ima 11%. Nema učenika koji čitaju *više od 10 sati tjedno*.

U osmom razredu 14% učenika uopće ne čita. Najveći je postotak učenika koji čitaju *manje od jednog sata tjedno*, čak 38%. Odgovor *1 – 5 sati tjedno* zaokružilo je 29% ukupnog broja ispitanih učenika u osmom razredu. Samo je 5% učenika zaokružilo odgovor *više od 10 sati tjedno*, a 14% učenika zaokružilo je *6 – 10 sati tjedno*.

Rezultati pokazuju da učenici u svim ispitanim razredima jako malo čitaju. Jedna od mogućnosti zašto su rezultati takvi, osim nezainteresiranosti učenika, sigurno je i sve veća prisutnost medija u školstvu, ali i u svim životnim područjima. (v. graf 1)

Graf 1: Koliko u prosjeku čitaš?

Drugim pitanjem koje smo učenicima postavili, istražili smo **koje književne rodove učenici najradije čitaju**. U slučajevima kada nisu znali razlikovati književne rodove ni definirati ih, uslijedilo je naše objašnjenje i definiranje pojmova.

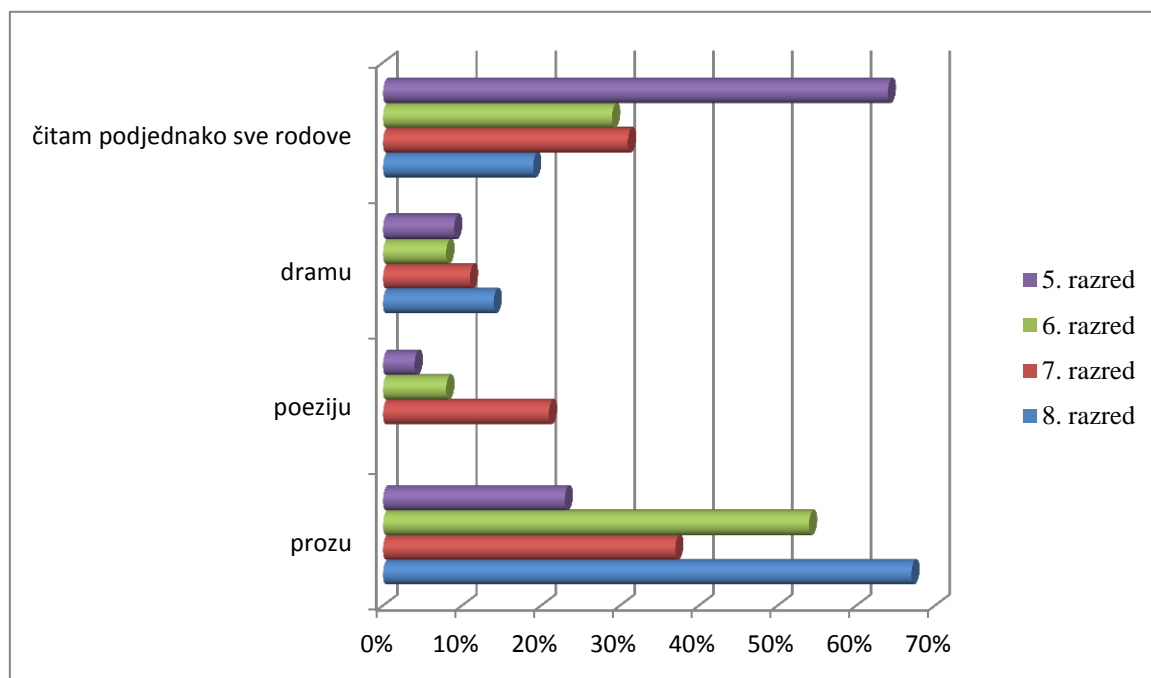
Rezultati pokazuju kako učenici u petom razredu *čitaju podjednako sve rodove*. Za taj se odgovor opredijelilo više od polovine ukupnog broja učenika, 64%. Ostali ponuđeni odgovori bili su *proza*, *poezija* i *drama*. Kao odgovor, *prozu* je odabralo 23% ispitanih učenika, *poeziju* samo 4%, a *dramu* 9%.

U šestom razredu odgovor *proza* zaokružilo je 54% učenika. Nadalje, prema odgovorima učenika zaključujemo da u jednakoj mjeri čitaju *poeziju* i *dramu*. Na ta dva odgovora otpada 16%, 8% na *poeziju* i 8% na *dramu*. Onih koji *čitaju podjednako sve rodove* ima 29% od ukupnog broja ispitanih učenika šestog razreda.

Rezultati ankete provedene u jednom sedmom razredu pokazuju da najveći broj učenika čita *prozu*, 37%. Odgovor *čitam podjednako sve rodove* zaokružilo je 31% ukupnog broja ispitanih učenika. Preostali postotak od 32% dijeli se na preostala dva odgovora, *poeziju* 21% i *dramu* 11%.

U osmom razredu više od polovine ukupnog broja ispitanih najviše čita *prozu*, čak 67%. Rezultati istraživanja pokazuju da nitko ne čita *poeziju*, dok *dramu* čita samo 14% učenika. Preostali učenici, tj. 19% ukupnog broja ispitanih učenika osmog razreda, *čitaju podjednako sve rodove*.

Rezultati istraživanja pokazuju da najviše učenika ispitanih petih, šestih, sedmih i osmih razreda za čitanje najradije odabire prozna književna djela. Najmanje učenika čita *poeziju*. (v. graf 2)

Graf 2: Koje književne rodove najradije čitaš?

Treće pitanje u anketnom upitniku vezano je uz lektiru, tj. zanimalo nas je **u kojoj je mjeri učeničko čitanje književnih djela zapravo čitanje lektire.**

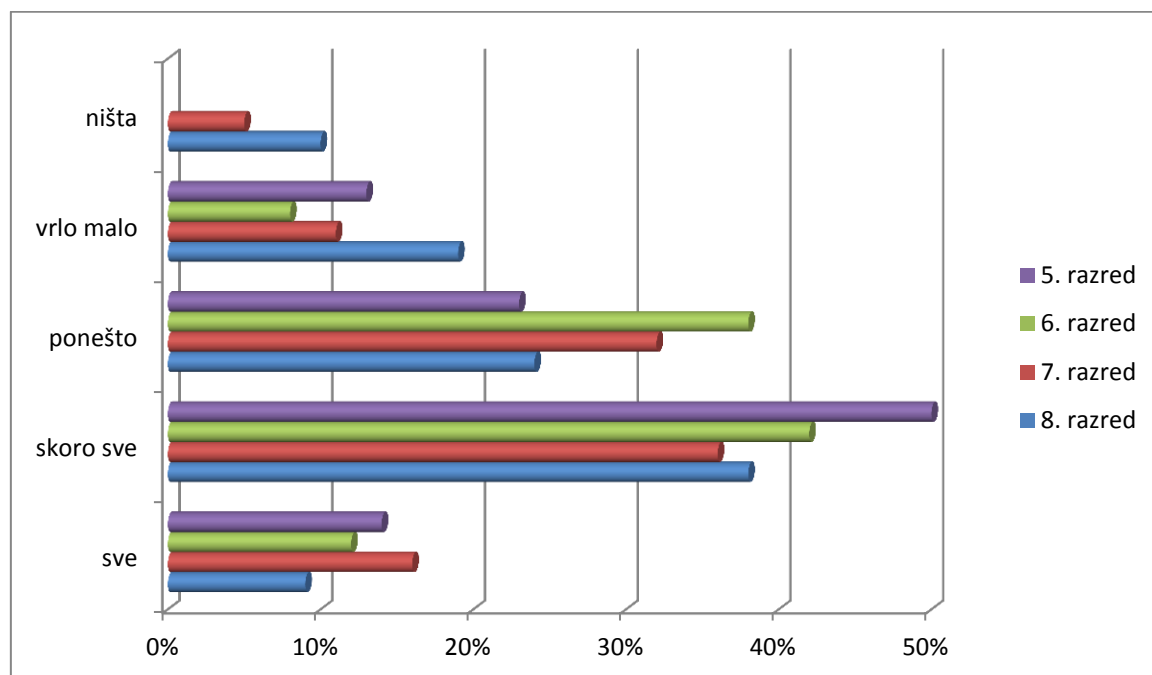
Rezultati odgovora ispitanih učenika petog razreda pokazuju da je lektira skoro sve što učenici pročitaju. Naime, čak 50% učenika zaokružilo je odgovor *skoro sve*, što znači da većina učenika čita neko književno djelo samo kad ga na to potiče negativna ocjena ili neko ispitivanje, a ne svojevrijedno. Odgovor *sve* zaokružilo je 14% učenika, što znači da čitaju samo ona književna djela koja se nalaze na školskom lektirnom popisu. Onih čiji čitateljski opus sadrži *vrlo malo* lektirnih djela ima samo 14%. Za odgovor *ponešto* odlučilo se 23% ukupnog broja ispitanih učenika petog razreda, što znači da i samovoljno u slobodno vrijeme biraju književna djela za čitanje.

Odgovori učenika koji pohađaju šesti razred nisu puno drukčiji od odgovora učenika petog razreda. Najviše učenika zaokružilo je odgovore *skoro sve* i *ponešto*. Postotak učenika kojima je *skoro sve* od onog što čitaju lektira iznosi 42%, a odgovor *ponešto* zaokružilo je 38%. Odgovor *sve* odabralo je 13% učenika, što znači da ne čitaju književna djela koja se ne nalaze na popisu lektire. Za odgovor *vrlo malo* odlučilo se 8% učenika. Nitko se od učenika nije opredijelio za odgovor *ništa*.

Rezultati odgovora učenika sedmog razreda su sljedeći: 16% učenika odgovorilo je kako je *sve* što čitaju lektira, 36% *skoro sve*, 32% *ponešto*, 11% *vrlo malo* te 5% *ništa*. U odnosu na peti i šesti razred postotak učenika u kojih je lektira sve što čitaju, smanjio se. Rezultati pokazuju da se spektar osobnog odabira književnih djela učenika, proširuje. Ujedno, možemo primijetiti da učenici u sedmom razredu već počinju s izgradnjom vlastitog čitateljskog ukusa i ostvarivanjem istog.

Učenici osmog razreda odgovorili su na treće pitanje zaokruživši u 38% slučajeva odgovor *skoro sve*, u 24% slučajeva *ponešto* te u 19% *vrlo malo*. Za razliku od rezultata prijašnjih razreda, u osmom se razredu povećao postotak ukupnog broja učenika koji su zaokružili odgovor *ništa*, a smanjio broj učenika koji je zaokružio odgovor *sve*. Daljnjim proučavanjem rezultata istraživanja, utvrdilo se da učenici ispitanog osmog razreda ne čitaju samo lektirna djela na koja ih nastavni plan i program obvezuje, već samostalno biraju i čitaju književna djela za čitanje u slobodno vrijeme.

Postoci odgovora većine ispitanih učenika potvrdili su polaznu hipotezu da većina književnih djela koja učenici čitaju pripada lektirnom popisu sastavljenom prema nastavnome planu i programu. Smatramo kako bi se učenike trebalo poticati na čitanje književnih djela koja nisu dio lektirnog popisa i preporučivati im književna djela za čitanje koja su primjerena njihovoj dobi. (v. graf 3)

Graf 3: Koliko je od toga što čitaš lektira?

Četvrto se pitanje u anketnom upitniku sastojalo od pet pitanja. Naime, učenici su morali procijeniti **u kojoj mjeri:**

...vole čitati književna djela stranih autora

...okolina utječe na njihov izbor književnih djela za čitanje

...poznaju talijansku kulturu

...bi voljeli da se talijanske književnike i njihova djela uključi u nastavne sadržaje

...ih zanima talijanska književnost i djela talijanskih autora

Za svako smo pitanje izradili poseban graf i pojedinačno ćemo ih objasniti.

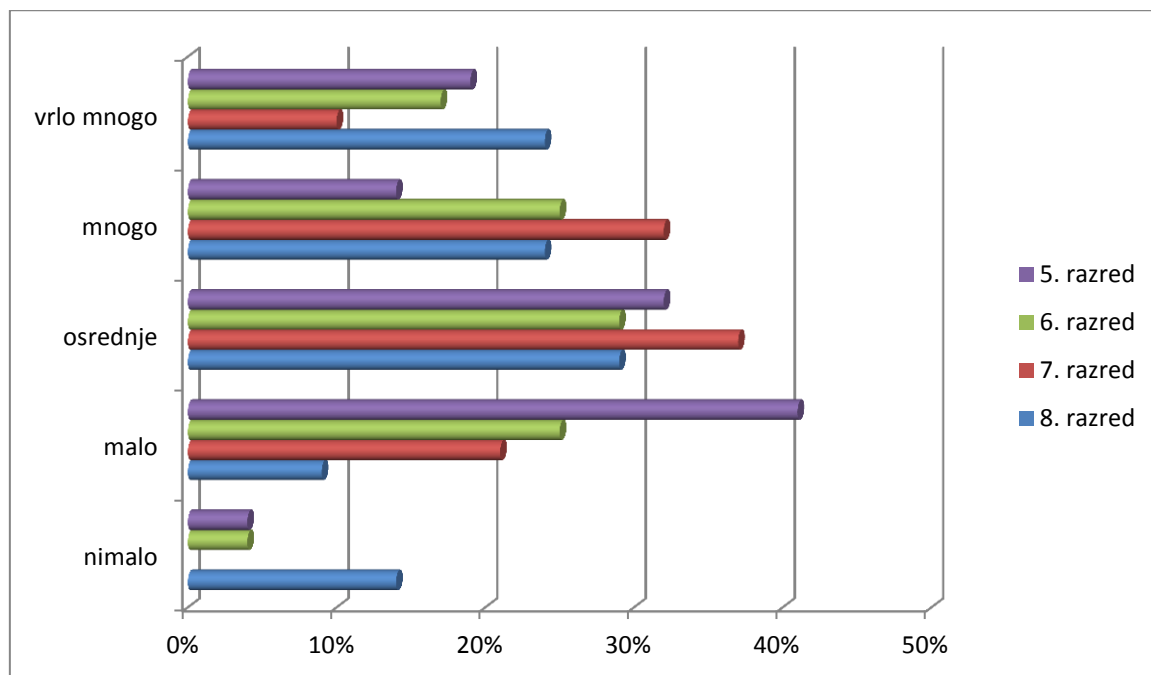
Učenici petog razreda na prvo pitanje **u kojoj mjeri vole čitati književna djela stranih autora**, dali su najviše odgovora *malo*, čak 41% učenika. Odgovor *osrednje* zaokružilo je 31% ukupnog broja ispitanih učenika petog razreda. Za odgovor *nimalo* odlučilo se 4% učenika, dok se za *mного* i *vrlo mnogo* odlučilo samo 23%.

Učenici šestog razreda na isto su pitanje odgovorili na sljedeći način: 36% ukupnog broja ispitanih učenika opredijelilo se za odgovor *malo*, 32% navelo je kako *nimalo* ne voli čitati književna djela stranih autora, dok je njih 18% zaokružilo odgovor *osrednje*. Samo je 5% učenika procijenilo kako *mного* voli čitati književna djela stranih autora, a 9% učenika voli čitati *vrlo mnogo*.

Rezultati anketnog upitnika koji su ispunili učenici sedmog razreda pokazuju kako svi učenici vole čitati književna djela stranih autora, što znači da se niti jedan učenik nije opredijelio za odgovor *nimalo*. Za odgovor *malo* odlučilo se 21% ukupnog broja učenika. Odgovor *osrednje* zaokružilo je 37% učenika, a 32% odgovor *mного*. *Vrlo mnogo* odabralo je 10 % učenika.

Odgovori učenika osmog razreda različiti su. Da *nimalo* ne voli čitati književna djela stranih autora, izjasnilo se 14% ispitanih učenika. Ispitanici koji su odabrali odgovor *malo* čine 9% ukupnog broja ispitanih. Odgovor *osrednje* zaokružilo je 29% učenika. Učenici koji vole *vrlo mnogo* i *mного* čitati književna djela stranih autora, odlučili su se za te odgovore u anketnom upitniku. Na oba je odgovora otpao jednak postotak ukupnog broja ispitanih učenika osmog razreda, 24%.

Odgovori učenika pokazuju da učenici sedmih i osmih razreda uglavnom radije čitaju književna djela stranih autora od učenika petih i šestih razreda. Učenici petih i šestih razreda ne isključuju čitanje književnih djela stranih autora, ali radije čitaju djela iz hrvatske književnosti. (v. graf 4)

Graf 4: U kojoj mjeri voliš čitati književna djela stranih autora?

Sljedeće pitanje koje smo postavili učenicima bilo je **koliko okolina utječe na njihov izbor književnih djela za čitanje**.

Rezultati anketnog upitnika provedenog u petom razredu pokazuju da okolina *vrlo mnogo* utječe na odabir književnih djela 9% ispitanih učenika. Za odgovor *mnogo* odlučilo se samo 5% ispitanika. Ostali postoci su veći što znači da je sloboda odabira veća, a utjecaj na odabir manji. Odgovor *osrednje* zaokružilo je 18% učenika, odgovor *malo* 36%, te 32% *nimalo*.

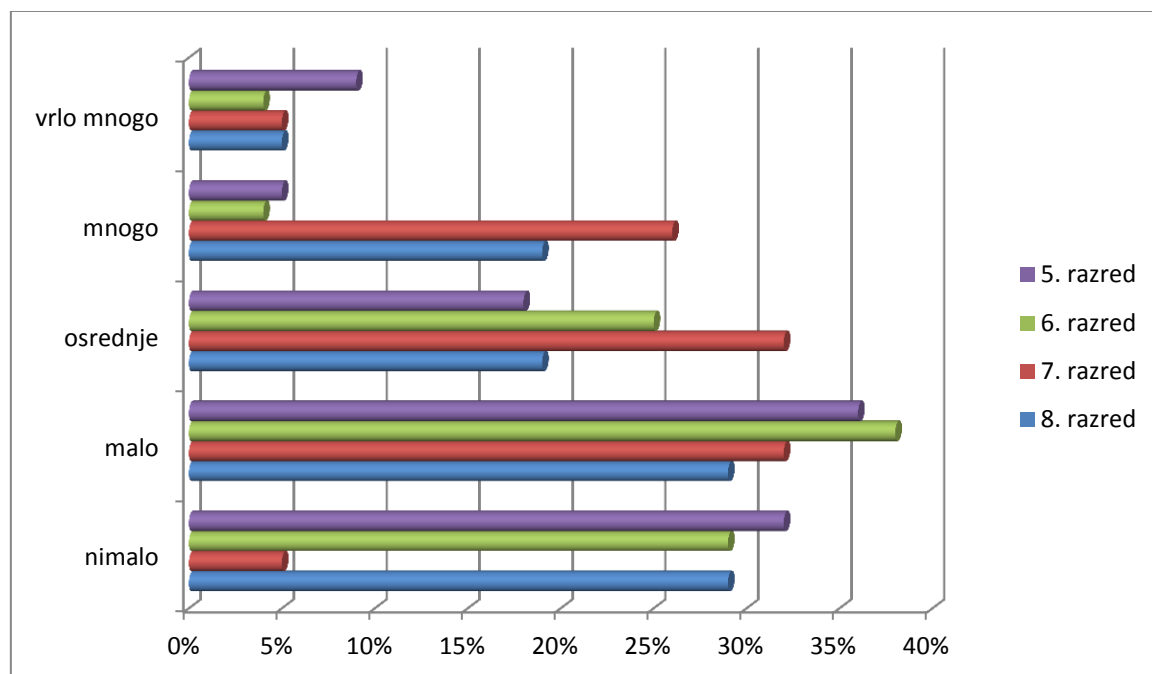
Slične smo rezultate dobili i u šestom razredu. Većina je učenika odgovorila kako na njihov odabir književnih djela za čitanje, okolina utječe *osrednje*, *malo* ili *nimalo*. Odgovor *osrednje* zaokružilo je 25% ispitanih, *malo* 38% i *nimalo* 29%. Odgovori pokazuju smanjenje

okolinskog utjecaja na odabir djela za čitanje. Samo je 8% učenika navelo kako na njihov odabir utječe okolina *mnogo* ili *vrlo mnogo*.

Iz odgovora učenika ispitanih sedmog razreda zaključujemo da okolina ima veliki utjecaj na učenike pri njihovom odabiru književnih djela za čitanje. Za odgovor *mnogo* se opredijelilo 26% učenika, a za odgovor *vrlo mnogo* samo 5%. Učenika na čiji odabir književnih djela *nimalo* ne utječe okolina, ima samo 4%. *Osrednje* ili *malo* najčešći su odgovori učenika. Oba su odgovora zastupljena u istom postotku, 32%.

Preostali rezultati zabilježeni u grafu pripadaju ispitanicima osmog razreda. Najviše učenika zaokružilo je odgovore *nimalo* i *malo*. Na odabir tih odgovora odlučilo se 58% ukupnog broja učenika, 29% za odgovor *nimalo* i 29% za odgovor *malo*. Odgovor *osrednje*, kao i odgovor *mnogo*, zaokružilo je 19% ukupnog broja ispitanih učenika. Odgovor *vrlo mnogo* odabralo je samo 4% ispitanih učenika u osmom razredu.

Analizom učeničkih odgovora na pitanje koliko okolina utječe na njihov izbor književnih djela za čitanje, zaključili smo da okolina utječe malo ili nimalo. Svijest o slobodnom izboru književnih djela za čitanje razvijena je kod učenika u svim ispitanim osnovnoškolskim razredima. (v. graf 5)

Graf 5: U kojoj mjeri okolina utječe na tvoj izbor književnih djela za čitanje?

Treće pitanje koje smo učenicima postavili bilo je vezano uz njihovo **poznavanje talijanske kulture**.

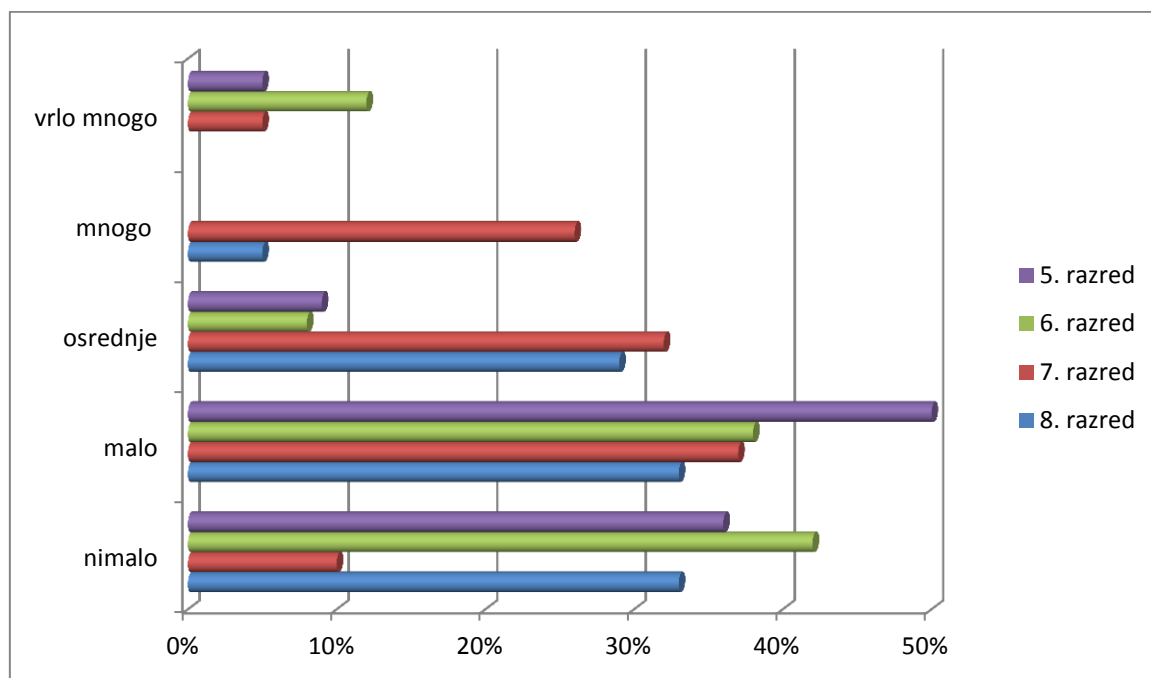
U petom razredu najviše se učenika odlučilo za odgovor *malo* i *nimalo*. Odgovor da *malo poznaju* talijansku kulturu dalo je 50% ispitanih učenika, a 36% dalo je odgovor *nimalo*. Odgovor *osrednje* zaokružilo je 9% učenika te *vrlo mnogo* samo 5%. Za odgovor *mного* nije se opredijelio niti jedan učenik.

U šestom se razredu odgovori ispitanika nisu promijenili. Naime, većina učenika zaokružila je odgovore *malo* i *nimalo*. Odgovor *nimalo* zaokružilo je 42% ispitanika, a *malo* 38%. Odgovor *osrednje* odabralo je 8% ispitanih učenika u šestom razredu, dok odgovor *mного* nije zaokružio niti jedan učenik. Međutim, postotak učenika koji je zaokružio odgovor *vrlo mnogo*, povećao se. Taj odgovor odabralo je 12% učenika.

Analizirajući odgovore učenika sedmog razreda, zaključili smo da bolje poznaju talijansku kulturu. Odgovor *malo* zaokružilo je 37% učenika, a odgovor *mного* 16%. Za odgovor *nimalo* opredijelilo se 10% učenika, a za *vrlo mnogo* samo 5% ispitanih učenika u sedmom razredu.

Odgovori učenika osmog razreda pokazuju da im talijanska kultura nije poznata. Odgovor da *nimalo* ili *malo* poznaju talijansku kulturu zaokružio je isti broj učenika. Budući da se za svaki od tih odgovora odlučilo 33% ukupnog broja učenika, ukupni postotak iznosi 66%, što znači da više od polovine učenika u ispitanom osmom razredu nije upoznato s nekim osnovnim činjenicama o talijanskoj kulturi. Odgovor *osrednje* zaokružilo je 29% učenika, a samo 5% odgovor *mного*. Odgovor *vrlo mnogo* nije zaokružio niti jedan učenik.

Nakon analize dobivenih učeničkih odgovora zaključujemo da većina učenika nije upoznata s talijanskom kulturom, pa tako ni s talijanskom književnošću koja je dio kulturnog nasljeđa. Postoci odgovora *nimalo* i *malo* u svim ispitanim razredima potvrdili su polaznu hipotezu da učenici nedovoljno poznaju talijansku kulturu. (v. graf 6)

Graf 6: Koliko poznaješ talijansku kulturu?

U četvrtom pitanju pitali smo učenike **u kojoj bi mjeri voljeli da se talijanske književnike i njihova djela uključi u nastavne sadržaje.**

U petom razredu čak 41% učenika odgovorilo je kako nije *nimalo* zainteresirano za uvođenje talijanskih književnika i njihovih djela u nastavne sadržaje, a njih 14% odabralo je odgovor *malo*. Odgovor *osrednje* zaokružilo je 28% ispitanih učenika. Samo 17% ukupnog broja ispitanih učenika u petom razredu je *mnogo* ili *vrlo mnogo* zainteresirano za upoznavanje talijanskih književnika i njihovih djela.

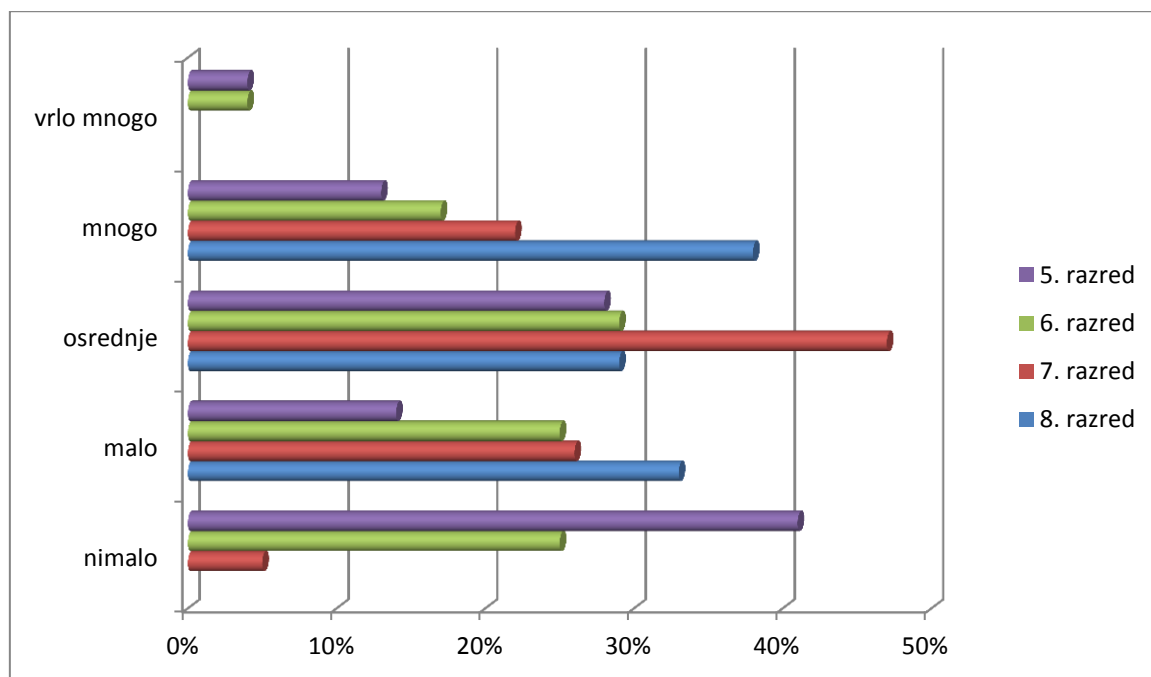
Točno 50% ukupnog broja ispitanih učenika u šestom razredu je *malo* ili *nimalo* zainteresirano za uvođenje talijanskih književnika i njihovih djela u nastavne sadržaje. Odgovor *osrednje* odabralo je 29% učenika. *Mnogo* i *vrlo mnogo* su odgovori za koje se opredijelio najmanji broj učenika, samo 21%. Odgovor *mnogo* zaokružilo je 17% učenika, a odgovor *vrlo mnogo* samo 4%.

Prije prikaza rezultata učenika sedmog razreda potrebno je naglasiti da odgovori u ovom razredu pozitivno odstupaju od odgovora u prethodno ispitanim razredima. Odgovore *nimalo* i *malo* zaokružilo 31% ispitanih učenika, što je 20-ak % niže od rezultata u prethodno ispitanom šestom razredu. Za odgovor *osrednje* odlučilo se 47% učenika. U sedmom razredu,

odgovor *vrlo mnogo* nije odabrao niti jedan učenik, dok je odgovor *mного* zaokružilo 22% ukupnog broja ispitanih učenika sedmog razreda.

Učenici osmog razreda zanemarili su odgovore *nimalo* i *vrlo mnogo*. Niti jedan učenik nije zaokružio ni odgovor *nimalo* ni odgovor *vrlo mnogo*. Preostali dobiveni rezultati pokazuju da je 38% učenika *mного* zainteresirano za uvođenje književnih djela talijanskih autora u nastavne sadržaje te upoznavanje njihovih biografija. Odgovor *osrednje* zaokružilo je 29%, a odgovor *malo* 33% ukupnog broja učenika u ispitanom šestom razredu.

Rezultati pokazuju da učenici petih i šestih ispitanih razreda uglavnom nisu zainteresirani za uvođenje talijanskih književnih djela i autora u nastavne sadržaje, dok učenici sedmog i osmog razreda pokazuju nešto veći interes za upoznavanje talijanske književnosti. (v. graf 7)

Graf 7: U kojoj mjeri bi volio/voljela da se talijanske književnike i njihova djela uključi u nastavne sadržaje?

Zadnje pitanje koje smo učenicima postavili unutar četvrtog pitanja odnosilo se na njihovo **zanimanje za talijansku književnost i djela talijanskih autora**.

Rezultati su pokazali da u ispitanom petom razredu 36% učenika talijanska književnost i književna djela *nimalo* ne zanima. Dok je odgovor *malo* odabralo 18%, za odgovor *osrednje*

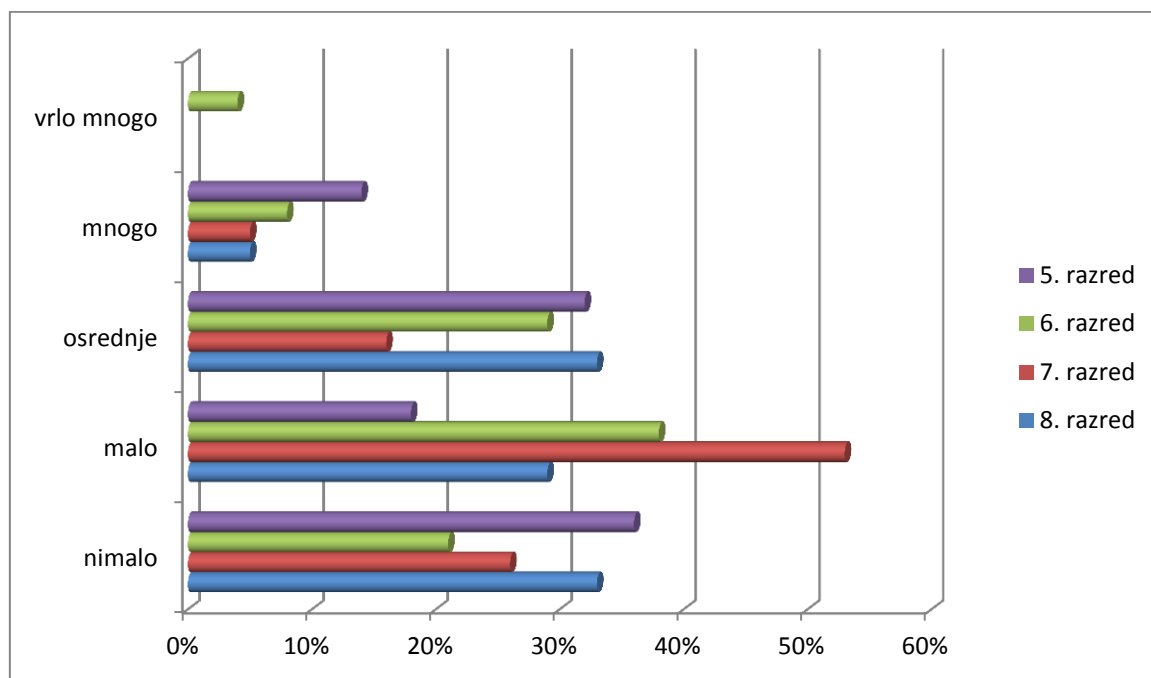
odlučilo se 32% ispitanih učenika. Preostali odgovori nose manje postotke. Samo je 14% učenika zaokružilo odgovor *mного*, a odgovor *vrlo mnogo nije* odabrao niti jedan učenik.

U šestom razredu, odgovor *nimalo* zaokružilo je 21% ispitanih učenika što je manje nego u prethodno ispitanom petom razredu. Broj učenika koji je odabrao odgovor *malo*, povećao se i iznosi 38%. Da je njihovo zanimanje za talijansku književnost i talijanske književnike *osrednje*, svojim je odgovorima potvrdilo 29% ispitanih učenika. Posljednja dva odgovora, *mного* i *vrlo mnogo*, zaokružilo je 12% učenika. Odgovor *mного* odabralo je 8% učenika te odgovor *vrlo mnogo* samo 4% ispitanih učenika šestog razreda.

U sedmom razredu rezultati su lošiji. Čak 53% ukupnog broja ispitanika zaokružilo je odgovor *malo* te na taj način pokazalo svoju nezainteresiranost za upoznavanje talijanske književnosti i njenih predstavnika. Sljedeći odgovor za koji se opredijelilo 26% učenika je odgovor *nimalo*. Odgovor *osrednje* zaokružilo je 16% učenika, a odgovor *mного* samo 5% ukupnog broja ispitanih učenika. Nitko od učenika nije zaokružio odgovor *vrlo mnogo*.

U osmom razredu niti jedan učenik nije zaokružio odgovor *vrlo mnogo*, a odgovor *mного* odabralo je samo 5% ukupnog broja ispitanih učenika osmog razreda. Postoci učenika koji su zaokružili odgovore *osrednje*, *malo* i *nimalo* jednaki su ili podjednaki. Odgovor *osrednje* odabralo je 33% učenika. Isto toliko je učenika odabralo odgovor *nimalo*. Preostali ponuđeni odgovor *malo* zaokružilo je 29% ukupnog broja učenika.

Prema dobivenim učeničkim odgovorima zaključujemo da su učenici vrlo malo zainteresirani za upoznavanje talijanskih autora i talijanske književnosti, bilo to u sklopu nastavnih sadržaja ili čitanjem književnih djela u slobodno vrijeme. Budući da učenici nisu zainteresirani za čitanje književnih djela talijanskih autora, pretpostavljamo da ih ni ne čitaju. Samim time potvrđuje se i početna hipoteza da učenici nedovoljno čitaju djela iz talijanske književnosti. (v. graf 8)

Graf 8: U kojoj mjeri te zanima talijanska književnost i djela talijanskih autora?

U nastavku smo upitali učenike **jesu li ikad pročitali neku knjigu talijanskog autora, i ako jesu, koja je to knjiga bila.**

U petom razredu 82% ukupnog broja ispitanih učenika odgovorilo je kako *nikad nije pročitalo knjigu talijanskog autora*. Samo je 18% učenika dalo potvrdni odgovor. Svi koji su odgovorili da *su pročitali knjigu nekog talijanskog autora* naveli su da je to *Pinokio* Carla Collodija.

Učenici šestog razreda u nešto su se većem broju prisjetili da su čitali *Pinokija* i da je to talijansko književno djelo. Potvrđan odgovor dalo je 29% ispitanika. Jedna se učenica posebno istakla svojim odgovorom nabrojivši uz *Pinokija* i *Božanstvenu komediju* Dantea Alighierija kao dio svog dosadašnjeg čitateljskog talijanskog iskustva. Čak 71% ispitanih učenika šestog razreda dalo je negacijski odgovor na postavljeno pitanje. Većina je učenika vjerojatno zapamtila sadržaj književnog djela *Pinokio*, ali ne i podatak da taj dječji roman pripada talijanskoj književnosti.

U sedmom razredu negacijski odgovor dalo je 63% ukupnog broj ispitanih učenika što je još uvijek više od polovine razreda. Ipak, 37% učenika znalo je da su u sklopu lektire pročitali *Pinokija* te da to djelo pripada talijanskoj književnosti.

Ni odgovori učenika osmog razreda nisu zadovoljavajući. Samo 38% učenika navelo je da je pročitao *Pinokija*. Jedan je učenik smjestio djelo Charlesa Perraulta, *Mačak u čizmama*, u stvaralaštvo talijanske književnosti. Stoga smo i njegov odgovor ubrojili u skupinu odgovora učenika koji su na naše pitanje odgovorili negacijom. Broj učenika koji se izjasnio da nije pročitao niti jedno talijansko književno djelo iznosi 62% ukupnog broja ispitanih učenika u tom razredu.

Iako su u nižim razredima osnovne škole pročitali određena talijanska književna djela, većina učenika se ne sjeća da ta književna djela pripadaju talijanskoj književnosti. Pretpostavka je da se vjerojatno sjećaju sadržaja pročitanih djela, ali ne i njihovih autora.

U šestom pitanju spomenuli smo ime Carla Collodija u nadi da će rezultati biti bolji nego u prethodno postavljenom zadatku te da će se učenici možda prisjetiti koje je djelo napisao spomenuti talijanski autor. Rezultati su i dalje razočaravajući.

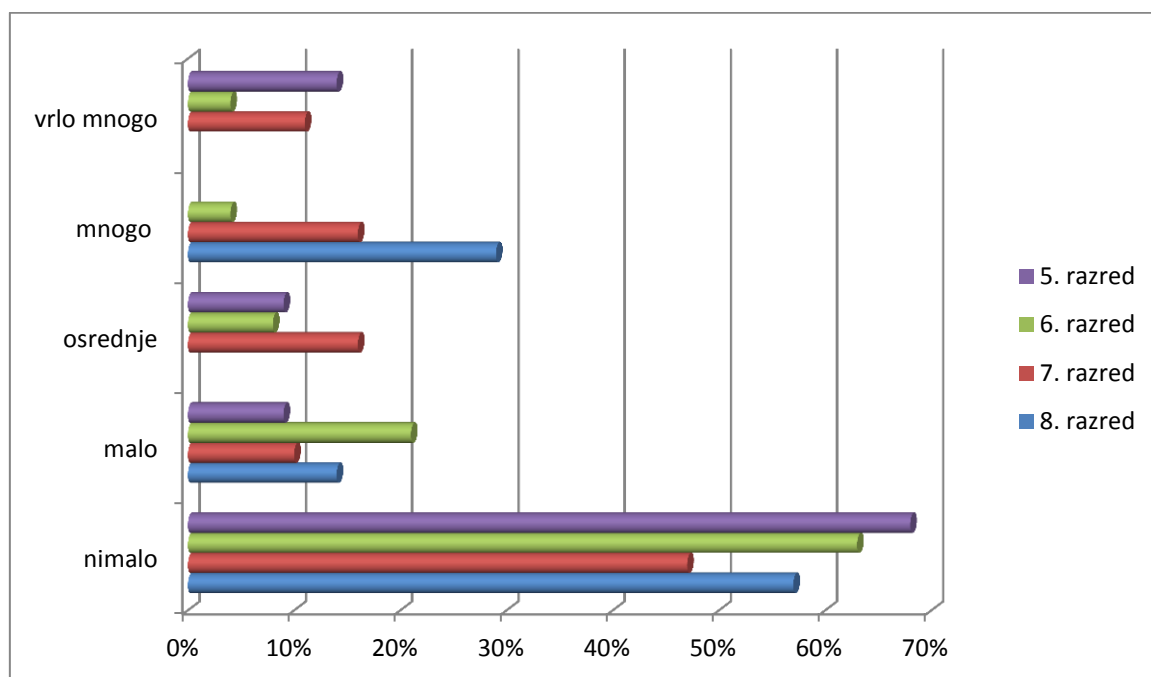
U petom je razredu čak 68% učenika navelo kako im ime Carla Collodija nije poznato te nisu znali da je baš on autor dječjeg romana *Pinokio*. Odgovor *malo* zaokružilo je 9% učenika, isto kao i odgovor *osrednje*. Samo je 14% učenika reklo kako im je ime spomenutog talijanskog autora *vrlo mnogo* poznato. Odgovor *mного* nije zaokružilo niti jedan učenik. Učenici koji su zaokružili odgovore *vrlo mnogo* i *osrednje* znali su da je djelo na koje se upućuje imenom autora, *Pinokio*.

U šestom razredu odgovor *nimalo* zaokružilo je više od polovine učenika u razredu, 63%. Odgovor *malo* zaokružilo je 21% ukupnog broja ispitanih učenika. Samo je 8% ispitanika odgovorilo da *osrednje* poznaje ime Carla Collodija. Odgovor *mного* odabralo je 4% učenika. Isto toliko učenika odabralo je odgovor *vrlo mnogo*. Učenici koji su dali odgovore da *vrlo mnogo*, *mного* ili *osrednje* poznaju ime Carla Collodija znali su i da je on autor *Pinokija*.

Rezultati učenika sedmog razreda bolji su od rezultata dobivenih u prethodno ispitanim razredima. Broj učenika koji su zaokružili odgovor *nimalo*, smanjio se na 47% što je manje od polovine razreda. Odgovor *malo* zaokružilo je 10% učenika. Pozitivno odstupanje vidljivo je i u postocima učenika koji su odabrali odgovore *osrednje* i *mного*. *Osrednje* je zaokružilo 16% učenika, a isto toliko odgovor *mного*. Odgovor *vrlo mnogo* odabralo je samo 11% ukupnog broja ispitanih učenika sedmog razreda. *Pinokija* su se dosjetili svi učenici koji su zaokružili odgovore *osrednje*, *mного* i *vrlo mnogo*.

U osmom razredu zabilježili smo povećanje broja negacijskih odgovora. Više od polovine ispitanog osmog razreda, 57%, odabralo je odgovor *nimalo*. Preostali rezultati u postocima su sljedeći: za odgovor *malo* opredijelilo se 14% učenika, za *osrednje* niti jedan učenik, za *mnogo* 29% te za odgovor *vrlo mnogo*, nitko. Svi učenici koji su odabrali odgovor *mnogo* znali su da je *Pinokio* djelo talijanskog autora Carla Collodija. Od većine učenika koja je odabrala odgovor *nimalo* nije se očekivalo da će *Pinokija* povezati s Carlom Collodijem, ali je zato svih 29% učenika koji su odabrali odgovor *mnogo* znalo da je Carlo Collodi autor *Pinokija*.

Iako smo učenicima u šestom pitanju anketnog upitnika dali ime Carla Collodija, većina učenika nije uspjela povezati njegovo ime s književnim djelom *Pinokio*. Samo je dvadeset troje od sveukupno osamdeset šestero ispitanih učenika petih, šestih, sedmih i osmih razreda znalo da je *Pinokio* književno djelo talijanskog autora Carla Colodija. (v. graf 9)

Graf 9: U kojoj ti je mjeri poznato ime Carla Collodija?

Sljedećim pitanjem koje smo učenicima postavili u anketnom upitniku željeli smo provjeriti **sjećaju li se učenici još kojeg autora i djela koje su upoznali tijekom njihovog dosadašnjeg školovanja**. U nastavnome planu i programu, na popisu lektire za treći razred osnovne škole nalazi se Gianni Rodari i njegova dva djela: *Čipolino* i *Putovanje Plave strijele*. Jedno od dva nabrojena djela, učenici su sigurno pročitali.

Od dvadeset i dvoje učenika ispitanih u petom razredu, 91% učenika dalo je negacijski odgovor na naše pitanje, samo je 9% učenika odgovorilo potvrdno i navelo da su pročitali Rodarijevog *Čipolina*.

Budući da su svi učenici u ispitanom šestom razredu negacijom odgovorili na naše pitanje, dobivene rezultate ne moramo ni pojašnjavati. Dvadeset i četvero učenika ispitanih šestog razreda ne sjeća se niti jednog talijanskog autora čije su djelo imali priliku pročitati tijekom njihovog dosadašnjeg obrazovanja.

Za razliku od učenika šestog razreda, učenici sedmog razreda se još uvijek sjećaju *Čipolina*. Giannija Rodarija i *Čipolina* prisjetilo se 37% učenika. Preostalih 63% dalo je negacijski odgovor što je još uvijek više od polovine ukupnog broja ispitanih učenika u sedmom razredu.

U osmom razredu postotak učenika koji su dali potvrdan odgovor, smanjio se. Od 71% učenika koji su rekli da se sjećaju nekog talijanskog autora i njegovog djela, samo je 10% učenika dalo točan odgovor. Slovensku spisateljicu Ellu Peroci nekoliko je učenika smjestilo u talijansko književno stvaralaštvo, što nije točno. Ako i pogrešne odgovore pribrojimo negacijskim, točno 90% učenika ispitanih razreda ne sjeća se nekog pročitanih talijanskog djela i autora.

U osmom pitanju zadaća učenika bila je da procijene **u kojoj mjeri smatraju ponudene tvrdnje točnima**. Pitanje sadrži četiri tvrdnje. Svaku smo pojasnili zasebnim grafom.

Najprije smo učenike upitali **smatraju li da se u školskoj knjižnici mogu pronaći književna djela koja pripadaju talijanskoj književnosti**. U petom razredu, 13% učenika odgovorilo je kako to *uopće ne smatra*. Najveći broj učenika opredijelio se za odgovor *djelomično smatram*, 41% ukupnog broja ispitanih. Odgovor *ne mogu se odlučiti* odabralo je 18% učenika. *Uglavnom smatram* i *u potpunosti smatram* zaokružilo je samo 28% učenika ispitanih petog razreda.

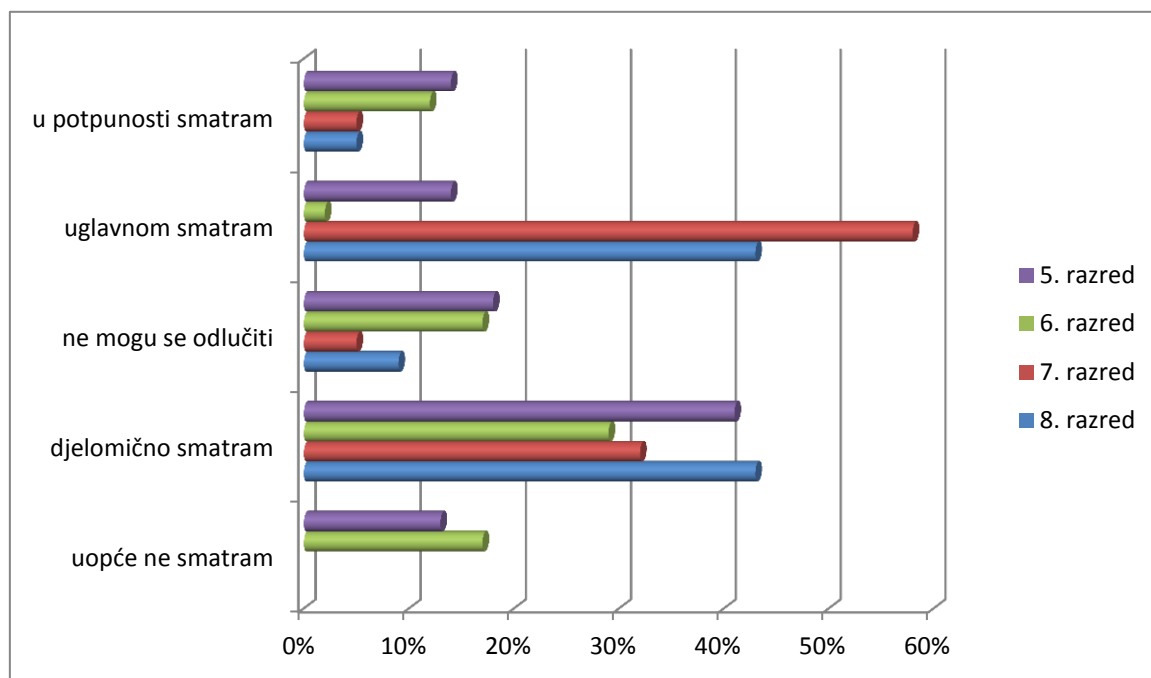
Anketni upitnik proveden u šestom razredu donosi nove rezultate. Odgovor *uopće ne smatram* da se u knjižnici mogu pronaći književna djela talijanskih autora odabralo je 17% ispitanih učenika. Kao i u petom razredu, najviše učenika *djelomično smatra* da imaju dovoljno talijanskih književnih djela u ponudi školske knjižnice. Taj je odgovor zaokružilo 29% učenika. *Ne mogu se odlučiti* je odgovor koji je odabralo 17% učenika. Pozitivan

napredak vidi se po broju učenika koji su zaokružili odgovore *uglavnom smatram* i *u potpunosti smatram*. Odgovor *u potpunosti smatram* odabralo je 12% ispitanih učenika u šestom razredu, a 25% odgovor *uglavnom smatram*.

Učenici sedmog razreda pokazuju bolje poznavanje sadržaja školske knjižnice u svojim odgovorima. Niti jedan učenik nije zaokružio odgovor *uopće ne smatram*. Najveći broj učenika odlučio se za odgovore *djelomično smatram* i *uglavnom smatram*. Za odgovor *djelomično smatram* odlučilo se 32% učenika, a za *uglavnom smatram* više od polovine ukupnog broja učenika sedmog razreda, čak 58%. Odgovor *ne mogu se odlučiti* zaokružilo je 5% učenika, kao i odgovor *u potpunosti smatram*.

U osmom razredu učenici su dali odgovore vrlo slične onima u sedmom razredu. Odgovor *uopće ne smatram* nije zaokružio niti jedan učenik. Kao i u sedmom razredu, najčešći odgovori učenika bili su *djelomično smatram* i *uglavnom smatram*. Oba odgovora zabilježena su u istom postotku, 43%. Odgovor *ne mogu se odlučiti* zaokružilo je 9% učenika, a preostalih 5% odgovor da *u potpunosti smatra* istinitom tvrdnju da se u školskoj knjižnici mogu pronaći djela talijanskih književnika.

Hipoteza da školska knjižnica ima mali izbor talijanskih književnih djela za posudbu djelomično je potvrđena. Učenici petog i šestog razreda samo djelomično smatraju da se u školskoj knjižnici mogu pronaći talijanska književna djela, dok učenici ispitanog sedmog i osmog razreda uglavnom smatraju da školska knjižnica ima za posudbu talijanska književna djela koja su im potrebna. (v. graf 10)

Graf 10: Smatraš li da se u školskoj knjižnici mogu pronaći djela koja pripadaju talijanskoj književnosti?

U nastavku smo upitali učenike **smatraju li da bi školska knjižnica trebala imati za posudbu više književnih djela talijanske književnosti**. Dobiveni odgovori bili su različiti, ovisno o stupnju zainteresiranosti učenika.

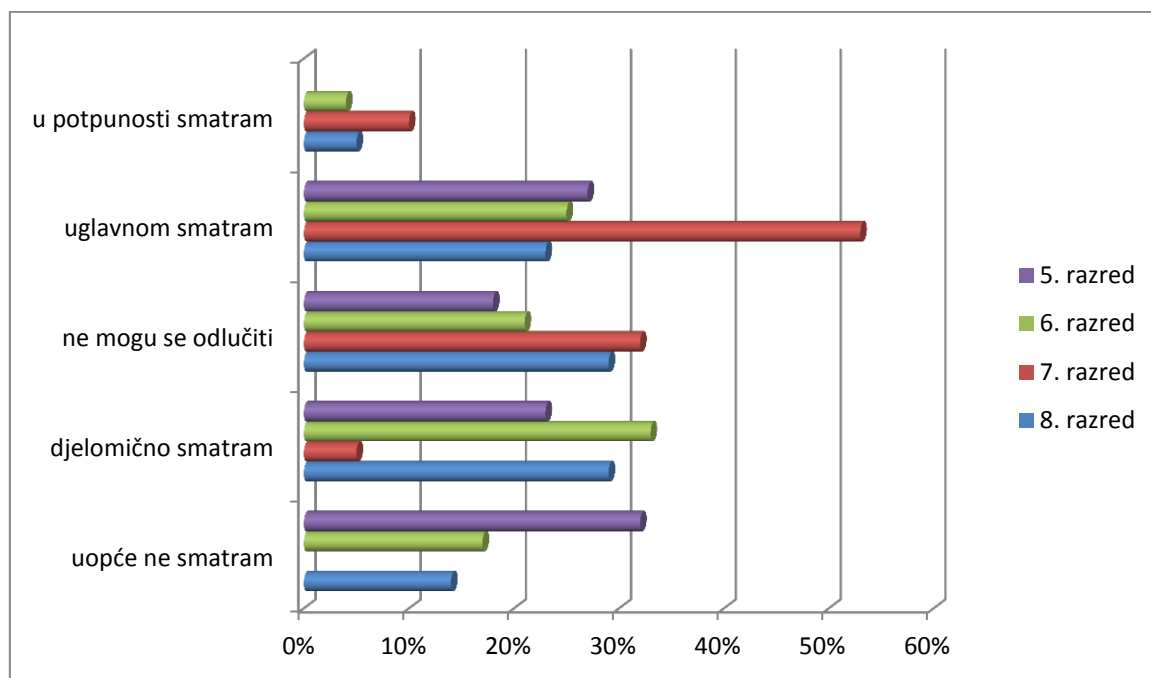
U petom razredu učenici su pokazali najmanju razinu zainteresiranosti. Najviše učenika se opredijelilo za odgovor *uopće ne smatram*, njih 32%. Rezultati pokazuju da 23% učenika *djelomično smatra* da bi školska knjižnica trebala imati za posudbu više djela talijanskih autora. *Odgovor ne mogu se odlučiti* odabralo je 18% učenika u ispitanom petom razredu. *Uglavnom smatram* zaokružilo je 27% učenika. Niti jedan učenik nije odabrao odgovor *u potpunosti smatram*.

Rezultati dobiveni u ispitanom šestom razredu pokazuju da 29% ukupnog broja ispitanih učenika *uglavnom smatra* i *u potpunosti smatra* da bi u književni sadržaj školske knjižnice trebalo uvesti više književnih djela talijanskih autora. *Odgovor ne mogu se odlučiti* je li to potrebno odabralo je 21% učenika. Kao i u petom razredu, najviše učenika zaokružilo je odgovor *djelomično smatram*, 33%. U odnosu na peti razred, broj učenika koji se odlučio za odgovor *uopće ne smatram* smanjio se te iznosi 17% ukupnog broja ispitanih u tom razredu.

Učenici sedmog razreda iznenadili su svojim pozitivnim odgovorima. Niti jedan učenik nije odabrao odgovor *uopće ne smatram*, a za odgovor *djelomično smatram* odlučilo se samo 5% ispitanika u tom razredu. Odgovor *ne mogu se odlučiti* zaokružilo je 32% učenika. Više od polovine ispitanih učenika odgovorilo je na ovo pitanje odgovorom *uglavnom smatram*, što znači 53% učenika. Taj postotak potvrđuje veće zanimanje učenika za boljim poznavanjem talijanske književnosti. Odgovor *u potpunosti smatram* odabralo je 10% učenika.

Rezultati učenika osmog razreda podudaraju se s rezultatima petog i šestog razreda. Svoje mišljenje kako *uopće ne smatraju* da je potrebno da u školskoj knjižnici postoji veći izbor talijanskih književnih djela iznijelo je 14% učenika. Odgovor *djelomično smatram* zaokružilo je 29% učenika. Isto toliko učenika opredijelilo se za odgovor *ne mogu se odlučiti*. U odnosu na sedmi razred, postotak učenika koji su odabrali odgovor *uglavnom smatram* smanjio se te iznosi 24%. Smanjio se i postotak učenika koji su se odlučili za odgovor *u potpunosti smatram*. Govorimo o 33% učenika ispitanog osmog razreda.

Pri analizi dobivenih rezultata ovog pitanja morali smo uzeti u obzir da je stupanj zainteresiranosti kod svakog učenika drukčiji. Dobiveni rezultati pokazuju da učenici ispitanog sedmog razreda uglavnom smatraju kako bi školska knjižnica trebala imati veći izbor talijanskih književnih djela za posudbu. Najviše suprotnih odgovora dali su učenici u ispitanom petom razredu. Iako su u prethodnom pitanju naveli kako samo djelomično smatraju da u školskoj knjižnici postoje talijanska književna djela za posudbu, svojim su odgovorima na ovo pitanje iznijeli svoje mišljenje da uopće ne smatraju da se broj talijanskih književnih djela u školskoj knjižnici treba povećati. (v. graf 11)

Graf 11: Smatrate li da bi školska knjižnica trebala imati više talijanskih književnih djela za posudbu?

Nadalje, zanimalo nas je **smatraju li učenici da su druge književnosti (američka, engleska...) zanimljivije i kvalitetnije od talijanske.**

Analizom rezultata učenika ispitanog petog razreda utvrdili smo da 23% učenika *uopće ne smatra* da su djela američke, engleske i drugih književnosti zanimljivija od talijanske. Da je talijanska književnost *djelomično* manje zanimljiva od ostalih književnosti smatra 9% učenika. Odgovor *ne mogu se odlučiti* je li talijanska književnost zanimljivija ili manje zanimljiva od ostalih stranih književnosti odabralo je 23% ispitanika. Ako zbrojimo postotke učenika koji su odgovorili da *uglavnom smatraju* i *u potpunosti smatraju*, dobivamo 45% ukupnog broja ispitanih učenika. Gotovo polovina razreda izjasnila se da smatra da su američka, engleska i ostale strane književnosti interesantnije od talijanske.

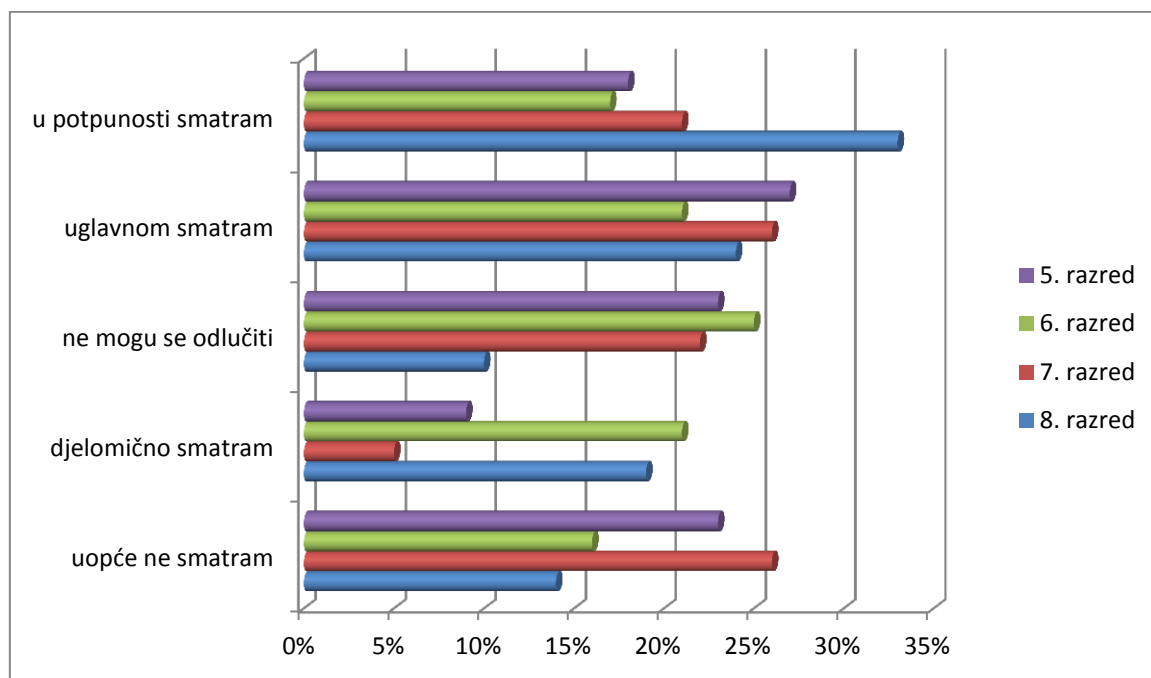
U šestom razredu, 25% učenika opredijelio se za odgovor *ne mogu se odlučiti* jesu li talijanska književna djela zanimljivija za čitanje od američkih, engleskih i ostalih stranih književnih djela. Od njih dvadeset četvero, 16% navelo je kako *uopće ne smatra* da je talijanska književnost manje kvalitetna i manje zanimljiva od ostalih stranih književnosti. *Djelomično smatram* je odgovor koji je zaokružilo 21% ispitanika. Odgovore *uglavnom smatram* i *u potpunosti smatram* odabralo je 38% ispitanika. Dok se za odgovor *u potpunosti smatram* da je talijanska književnost manje zanimljiva i kvalitetna od ostalih stranih

književnosti odlučilo 17% učenika, odgovor *uglavnom smatram* zaokružilo je 21% učenika u ispitanom razredu.

Rezultati odgovora u sedmom razredu pokazali su da 26% učenika *uopće ne smatra* da su druge književnosti na stranom jeziku zanimljivije za čitanje i kvalitetnije za obradu od talijanske književnosti. Odgovor *djelomično smatram* zaokružilo je samo 5% učenika. Njih 22% odabralo je odgovor *ne mogu se odlučiti* je li talijanska književnosti manje zanimljiva i kvalitetna od ostalih stranih književnosti. Svoje mišljenje o talijanskoj književnosti kao manje zanimljivoj i manje kvalitetnoj od književnosti pisanih na nekom drugom stranom jeziku, iznijelo je 26% ispitanika. Posljednji ponuđeni odgovor, *u potpunosti smatram*, zaokružilo je 21% ispitanih učenika u sedmom razredu.

Evaluacija odgovora učenika osmog razreda pokazala je da 33% ukupnog broja ispitanih učenika u osmom razredu *u potpunosti smatra* da je talijanska književnost manje zanimljiva i manje kvalitetna od ostalih stranih književnosti. Navedeni postotak dodatno utvrđuje i postotak učenika koji su zaokružili odgovor *uglavnom smatram*. Taj je odgovor zaokružilo 24% učenika. Sljedeći ponuđeni odgovor bio je *ne mogu se odlučiti*, a zaokružilo ga je 10% učenika. Odgovor *djelomično smatram* odabralo je 19% učenika, a *uopće ne smatram* samo 14%.

Dobiveni rezultati potvrdili su početnu hipotezu da je čitateljski interes učenika više usmjeren prema ostalim stranim književnostima, nego prema talijanskoj. Broj učenika koji smatraju da je talijanska književnost jednako zanimljiva i kvalitetna kao i ostale strane književnosti manji je od broja učenika koji uglavnom ili u potpunosti smatraju da je talijanska književnost manje kvalitetna i zanimljiva od ostalih stranih književnosti. Negativne predrasude prema talijanskoj književnosti neće pomoći pri povećanju broja učenika koji čitaju talijanska djela. (v. graf 12)

Graf 12: Smatraš li da su druge književnosti (američka, engleska) zanimljivije i kvalitetnije od talijanske književnosti?

Posljednje pitanje koje smo učenicima postavili u sklopu osmog pitanja trebalo nam je dati odgovore vezane uz **zanimanje učenika za čitanje talijanskih književnih djela, npr. tradicionalnih bajki kao što su *Čarobni prsten*, *Govor životinja*, *Jabuka-djevojka*, *Kraljević kanarinac***. Navedeni naslovi trebali su kod učenika izazvati određeni stupanj zainteresiranosti za čitanje tih djela.

U petom razredu, odgovor *uopće ne smatram* da bi bilo zanimljivo pročitati neku od navedenih talijanskih tradicionalnih bajki zaokružilo je 14% učenika. Od ukupnog broja ispitanih u 5. razredu, 9% učenika odabralo je odgovor *djelomično smatram*. Odgovor *ne mogu se odlučiti* zaokružilo je 27% ispitanih učenika petog razreda. Iako ima učenika koji ne pokazuju svoje zanimanje, još uvijek je veći broj zainteresiranih. Polovina razreda, tj. 50% ukupnog broja učenika *smatra* da bi *uglavnom* ili *u potpunosti* bilo zanimljivo pročitati navedena djela.

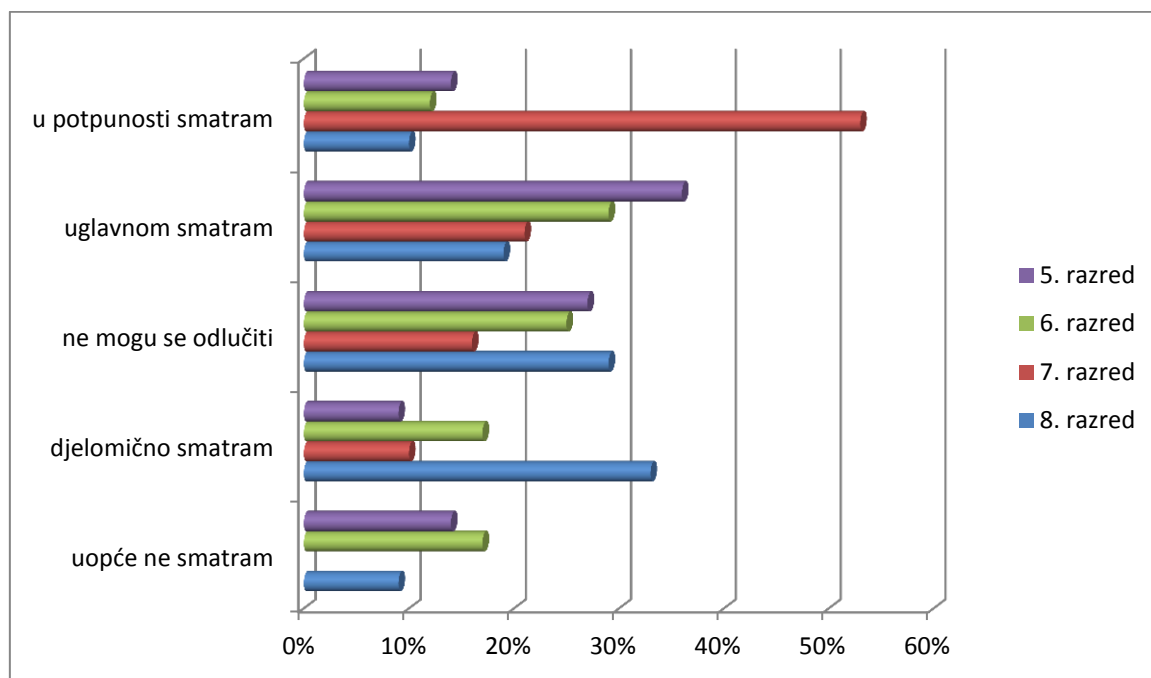
U šestom se razredu povećao broj negacijskih odgovora. Odgovor *uopće ne smatram* zaokružilo je 17% učenika. Isto toliko učenika *djelomično smatra* da bi bilo zanimljivo pročitati navedene talijanske tradicionalne bajke. Neki od učenika nisu mogli odlučiti bi li navedene bajke bile zanimljive za čitanje pa su zaokružili odgovor *ne mogu se odlučiti*. Taj je

odgovor zaokružilo 25% učenika u ispitanom šestom razredu. Ostali učenici, 41%, odabrali su odgovore *uglavnom smatram* i *u potpunosti smatram*.

U odgovorima sedmog razreda zabilježen je pozitivan odmak od odgovora učenika petog i šestog razreda. Samo se 10% učenika odlučilo za odgovor *djelomično smatram*, a odgovor *uopće ne smatram* nije zaokružio niti jedan učenik. Odgovor *ne mogu se odlučiti* odabralo je 16% učenika. Zadovoljavajući su rezultati koji pokazuju da je odgovore *uglavnom smatram* i *u potpunosti smatram* zaokružilo 74% ukupnog broja ispitanih učenika sedmog razreda.

U osmom razredu rezultati su opet pokazali nezainteresiranost učenika za čitanje strane književnosti. Odgovor *uopće ne smatram* zaokružilo je 9% učenika, a odgovor *djelomično smatram* 33%. Učenici koji se nisu mogli odlučiti odabrali su odgovor *ne mogu se odlučiti*. Taj je odgovor zaokružilo 29% ukupnog broja ispitanih učenika osmog razreda. Ispitanici koji *u potpunosti* ili *uglavnom smatraju* da su navedeni naslovi zanimljivi za čitanje i da bi ih voljeli pročitati, čine 29% ukupnog broja ispitanih.

Učenički odgovori pokazuju kako većina učenika ispitanih petih, šestih sedmih i osmih razreda u potpunosti ili uglavnom smatra da bi talijanske tradicionalne bajke *Čarobni prsten*, *Govor životinja*, *Jabuka djevojka* i *Kraljević kanarinac* bile zanimljive za čitanje. U odnosu na odgovore u prethodnom pitanju vidljiv je pozitivan pomak ka čitanju talijanskih književnih djela. (v. graf 13)

Graf 13: Smatraš li da bi talijanske tradicionalne bajke, npr. „Čarobni prsten“, „Govor životinja“, „Jabuka-djevojka“, „Kraljević kanarinac“ bile zanimljive za čitanje?

Posljednje pitanje koje smo učenicima postavili u anketnom upitniku odnosilo se na mišljenje učenika o tome **kako bi čitanje književnih djela iz talijanske književnosti utjecalo na njihove čitateljske, ali i osobne stavove**. Ponudili smo tri odgovora, a četvrti je odgovor bio otvorenog tipa, što znači da su učenici mogli dopisati svoja mišljenja i odgovore.

U ispitanom petom razredu najviše je učenika zaokružilo prvi odgovor. Ispitanici koji smatraju da bi čitanje djela iz talijanske književnosti *obogatilo njihov jezični izraz* čine 45% ispitanog petog razreda. Drugi ponuđeni odgovor podrazumijevao je *obogaćivanje znanja o književnosti*. Za taj se odgovor odlučilo 41% ukupnog broja ispitanika. Odgovor ne zanima me upoznavanje talijanske književnosti odabralo je 14% učenika. Od dvadeset i dvoje učenika, jedan je učenik zaokružio odgovor otvorenog tipa i dopisao svoje mišljenje kako bi čitanje djela iz talijanske književnosti obogatilo ne samo njegovo znanje o talijanskoj književnosti i književnosti općenito, već i njegovo znanje o općoj kulturi.

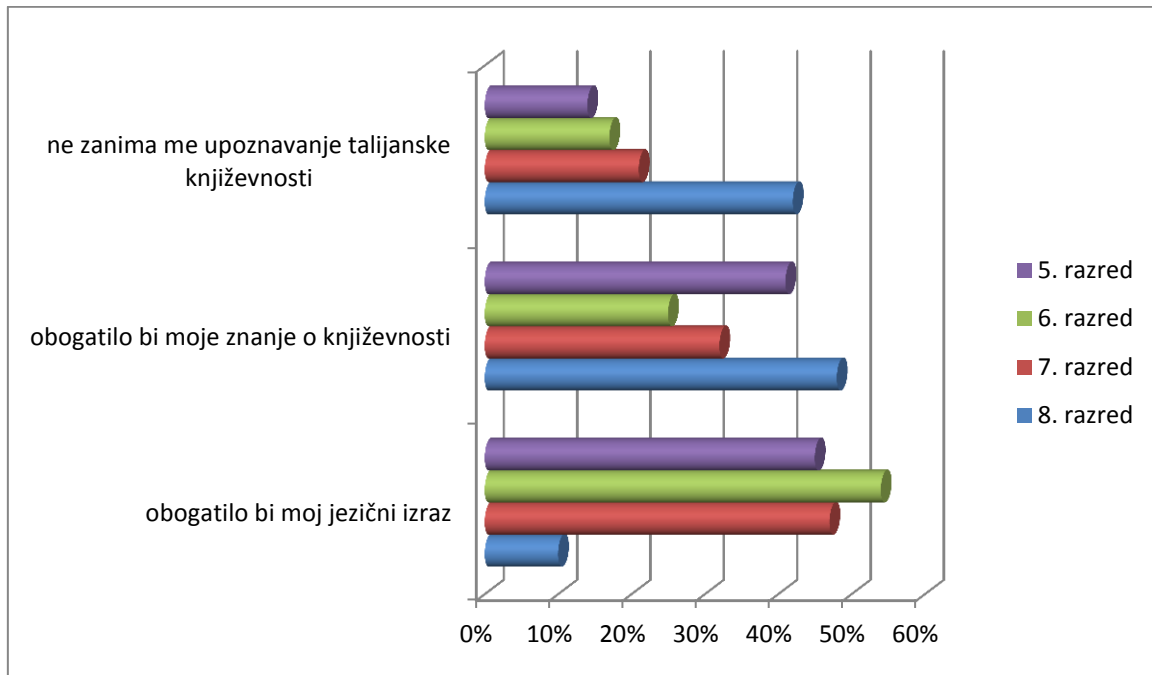
Odgovori učenika šestog razreda ne razlikuju se u većoj mjeri od odgovora koje smo dobili u ispitanom petom razredu. Više od polovine razreda, tj. 54% ispitanih smatra da bi čitanje *obogatilo njihov jezični izraz*. Za drugi odgovor opredijelilo se 25% učenika i na taj način iznijelo svoje mišljenje kako bi čitanje djela talijanskih književnika *obogatilo njihovo znanje o književnosti općenito*. Zadnji ponuđeni odgovor zaokružilo je 17% ispitanih učenika

šestog razreda. Tih 17% nezainteresirano je za upoznavanje talijanske književnosti. Odgovor otvorenog tipa zaokružilo je 4% učenika, tj. jedan učenik koji je pojasnio svoj zaokruženi odgovor da je nezainteresiran za upoznavanje talijanske književnosti jer mu je hrvatska književnost zanimljivija.

Najviše učenika sedmog razreda opredijelilo se za odgovor *obogatilo bi moj jezični izraz*. Taj je odgovor zaokružilo 47% ispitanih učenika. Ispitanici koji smatraju da bi čitanje djela talijanske književnosti *obogatilo njihovo znanje o književnosti* čine 32% ukupnog broja učenika sedmog razreda. Posljednji ponuđeni odgovor zaokružilo je 21% ispitanih učenika. Samo je jedna učenica od njih devetnaestero izrazila svoje mišljenje i istakla da bi na taj način obogatala i svoje znanje o općoj kulturi.

Rezultati učenika osmog razreda u većoj se mjeri razlikuju od rezultata učenika u prethodno ispitanim razredima, i to u negativnom smislu. Samo 10% ispitanih smatra da bi čitanjem talijanskih književnih djela *obogatili svoj jezični izraz*. Drugi ponuđeni odgovor zaokružilo je 48% ispitanih učenika. Taj bi rezultat bio zadovoljavajući da preostalih 42% učenika osmog razreda nije odgovorilo kako ih uopće *ne zanima upoznavanje talijanske književnosti*. Samo je 5% učenika od svih ispitanih u osmom razredu istaknulo svoje mišljenje kako bi opširnije upoznavanje talijanske književnosti pridonijelo obogaćivanju njihovog znanja o općoj kulturi.

Prema rezultatima možemo zaključiti da učenici svih ispitanih razreda, osim osmog, smatraju kako bi čitanje djela talijanske književnosti i upoznavanje iste pozitivno djelovalo na njihove čitateljske stavove. Obogatilo bi njihov jezični izraz i znanje o književnosti. Jedino su učenici osmog razreda svojim odgovorima pokazali da ih uopće ne zanima upoznavanje talijanske književnosti. Budući da se njihovo osnovnoškolsko obrazovanje približava kraju i da je to dob u kojoj djeca uglavnom ne ističu pretjerani interes ni za što, mogli bismo tome pripisati njihovu nezainteresiranost za upoznavanje talijanske književnosti. (v. graf 14)

Graf 14: Kako bi čitanje djela iz talijanske književnosti utjecalo na tvoje čitateljske stavove?

5.4.2 Zaključak provedenog empirijskog istraživanja

Rezultati provedenog anketnog upitnika pokazuju da učenici vrlo malo čitaju. Većina ispitanih učenika čita samo od 1 do 5 sati tjedno. Prema odgovorima učenika da su skoro sva djela koja učenici pročitaju dio lektire, zaključujemo da većina učenika čita zato jer to mora, a ne zato jer to želi. Naime, većina učenika književna djela čita upravo zbog toga jer nakon čitanja lektire slijedi provjera kojom se ispituje jesu li učenici pročitali djelo i jesu li to učinili s razumijevanjem. Iako su odgovori učenika pokazali da okolina ne utječe na njihov izbor književnih djela za čitanje, ne možemo se u potpunosti složiti s time. Budući da je skoro sve što učenici pročitaju lektira, jasno je da ta književna djela spadaju u okvire nastavnoga plana i programa. Time se potvrđuje hipoteza da većina književnih djela koja učenici čitaju pripada lektirnom popisu sastavljenom prema nastavnom planu i programu.

Nezadovoljavajući su podaci da većina učenika smatra kako nikad nije pročitala niti jednu knjigu nekog talijanskog autora. Iako smo im naveli ime autora, Carlo Collodi, većina učenika se nije mogla prisjetiti njegovog djela koje su pročitali. Na pitanje sjećaju li se nekog drugog talijanskog autora čije su književno djelo pročitali, većina učenika nije dala potvrđan odgovor. Neki od učenika mislili su da je slovenska spisateljica Ella Peroci jedna od književnica koja pripada talijanskoj književnosti. Njihov je odgovor bio netočan, te se i njih uračunalo u skupinu učenika koja je dala negacijski odgovor. Učenici su pokazali svoje neznanje, ali i neupućenost u talijansku književnost te nepoznavanje iste.

Osim nepoznavanja talijanske književnosti pokazali su i nepoznavanje talijanske kulture te svojim odgovorima potvrdili hipotezu da učenici nedovoljno poznaju talijansku kulturu. Suprotno tome pokazali su svoje zanimanje i želju da to stanje poprave. Velik broj učenika kroz odgovore je istaknuo svoje zanimanje za talijansku književnost i talijanske književnike te želju za većim uključivanjem istih u nastavne sadržaje.

U pitanjima smo se osvrnuli i na opremljenost školske knjižnice talijanskim književnim djelima. Djelomično se potvrdila hipoteza da školska knjižnica ima mali izbor talijanskih književnih djela za posudbu. Naime, ispitanu učenici petih i šestih razreda smatraju da se u školskoj knjižnici, izuzevši odabrana talijanska književna djela koja pripadaju nastavnome planu i programu, ne mogu pronaći djela koja pripadaju talijanskoj književnosti, dok učenici sedmih i osmih razreda smatraju da u školskoj knjižnici postoji veći izbor talijanskih književnih djela za posudbu. Dok jedan dio ispitanih učenika smatra da bi knjižnica trebala

imati za posudbu više književnih djela talijanske književnosti te im na taj način pomoći da dođu u doticaj s talijanskim književnicima i njihovim književnim djelima te talijanskom kulturom uopće, drugi dio ispitanih učenika smatra da u školskoj knjižnici ne treba više književnih djela iz talijanske književnosti.

Analizirajući učeničke odgovore ustanovili smo da postoje negativne predrasude prema talijanskoj književnosti. Naime, većina učenika smatra kako su druge književnosti (npr. američka, engleska,...) zanimljivije i kvalitetnije od talijanske književnosti. Time se potvrđuje hipoteza da je učenički interes usmjeren više prema ostalim stranim književnostima, nego prema talijanskoj. Mogući uzroci tome su upravo nepoznavanje talijanske književnosti i talijanske kulture te nedovoljno čitanje književnih djela koja pripadaju talijanskoj književnosti. Nepristupačnost talijanskih književnih izvora i mala posvećenost talijanskoj književnosti u cjelini nastavnoga procesa učenicima pomaže u stvaranju negativnih književnih stavova bez temelja i opravdanih razloga.

Pozitivan odmak primjećuje se u zanimanju učenika da ipak bolje upoznaju talijansku književnost. Na pitanje smatraš li da bi tradicionalne talijanske bajke, npr. *Čarobni prsten*, *Govor životinja*, *Jabuka-djevojka*, *Kraljević kanarinac* bile zanimljive za čitanje, više od polovine ispitanih učenika odgovorilo je kako uglavnom smatra da bi bile zanimljive. Pozitivna su i mišljenja učenika o tome kako bi čitanje književnih djela iz talijanske književnosti utjecalo na njihov razvoj kao književno i jezično osviještene osobe. Najveći broj učenika smatra kako bi na taj način obogatili svoj jezični izraz. Osim toga, čitanje književnih djela talijanske književnosti utjecalo bi i na njihovo znanje o književnosti, ali i o općoj kulturi.

Razmišljanje učenika da bi čitanjem književnih djela talijanske književnosti nadogradili i obogatili svoje znanje i književni opus, dragocjeno je i ne bi se smjelo zanemarivati. Učenici sami u sebi vide potencijal i sposobnost da uz malu pomoć okoline dospiju do potpunijeg književnog obrazovanja.

6. TALIJANSKO-HRVATSKI KNJIŽEVNI DODIRI I ODABIR NOVIH METODIČKIH MODELA

Osim nastavnoga plana i programa Hrvatskoga jezika koji je propisalo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, proučili smo i nastavni plan i program Talijanskoga jezika za osnovne škole s nastavom na talijanskom jeziku i pismu. Budući da je za Istru karakteristična dvojezičnost, na područjima koja se izjašnjavaju kao dvojezična djeluju hrvatske, ali i talijanske škole za talijanske manjine koje nastanjuju ta područja.

Od svih nastavnih jedinica koje su predviđene za obradu na području književnosti, u nastavnome planu i programu Talijanskoga jezika izdvojili bismo dvije nastavne jedinice, dva djela koja dovode hrvatski i talijanski jezik u izravni dodir.

Prvo djelo koje bismo izdvojili i za koje ćemo u nastavku priložiti i nastavnu pripremu je *Tajanstvena kristalna školjka* ili *La misteriosa conchiglia di cristallo*. Knjiga je usporedno pisana na dva jezika, hrvatskom i talijanskom. Napisala ju je književnica rođena u Rovinju koja učenicima u hrvatskim školama vjerojatno nije poznata. Mirella Malusa¹² je dvojezična književnica, što nije iznenađujuće s obzirom na to da je Rovinj dvojezična sredina. Smatramo da bi učenici trebali upoznati rovinjsku autoricu i njezino djelo te na taj način uočiti važnost hrvatsko-talijanskih dodira, književnih i jezičnih. Moramo primijetiti nelogičnost u tome da se u talijanskim školama na popisu književnih djela za obradu nalaze djela koja su povezana s hrvatskom, točnije istarskom, književnošću i kulturom, a ta ista djela ne postoje u nastavnome planu i programu Hrvatskoga jezika u hrvatskim školama. Upravo zbog toga smatramo kako bi učenici trebali upoznati djelo *Tajanstvena kristalna školjka* i to u petom razredu osnovne škole u sklopu obrađivanja fabule i dijelova fabule.

Drugo djelo koje smatramo da bi se trebalo naći u nastavnome planu i programu Hrvatskoga jezika je djelo Giacomina Scottija, *Istarske priče i legende* ili *Fiabe e leggende dell'Istria*. Giacomo Scotti¹³ je dvojezični književnik i stvara književna djela na talijanskom,

¹² Rovinjska dvojezična spisateljica. Stvara na hrvatskom i talijanskom jeziku. Objavila je svoje radove u raznim časopisima i novinama u Hrvatskoj, ali i u inozemstvu. Dodijeljene su joj razne nagrade i priznanja za pjesme i pripovijetke. Objavila je dvojezična djela *Tajna crvene trske i druge priče/Il segreto della Canna Rossa e altri racconti* i dječji roman *Tajanstvena kristalna školjka/La misteriosa conchiglia di cristallo* te knjigu pjesama *Heliotropium* na talijanskom i hrvatskom jeziku te rovinjskom i žminjskom govoru

¹³ Giacomo Scotti je talijanski i hrvatski književnik i novinar. Godine 1947. imigrirao je u Hrvatsku gdje je najprije živio u Puli, a zatim se seli u Rijeku. Profesionalno se novinarstvom bavi od 1948. Istovremeno se posvećuje književnosti. Neka od njegovih dvojezičnih djela su: *Bandiere di salvezza/Zastave spasenja, Nell'umile occhio dell'uomo/U čednom oku čovjeka, Colore d'arancia/Boja naranče, C'era una volta un re/Bio*

ali i na hrvatskom jeziku. Smatramo da bi u sklopu obrade legende bilo dobro obraditi pojedine legende i priče iz Scottijeve knjige *Fiabe e leggende dell'Istria* te na taj način učenike upoznati s kulturnom baštinom Istre i hrvatsko-talijanskim dodirnim točkama dvojezičnog književnog stvaralaštva. Potrebno je naglasiti da je knjiga pisana i tiskana samo na talijanskom jeziku. Uzevši to u obzir, nailazimo na problem. Budući da prijevod cijele knjige ne postoji, trebalo bi prevesti određenu legendu ili priču koja je predviđena za obradu. Od svih legendi i priča sadržanih u Scottijevoj knjizi postoji prijevod samo jedne i to legende *Kako je nastao Kras* ili *Come nacque il Carso*. Mi ćemo prevesti legendu odabranu za obradu te koristiti prijevod u pisanju nastavne pripreme. Svi učenici ne govore i ne razumiju talijanski te je to jedini način na koji se učenicima može približiti zanimljiva tematika koja nije uvrštena u nastavni plan i program za hrvatske osnovne škole.

6.1 Primjer metodičkog modela u obradi dječjeg romana *Tajanstvena kristalna školjka* Mirelle Malusa'

Obrada dječjeg romana *Tajanstvene kristalne školjke* kao lektirnog djela u petom razredu osnovne škole osmišljena je i prikazana kroz dva školska sata. Prvi sat strukturiran je prema analitičko-eksplikativnom modelu. Analitičko-eksplikativni sustav je sustav koji učenika stavlja u povoljniji položaj jer ga potiče da proučavanjem teksta analitički otkriva književne pojave.¹⁴ Organizacija nastavnoga sata prema tom modelu dozvoljava učenicima da, iako vođeni pitanjima učitelja, slobodno izražavaju svoja mišljenja i dolaze do vlastitih zaključaka o temi koja se obrađuje. Tijekom nastavnog sata vodi se tzv. heuristički ili razvojni razgovor.

Sama riječ heuristički (grč. heurisko) znači nalazim. Nastavnik učenicima postavlja poticajna ili polazna pitanja, prikupljajući uspješne odgovore. Na taj način, izbjegavaju se veća lutanja i osigurava se više-manje očekivani odgovor. Koristeći heuristički razgovor, nastavnik nastoji podignuti razinu učeničkog znanja. Razvojni ili heuristički razgovor

jednom jedan kralj, *Soffrendo per la Croazia/Bol za Hrvatskom*, *Come nacque il Carso/Kako je nastao Kras - da Storie istriane /iz Istarskih priča*, *Cercando fiumi segreti/U potrazi za tajnim rijekama*

¹⁴ Stjepko Težak: *Teorija i praksa nastave hrvatskoga jezika*. Školska knjiga, Zagreb, 2000., str. 115

*najdjelotvornije se koristi pri obradi novog nastavnog gradiva, kao i u primjeni znanja u novonastalim situacijama.*¹⁵

U analitičko-eksplikativnom metodičkom sustavu, učitelj još uvijek ima glavnu riječ kojom vodi nastavni proces. Na drugom satu obrade, u prvom će planu biti učenici. Učiteljeva uloga će se umanjiti i postat će koordinator u izvođenju nastavnoga procesa.

Drugi sat nastave književnosti bit će strukturiran prema problemsko-stvaralačkom sustavu. U suvremenoj metodici nastave književnosti spomenuti sustav nosi i naziv problemske nastave. Taj model sve više zaokuplja nastavnike i učitelje zbog svoje kvalitete jer „učenici samostalno istražuju i otkrivaju, pri čemu su zastupljeni svi oblici misaone aktivnosti. Na taj način se razvijaju kreativne sposobnosti, sposobnosti apstraktnog mišljenja, razvijanje samostalnosti, ustrajnosti, samopouzdanja i pojačane aktivnosti.“¹⁶

Nastavnik u takvom obliku nastave organizira i realizira nastavne sadržaje, formulira problemske zadatke te motivira i osposobljava učenike za aktivno korištenje usvojenog znanja. Naravno, postavljeni problemski zadatak „je vezan za nastavni program pa njegovim rješavanjem učenik zapravo uči određeni programski zadatak.“¹⁷ Ovaj sustav dopušta učenicima najjače izražavanje vlastitog kritičkog stava o književnom problemu koji mu je postavljen i koji treba riješiti.

Rosandić navodi nekoliko faza problemske nastave: *stvaranje problemske situacije, definiranje problema i metode, samostalan rad učenika/učenica, analiza i korekcija rezultata, zadavanje novih zadataka.*¹⁸

U problemskoj nastavi prevladavaju istraživačke/otkrivajuće metode i metode razgovora, a učenje utemeljeno na istraživanju i rješavanju problema učeniku omogućuje trajnija uporabna znanja te razvoj kreativnih sposobnosti. Potrebno je razlikovati djelomičnu i potpunu istraživački metodu. U našem slučaju primijenit će se potpuna istraživačka metoda. Učenicima će se podijeliti kartice s naslovima priča koje trebaju napisati. Potom, morat će prepričati fabulu i odrediti uvod, zaplet, vrhunac i rasplet priče koju su napisali. Primjenom te

15

http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:http://www.ffpu.hr/fileadmin/Dokumenti/Nastavne_metode.ppt&gws_rd=cr&ei=HCl_VtWVHIGpsgH85KuQCg, 8. 11. 2015.

¹⁶ Katarina Ivon, Slavica Vrsaljko: Poticanje kreativnosti u nastavi hrvatskoga jezika i književnosti, *Magistra Iadertina*, Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja Sveučilišta u Zadru, Zadar, god. 4, br. 4, 2009., str. 150

¹⁷ Ante Bežen: o.c., str. 156

¹⁸ Dragutin Rosandić: *Metodika književnoga odgoja : (temeljci metodičkknjiževne enciklopedije)*. Školska knjiga, Zagreb, 2005., str. 205

metode učenici/učenice samostalno rješavaju postavljeni književni problem. Učitelj je u ovom sustavu samo koordinator koji učenike može usmjeravati i predložiti im metode rješavanja problema.

Od učenika se očekuje da lektiru pročitaju kod kuće kako bi se na satu moglo razgovarati o pročitanoj djelu. Spomenuti roman obrađuje se u sklopu obrade fabule. Obrada djela koje su učenici upoznali individualnim čitanjem lektire kod kuće, odvija se u četiri faze. Zamišljena fazna podjela prikazana je u tablici¹⁹:

1. SAT	1. Pripremna faza	Faza u kojoj se dijaloškim putem provjerava kako su učenici doživjeli pročitano književno djelo.
	2. Analitička faza	U ovoj fazi se u sklopu obrade fabule analiziraju bitne sastavnice pročitane djela, ustrojstvo radnje, likovi.
2. SAT	3. Zadavanje zadataka za samostalni rad učenika	Učitelj učenicima zadaje konkretan zadatak na kojemu primjenjuju znanje usvojeno na prvom satu.
	4. Analiza i korekcija rezultata	Tijekom posljednje faze, učenici čitaju rezultate zadataka koje su izvršili. Prema potrebi, ispravljaju se moguće pogreške. Učenik se tijekom faze analize i korekcije rezultata priprema, motivira i potiče na čitanje novog dječjeg romana.

¹⁹ <http://documents.tips/documents/metodika-knjizevnosti.html>, 10. 11. 2015.

Tijekom planirana dva sata obrade, ostvarit će se funkcionalni, odgojni i obrazovni zadatci:

- obrazovni: definirati i prepričati fabulu književnog djela, definirati i odrediti dijelove fabule te poglavlja, usvojiti obilježja fabule

- odgojni: razvijati svijest o važnosti poznavanja književnih pojmova fabule, dijelova fabule i poglavlja, poticati na shvaćanje važnosti hrvatsko-talijanskih književnih dodira, razvijati sposobnost razmišljanja i izražavanja mišljenja

- funkcionalni: razvijati osjećaj za uočavanje vrijednosti književnoga bogatstva hrvatskoga jezika, razvijati spoznajne sposobnosti uočavanja, zaključivanja i primjene stečenih znanja na drugim primjerima

6.1.1 Prvi sat – Pripremna faza

Pripremna faza prvog sata započinje motivacijom i pripremom učenika za rad. Prvo pitanje koje se učenicima postavlja je *Jeste li svi pročitali lektiru?* Naravno, očekuje se potvrdni odgovor svih učenika. U nastavku, postavlja im se pitanje *Je li vam se svidjela knjiga i zašto?* Pretpostavka je da će učenici kao odgovore navesti *Margheritino putovanje u izmišljeni čarobni svijet, životinje koje govore, izmišljene likove, moć čarobne kristalne školjke...*

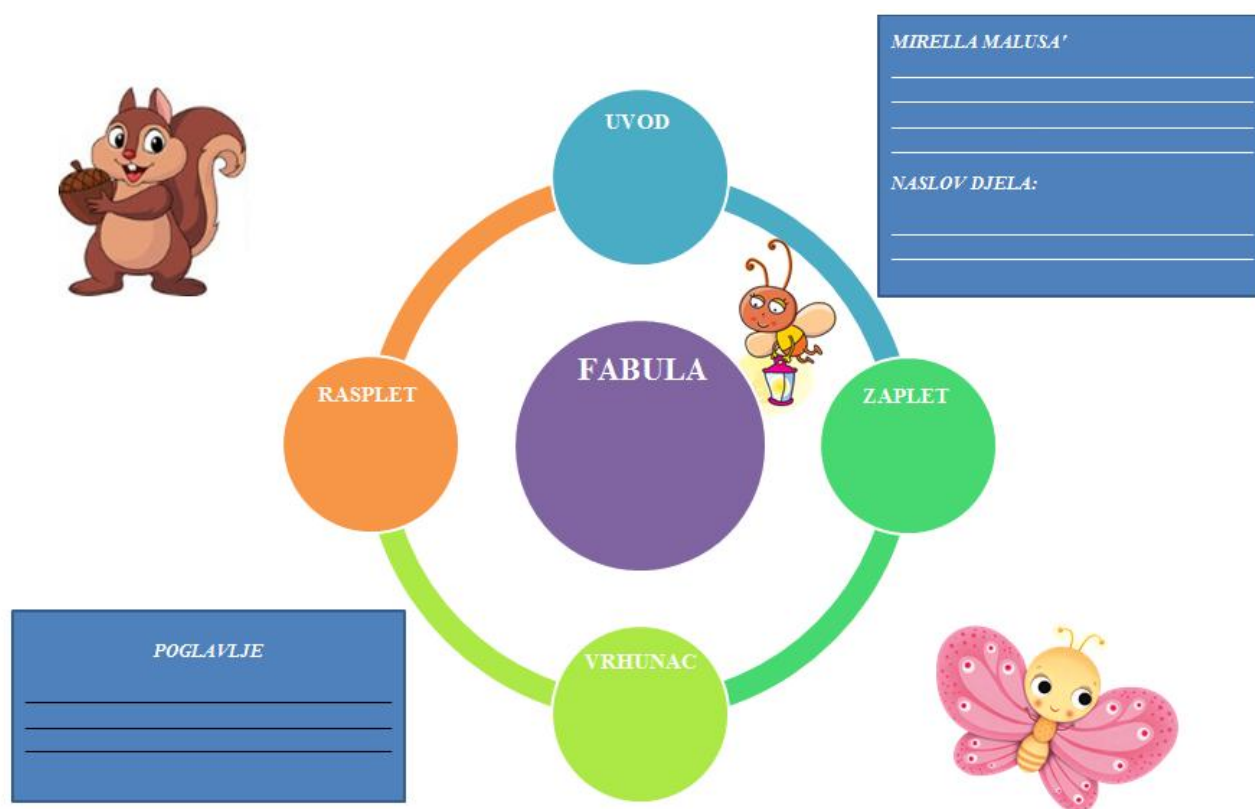
Budući da su učenici tijekom čitanja lektire sigurno primijetili kako je dječji roman *Tajanstvena kristalna školjka* pisan hrvatskim i talijanskim jezikom, učitelj potiče učenike da svoju pozornost usmjere na razmišljanje o dvojezičnosti i pritom stvara temelje za razvijanje svijesti o važnosti hrvatsko-talijanskih književnih, jezičnih i kulturnih odnosa.

U zadnjem dijelu pripreme faze, učenicima se daje zadatak da u osmosmjerkama pronađu šest ključnih pojmova: fabula, uvod, zaplet, vrhunac, rasplet i poglavlje. Ti će pojmovi biti definirani i naučeni tijekom planirana dva školska sata obrade lektire.

Dok učenici traže pojmove u osmosmjerkama, učitelj im dijeli mentalne mape u koje će na za to predviđena mjesta morati upisati naslov djela, nekoliko biografskih podataka o autorici te pronađene pojmove u osmosmjerci. Osim mentalne mape, učenici dobivaju i radne listiće s definicijama koje će morati povezati s ključnim pojmovima.

A	F	Š	L	C	T	D	I	Č	R
S	C	K	G	A	Z	K	U	A	P
F	A	B	U	L	A	U	S	V	C
R	N	N	V	H	P	P	T	J	K
B	U	P	O	G	L	A	V	LJ	E
Đ	H	E	D	E	E	R	Ž	Z	E
V	R	B	T	H	T	Č	I	S	L
E	V	P	Z	O	G	N	D	M	R

Tablica 2 Osmosmjerka namijenjena učenicima

Slika 1 Mentalna mapa za učenike

6.1.2 Prvi sat – Analitička faza

Analitičku fazu učitelj/učiteljica započinje prikazivanjem PPT prezentacije. Na prvome *slideu* prikazan je naslov nastavne jedinice koja će se obrađivati tijekom dva sata, *Fabula i dijelovi fabule*. Na sljedećem *slideu* prikazana je naslovna stranica dječjeg romana koji su učenici morali pročitati kod kuće. Treći *slide* ispunjen je prikazom prazna mentalne mape. Postepeno, određenim redoslijedom, prikazuju se pojedine činjenice koje su u tu mentalnu mapu upisane. Istim redoslijedom i učenici popunjavaju svoje mentalne mape koje imaju pred sobom. Najprije u svoje mentalne mape zapisuju biografske podatke o rovinjskoj spisateljici Mirelli Malusa' i naslov romana koji su pročitali. Nakon toga zapisuju i pojmove koje su pronašli u osmosmjerkama.

Učenici kroz prepričavanje fabule pročitana djela zaključuju koja definicija pripada kojemu pojmu. Učitelj odabire učenika koji će započeti s prepričavanjem fabule, a nakon toga i ostale učenike koji će nastaviti s prepričavanjem gdje je učenik prije njega stao. Kroz naizmjenično prepričavanje lektire, dobit će se potvrda jesu li, ili nisu, učenici pročitali lektiru kod kuće.

Nakon prepričavanja, metodom zaključivanja, učenici povezuju definicije koje imaju zapisane na radnim listićima s pojmovima koje treba definirati. Učitelj/učiteljica učenicima daje primjere uvoda, zapleta, vrhunca i raspleta iz pročitana književnog djela. Na temelju danih primjera, učenici povezuju pojmove s definicijama. Učenici definicije pojmova potom zapisuju u mentalnu mapu, a učitelj/učiteljica te iste definicije prikazuje na PPT prezentaciji. Definiciju poglavlja učenici primjenjuju na konkretnom primjeru. U djelu *Tajanstvena kristalna školjka* pronalaze poglavlja i utvrđuju način na koji su poglavlja označena.

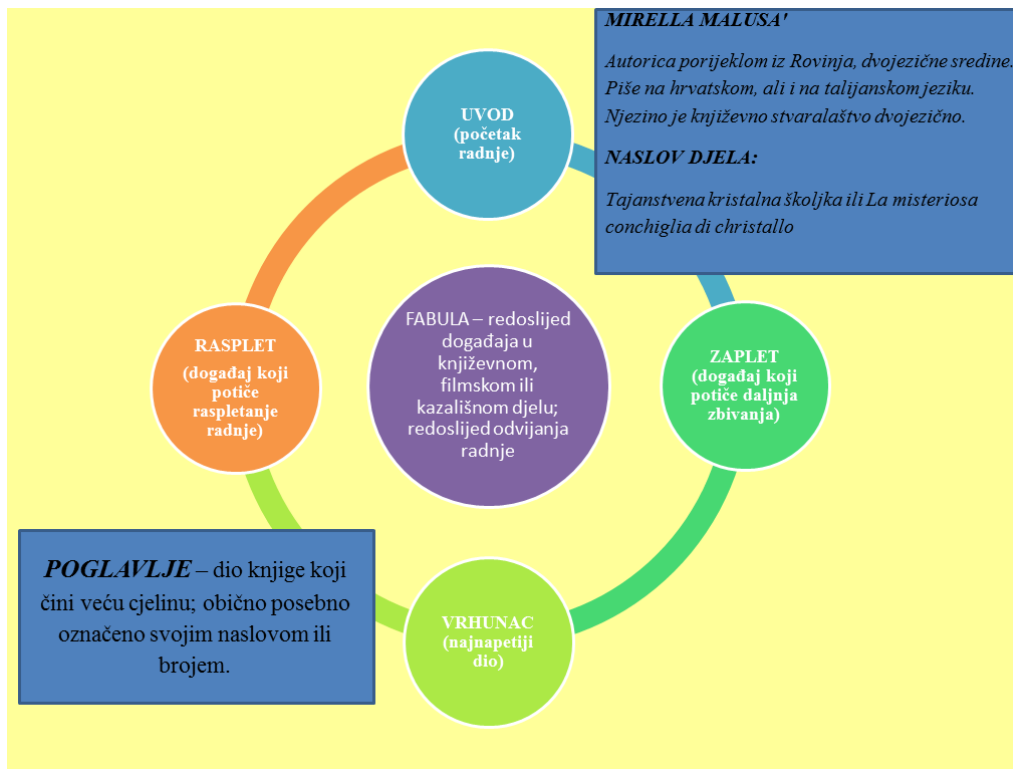
Posljednjih deset minuta izdvaja se za opuštanje i psihičku pripremu učenika za sljedeći sat. Kroz igru crtanja učenici će opet pokazati jesu li pročitali lektiru. Učenici su podijeljeni u četiri skupine. Svaka skupina ima svog predstavnika koji na ploči crta svoj najdraži događaj iz romana. Skupine čiji su predstavnici pred pločom, u određenom vremenskom roku, moraju pogoditi o kojem je događaju riječ.

FABULA I DIJELOVI FABULE

Slide 1 Naslov nastavne cjeline koja se obrađuje

Slide 2 Naslovna stranica dječjeg romana *Tajanstvena kristalna školjka*

Slide 3 Prikaz ispunjene mentalne mape

UVOD:	ZAPLET:	VRHUNAC:	RASPLET:
Margherita je djevojčica sa sela koja odlazi sa svojom obitelji u berbu rajčica te tamo upoznaje djevojčicu Gemmu	Gemma vodi Margheritu u svijet Čarobnice Tri-Sata koja je ljuta jer joj je netko ukrao kristalnu školjku	Margherita dolazi na dvor Čarobnice Tri-Sata, upoznaje Sirenicu i vraća joj kristalnu školjku pomoću koje se ona pretvara u Čarobnicu	Margherita u dvorcu duhova Smjehovića iščekuje povratak kući

Slide 4 Dijelovi fabule i primjeri

6.1.3 Drugi sat – Faza zadavanja zadataka za samostalni rad učenika

Početkom drugoga sata započinje i treća faza, faza u kojoj učitelj/učiteljica zadaje učenicima zadatak koji će samostalno riješiti. Učenici ostaju podijeljeni u četiri skupine. Sve skupine dobivaju isti zadatak. Moraju napisati priču, prepričati fabulu i odrediti dijelove fabule. Samo su naslovi priča različiti. U nastavku su priložene kartice sa zadacima i naslovima za svaku skupinu:

Čarobni vrt

1. Napišite priču.
2. Prepričajte fabulu.
3. Odredite uvod, zaplet, vrhunac i rasplet.

Ledeno kraljevstvo

1. Napišite priču.
2. Prepričajte fabulu.
3. Odredite uvod, zaplet, vrhunac i rasplet.

Začarana šuma

1. Napišite priču.
2. Prepričajte fabulu.
3. Odredite uvod, zaplet, vrhunac i rasplet.

Životinjsko carstvo

1. Napišite priču.
2. Prepričajte fabulu.
3. Odredite uvod, zaplet, vrhunac i rasplet.

Učenici pomoću samostalnog zadatka, u trećoj fazi, razvijaju sposobnosti osobnog književnog stvaralaštva te interes za daljnje istraživanje književnih vrsta poput dječjeg romana.

6.1.4 Drugi sat – Analiza i korekcija rezultata

Tijekom četvrte faze, nakon što izvrši svoj zadatak, svaka skupina predstavlja svoje rezultate ostalim učenicima u razredu. Prema potrebi, ako ima pogrešaka, prepravljaju se učenički odgovori. Na taj se način učenicima daju povratne informacije o njihovom izvršenom zadatku.

6.2 Primjer metodičkog modela u obradi književnog djela Giacoma Scottija pod nazivom *Istarske priče i legende*

Obrada književnog djela Giacoma Scottija osmišljena je u sklopu obrade legende u sedmom razredu osnovne škole. Nastavni sat književnosti obrade Scottijevih *Istarskih legendi i priča* strukturirali smo prema modelu komunikacijskog metodičkog sustava. U tom se metodičkom sustavu *naglasak stavlja na oblike nastave kao nastavne komunikacijske situacije te se nastavni proces ostvaruje kao lanac komunikacijskih situacija.*²⁰

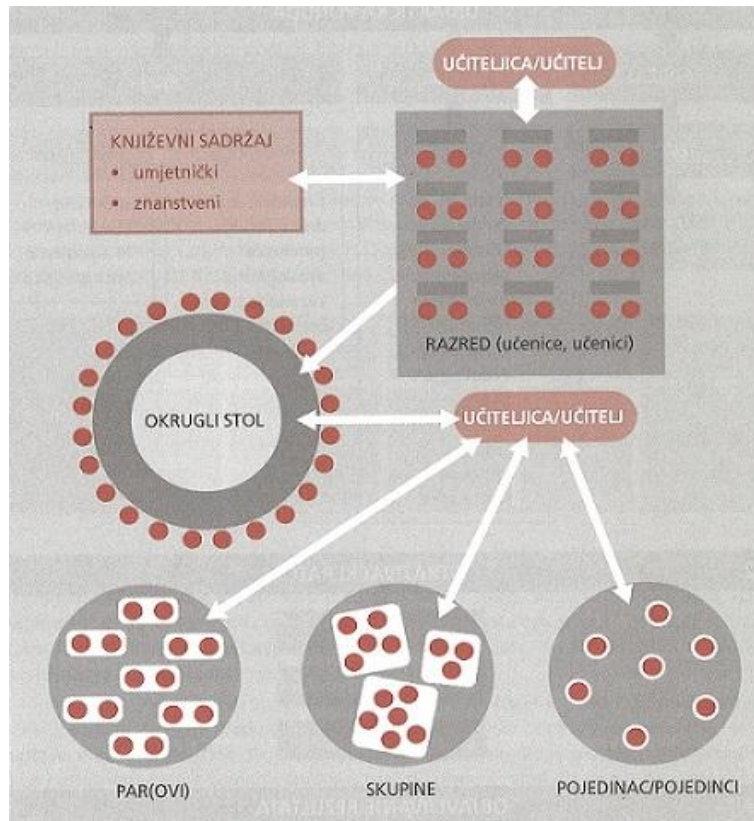
Djelo je predviđeno za obradu na jednom nastavnom satu te je nastavni proces obrade *Istarskih priča i legendi* zamišljen je kao komunikacijski lanac koji se sastoji od četiri komunikacijske situacije. Te se komunikacijske situacije ostvaruju kombinacijama različitih nastavnih oblika (individualni rad, frontalni rad, rad u paru, rad u skupinama), situacija i nastavnih sredstava (križaljka, video isječci, PPT prezentacija, papiri s tekstom legende, mentalne mape, radni listići). Nastavne oblike i metode koji se primjenjuju pri izvedbi nastavnoga sata obuhvaća pojam didaktičke komunikacije. „*U didaktičkoj komunikaciji književni sadržaj (umjetnički i znanstveni) raščlanjuje se na sadržajne cjeline koje se uključuju u nastavne (komunikacijske) situacije.*“²¹

Prema Poljakovoj podjeli koju Bežen navodi u svojoj *Metodici*, možemo zaključiti da je nastavni sat književnosti obrade *Istarskih priča i legendi* primjer egzemplarne nastave. Na temelju jednog primjera legende, izdvojit ćemo bitne činjenice po kojima će učenik razumjeti sve sadržaje. „*Egzemplarna nastava sastoji se u skraćenom učenju srodnih sadržaja pomoću karakterističnih primjera.*“²² Budući da u školama i u nastavnim planovima i programima nema mjesta za velike količine informacija koje se svakodnevno proizvode u suvremenom svijetu, egzemplarna nastava pomaže u svladavanju novonastalih informacija, činjenica i znanja koje u čovjekovom sveukupnom obrazovanju ipak trebaju zauzeti svoje mjesto.

²⁰ https://www.academia.edu/4435106/Methodika_nastave_hrvatske_knjizevnosti, 10. 11. 2015.

²¹ Dragutin Rosandić: o.c., str. 206

²² Ante Bežen: o.c., str. 156

Slika 2 Shematski prikaz didaktičke komunikacije

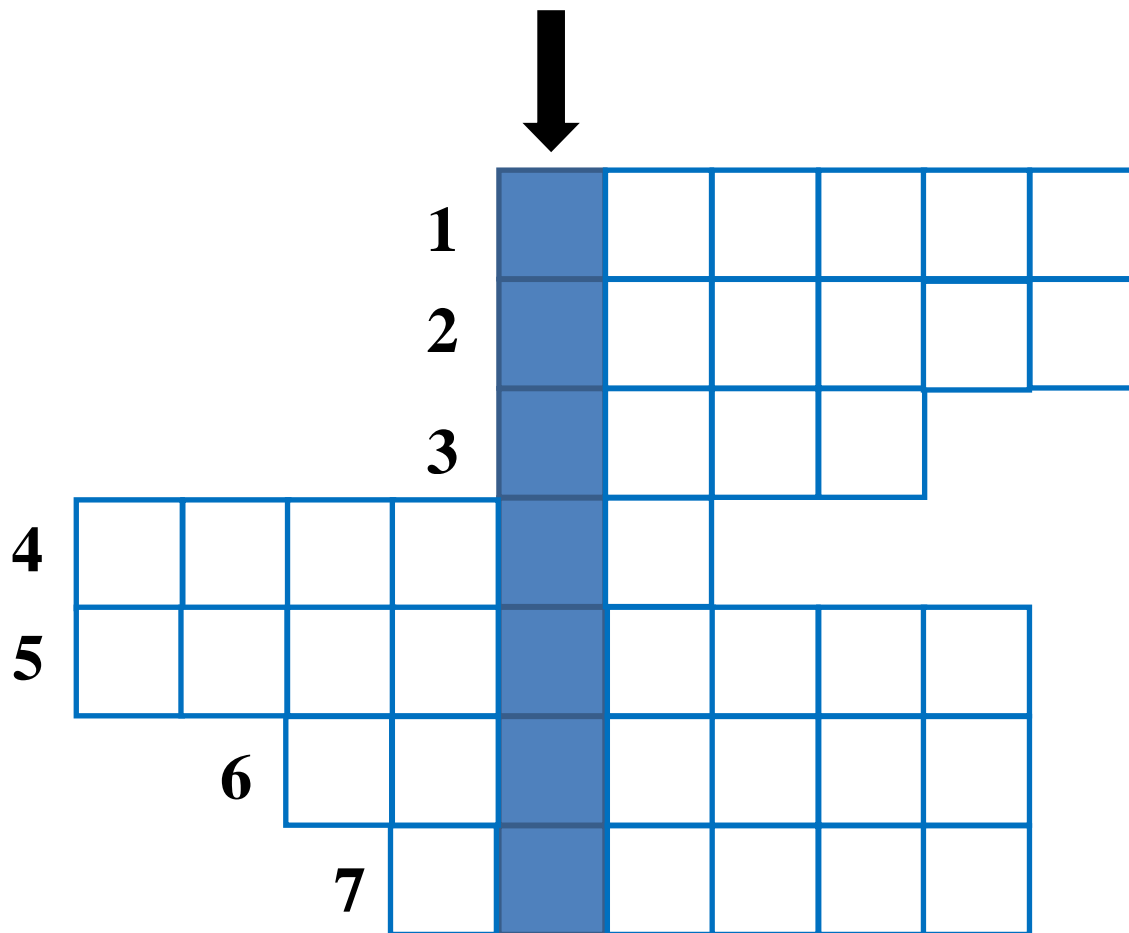
Obradom legende u sklopu književnog djela *Istarske priče i legende* ispunit će se ovi predviđeni nastavni zadatci:

- obrazovni: definirati i usvojiti pojam legende kao književne vrste, usvojiti obilježja legende i likova u legendi
- odgojni: razvijati svijest o važnosti poznavanja književnog pojma legende, poticati na shvaćanje važnosti hrvatsko-talijanskih književnih dodira, razvijati sposobnost razmišljanja i izražavanja mišljenja, razvijati interes za upoznavanje istarske književne baštine
- funkcionalni: razvijati osjećaj za uočavanje vrijednosti književnog bogatstva hrvatskog jezika, razvijati spoznajne sposobnosti uočavanja, zaključivanja i primjene stečenih znanja na drugim primjerima, znati prepoznati legendu

6.2.1 Prva komunikacijska situacija

Za vrijeme prve komunikacijske situacije, učenike se motivira za rad na način da im se daje **križaljka** koju moraju **individualno** riješiti. Rješenje je ključni pojam *legenda*. Dok učenici rješavaju križaljku, učitelj/učiteljica dijeli mentalne mape koje će učenici ispunjavati tijekom sata. Nakon što svi učenici riješe križaljke i nakon što se objavi konačno rješenje, učitelj/učiteljica započinje s prikazivanjem **video isječaka** koji prikazuju istarsku Arenu u Puli. Budući da govorimo o istarskoj kulturno-povijesnoj znamenitosti, od učenika se očekuje da će prepoznati Arenu na prikazanim snimkama. Metodom zaključivanja učenici će doći do zaključka da je nastavna jedinica koja će se obrađivati *Legenda o Areni u Puli*.

U nastavku je priložena križaljka koju će učenici morati riješiti.

1 KNJIŽEVNA VRSTA KOJU OBILJEŽAVA PREVLAĐAVANJE OSJEĆAJA, MISLI, PJESNIČKIH FIGURA, SLIKOVNOST, RITAM

R: LIRIKA

2 UKRASNI PRIDJEV

R: EPITET

3 IZGOVORENO SLOVO POSTAJE...

R: GLAS

4 DIO FABULE; DOGAĐAJ KOJI POTIČE ZBIVANJA

R: ZAPLET

5 PRVI PADEŽ

R: NOMINATIV

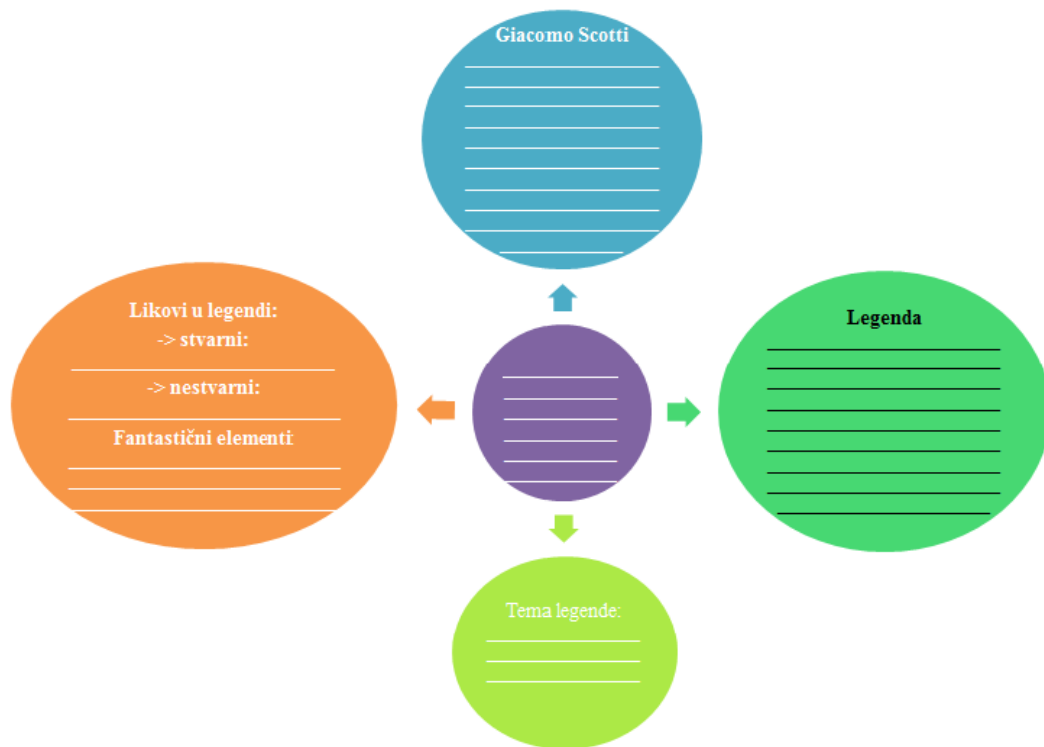
6 _____ IMNOŽINA

R: JEDNINA

7 AKUZATIV, INSTRUMENTAL...

R: PADEŽI

Slika 3 Križaljka namijenjena učenicima

Slika 4 Mentalna mapa za učenike

Slide 5 Naslov nastavne cjeline koja se obrađuje

[https://www.youtube.com/watch?v=fMsU1M
MsWgc](https://www.youtube.com/watch?v=fMsU1M
MsWgc)

Slide 6 Poveznica na video isječke o Areni u Puli

6.2.2 Druga komunikacijska situacija

Drugu komunikacijsku situaciju učitelj/učiteljica započinje **frontalnim radom** i prikazivanjem **PPT prezentacije**, pokazivanjem fotografije, te predstavljanjem autora knjige iz koje je preuzeta legenda o Areni u Puli. Budući da se radi o Giacomu Scottiju, autoru čije je književno stvaralaštvo dvojezično, učenicima će se pozornost usmjeriti na hrvatsko-talijanske književne odnose. Učenici će u svoje mentalne mape, nakon predstavljanja autora, zapisati spomenute biografske podatke. U nastavku će učenicima biti podijeljeni **papiri s tekstom legende** koja će biti obrađena na satu. Učitelj/učiteljica će pročitati legendu, a učenici će pažljivo slušati i pratiti tekst koji imaju pred sobom. Po završetku čitanja učenicima će se postaviti pitanja o pročitanoj legendi poput:

*Smatrate li da je ova legenda stvarna? Mislite li da je prikaz stvarnog događaja?
Po čemu to zaključujete? O čemu govori ova legenda?*

Učenike se, koristeći njihove odgovore na postavljena pitanja, usmjerava ka zaključku da je legenda narodna ili pučka predaja.

Nakon definiranja legende, učenici izvedenu definiciju zapisuju u mentalne mape koje imaju pred sobom. Nadalje, učenicima se postavljaju nova pitanja:

Koji su stvarni likovi, a koji nestvarni?

Koji su fantastični elementi, događaji ili slike koje se pojavljuju u legendi?

Učenici moraju **u paru** izdvojiti sve stvarne i nestvarne likove te fantastične elemente.

Sve odgovore učenici bilježe u svoje **mentalne mape**. Nakon što svi učenici ispune mentalne mape koje imaju pred sobom, započinje treća komunikacijska situacija nastavnoga sata.

Slide 7 Fotografija autora Fiabe e leggende dell'Istria

Prema legendi, Arenu bijahu izgradile vještice koje namjeravahu pokloniti palaču svojoj kraljici, ali ih već prve noći zapaziše jedan stanovnik Pule. Vrativši se s dugoga puta, dočekaše ga zatvorena gradska vrata. Budući da moraše čekati nekoliko sati, čovjek se umota u svoj plašt i legne na zemlju iščekujući jutro kada su gradska vrata opet trebala biti otvorena. Bijaše se već uspavljivao kada ga probudiše odlasci i dolasci vještica. Uputi brzo upozorenje stražarima. Vještice otjeraše, a palača koju bijahu namjeravale sagraditi ostade nedovršena.

Tada Puljani u pomoć pozvaše vile, moleći ih da sruše palaču koju izgradiše vještice i da na tom istom mjestu sagrade novu Vilinsku palaču. Muškarci, ni oni najkrupniji, ne mogoše postaviti ogromne kamene blokove na tri kata, na visinu palače dostojne glavnoga grada Istre.

Vile prionuše poslu. Budući da već bijahu gradile dvorce na planinskom i u primorskom dijelu Istre, znale su da mogu raditi samo noću kako ne bi bile viđene od drugih ljudi te da mogu raditi samo do prvog pjeva pijetla. Kamenje koje im bijaše potrebno uzimahu iz špilje na Učki i prenošahu ga u svojim pregačama.

Iz noći u noć, vile se letom spuštahu do čistine u šumi koja se protezaše izvan zidina Pule, između rive i podnožja brda, prevaljujući tako dug put kroz Motovunsku dolinu i uzduž zapadne obale. Prenoseći ogromno bijelo kamenje izgradiše zidove palače i onoliko prozora koliko ima dana u godini, a da ne bijahu viđene. Nedostajaše samo krov kako bi veličanstveno djelo bilo dovršeno.

Sedme noći započe pokrivanje građevine. Krov trebaše biti izgrađen u samo jednoj noći. Pri prvom pjevu pijetla vile se morahu vratiti u svoja tajna prebivališta. Da ih je zora zatekla u njihovom radu, izgubile bi svoje moći i više ne bi bile vile.

Nažalost, one noći dok žurno završavahu djelo, vile bijahu iznenađene prvim oglašavanjem pijetla. Kako bi pobjegle i nestale prije zore, pustiše da im iz pregača ispadne posljednje kamenje koje prenošahu, posijavši ga uzduž istarske obale i u poljima. Tako Arena ostade bez krova, a i zidinama nedostajaše pokoji kamen.

Najveće kamenje i ono najbrojnije ne pade daleko. Pade u more nedaleko od Fažane stvorivši trinaest otoka Brijunskog arhipelaga.

Posljednje kamenje ispade na visoravan Paza u dolini Raše i još danas se može vidjeti na tom mjestu. Nazivaju ga „Vilinskim gromadama“. U selu Paz, smještenom na vrhu brda, govori se da su vile letjele nisko iznad sela na povratku u Pulu kada je zec skočio među njih, potrgavši im pregače iz kojih je ispalo posljednje kamenje.

Slide 9 Ispunjena mentalna mapa

6.2.3 Treća komunikacijska situacija

Treća komunikacijska situacija nastavnoga sata i samostalni rada učenika traje desetak minuta. Na samom početku učitelj/učiteljica dijeli učenike u dvije **skupine**. Svaka skupina dobiva svoj **radni listić** s tekstom legende i pitanjima na koja mora odgovoriti. U nastavku su priloženi radni listići za prvu i drugu skupinu.

1. SKUPINA

U dvorcu na brdima Grožnjana koji dominira desnom stranom rijeke Mirne, življahu divovi Zidòvi: muškarci i žene dlakavih tijela, divovskoga stasa, ogromne snage i „druge vjere“, sigurno pogani. Jednoga dana, kralj grada Pule pozva slavne graditelje dvoraca i zvonika da obnove Arenu. Oni napustiše Dolinu Divova, dolinu oblikovanu tokom rijeke, s namjerom da stignu na kraj Istarskoga poluotoka.

Baš u ono vrijeme, selivši iz Panonije cestama Julijskih Alpi, Ostrogoti i njihov kralj Teodorik Veliki prolažahu Istrom. Bez nailaska na prepreke prijeđoše rijeke Istre i rijeku Soču. U međuvremenu, stanovnici Pule, vođeni panikom, napuštahu svoje kuće i raspršiše se od Vodnjana do Labina. Divovi zauzeše grad i odmah krenuše u obnovu Arene. Obnoviše ju u roku od nekoliko dana, ali pretvorivši je u zatvor.

U tom zatvoru završavahu neprijatelji Divova. To skoro uvijek bijahu visoki dužnosnici policije Teodorikovih Ostrogota. Ali ne samo oni. Mnogo nevinih muškaraca završavaše među tim zidovima. Zaslijepljeni osvojenom moći, Divovi izgubiše osjećaj za pravdu, ali isto tako i poštovanje i divljenje koje stoljećima zasluživahu od Istrijana. Zavladaše tako, snagom i nepravdom, cijelom Istrom.

Jednoga dana, vjerujući da mogu vladati i Italijom, divovi Zidòvi krenuše putem Verone, gdje bijaše kraljevska palača kralja Teodorika: oteše vladara, odvedoše ga u Pulu i zatvoriše ga u Arenu. Ali kraljevi podanici spustiše se u Istru, stigoše u Pulu te uz pomoć Istrijana pobijediše Divove. Arena bijaše tada ponovno srušena i kralj Teodorik se vrati slobodno i pobjednički u Veronu. Istra življaše u miru idućih 50 godina.

1. Odredi temu legende.

2. Odredi likove:

➔ stvarni:

➔ nestvarni:

3. Odredi fantastične elemente u legendi:

2. SKUPINA

Prema legendi, Arena bijaše izgrađena po volji cara Karla Velikoga koji ju dade izgraditi za sebe i svoje podanike, vitezove, od kojih najhrabriji bijaše Orlando. Jedan od njegovih najslavnijih pothvata bijaše oslobodjenje Istre od Turaka. Karlo Veliki mu za nagradu i junaštvo bijaše dodijelio titulu kapetana i gospodina Istre i Venecije, nakon čega dade izgraditi za sebe i svoje prijatelje sjajnu palaču, Arenu. U miru novoga doma, povremeno prekinutog borbenim obukama u areni u središtu palače, Orlando provodaše dug, bezbrižan i opuštajući život.

Jednog mu se dana u snu, u misli, vrati slika lijepe Angeliche, djevojke koju voljaše, ali ju izgubi. Ta ga uspomena odvede do ludila.

Lud od ljubavi i ljubomore, uze svoj snažni mač i rezaše lijevo-desno zidove palače koje gotovo dovede do propasti.

Uništivši veliki dio svoje palače, Orlando se sjuri u luku, ukrca se na venecijsku galiju i isplovi u potragu za voljenom ženom. Ploveći prema sjeveru uzduž zapadne istarske obale, stiže do Vrsara i opazi nedaleko od obale stijenu za koju mišljaše da je morsko čudovište. Tada opet uze mač u ruke i jednim moćnim, preciznim rezom razreza otočić na dva dijela. Ipak, ta dva dijela ostadoše povezana jednom zemljanom trakom. Otada se taj otočić naziva Orlandovom stijenom. Ima i onih koji dovode u pitanje ovu inačicu legende, tvrdeći da Orlando i vitezovi življahu cijeloga života u velikoj palači u Puli te da nakon njihove smrti Orlandova palača bijaše napuštena i brzo propade.

1. Odredi temu legende.

2. Odredi likove:

➔ stvarni:

➔ nestvarni:

3. Odredi fantastične elemente:

6.2.4 Četvrta komunikacijska situacija

Posljednja komunikacijska situacija nastavnoga sata posvećena je čitanju, analizi i korekciji rezultata. Budući da su skupine imale zadatak analizirati različite legende, prije čitanja rezultata s **radnih listića (metoda izlaganja)** svaka **skupina** prepričava fabulu svoje legende. Ako ima pogrešnih odgovora, učenici ih ispravljaju zajedno s učiteljem/učiteljicom.

7. ZAKLJUČAK

Cilj ovog diplomskog rada bio je ukazati na važnost dvojezičnosti i stoljetnih hrvatsko-talijanskih književnih i jezičnih dodira. Ujedno, željelo se prikazati položaj talijanskoga jezika i književnosti u suvremenom hrvatskom školstvu, te potreba za povećanjem talijanskih književnih izvora i literature dostupne učenicima radi boljeg upoznavanja talijanske književnosti, jezika i kulture.

Proveli smo empirijsko istraživanje posebno sastavljenim anketnim upitnikom s ciljem utvrđivanja zastupljenosti talijanske književnosti u nastavi Hrvatskoga jezika. Na temelju dobivenih rezultata ponudili smo nove metodičke pristupe obradi pojedinih književnih djela hrvatsko-talijanskih dvojezičnih autora. Anketni upitnik sadržavao je pitanja koja su se odnosila na istraživanje stava učenika prema čitanju književnih djela strane književnosti, s osobitim osvrtom na talijansku književnost. Također, pitanjima se željelo utvrditi mišljenja učenika o zastupljenosti književnih djela talijanske književnosti u nastavi Hrvatskoga jezika i u nastavnome planu i programu te na definiranje odnosa učenika prema književnim djelima talijanske književnosti.

Svojim odgovorima učenici su potvrdili polazne hipoteze da većina književnih djela koja učenici čitaju pripada lektirnom popisu sastavljenom prema nastavnom planu i programu, da učenici nedovoljno čitaju djela iz talijanske književnosti te da učenici nedovoljno poznaju talijansku kulturu. Potvrdilo se i da je čitateljski interes učenika više usmjeren prema ostalim stranim književnostima, nego prema talijanskoj književnosti. Posljednju hipotezu da školska knjižnica ima mali izbor talijanskih književnih djela za posudbu, rezultati istraživanja potvrdili su samo djelomično jer određeni postotak ispitanih učenika smatra da u školskoj knjižnici ima dovoljan broj talijanskih književnih djela za posudbu.

Nakon proučavanja osnovnoškolskog Nastavnog plana i programa MZOS-a zaključili smo da su talijanska književna djela, pogotovo u osnovnoškolskom programu, zastupljena u gotovo neznatnoj mjeri. Tijekom cijelog osnovnoškolskog obrazovanja u nastavnome planu i programu zabilježena su samo tri talijanska književna djela za čitanje u sklopu lektire i jedan talijanski film za obradu u sklopu nastavnog područja medijske kulture. To su *Pinokio* Carla Collodija, *Čipolino* i *Putovanje Plave strijele* Giannija Rodarija (bira se jedno djelo za čitanje) te film Roberta Benignija *Život je lijep*. Posebnu pozornost posvetili smo i

Nastavnome planu i programu Talijanskoga jezika za škole s nastavom na talijanskom jeziku i pismu. Iz spomenutog nastavnog plana i programa, s popisa lektirnih djela, preuzeli smo za obradu dva književna djela pisana na hrvatskom i talijanskom jeziku kako bismo ukazali na važnost hrvatsko-talijanske dvojezičnosti kroz njihovu obradu.

Odabrana djela, *Tajanstvenu kristalnu školjku* Mirelle Malusa' i *Fiabe e leggende dell'Istria* Giacoma Scottija, obradili smo po modelu suvremenih metodičkih sustava, problemsko-stvaralačkog i komunikacijskog metodičkog sustava. U obje obrade odabranih dvojezičnih književnih djela, posebna se pozornost posvetila hrvatsko-talijanskim književnim dodirima i upoznavanju dvojezičnih autora koji stvaraju ne samo na hrvatskom, nego i na talijanskom jeziku.

Ovim smo diplomskim radom pokušali dati prilog boljem poznavanju, ali i očuvanju kulturnih, književnih i jezičnih hrvatsko-talijanskih veza. Željeli smo pokazati da postoji mogućnost opširnijeg uključivanja talijanske književnosti u nastavni plan i program, ali pretpostavljamo da će to u našem obrazovnom sustavu još dugo ostati samo mogućnost.

8. LITERATURA

1. Benjak, Mirjana. Ljubešić, Marko: *Od Peruška do otvorenog sustava*. Školska knjiga, Zagreb, 2013.
2. Bežen, Ante: *Metodika : znanost o poučavanju nastavnog predmeta : epistemologija metodike u odnosu na pedagogiju i edukologiju – s primjerima iz metodike hrvatskoga jezika*. Profil International, Zagreb, 2008.
3. Crnković, Milan: *Letteratura infantile; Manuale ad uso degli studenti delle accademie pedagogiche e degli insegnanti*. EDIT, Zagreb, 1982.
4. Češi, Marijana. Barbaroša-Šikić, Mirela: *Komunikacija u nastavi hrvatskoga jezika; Suvremeni pristupi poučavanju u osnovnim i srednjim školama*. NAKLADA SLAP, Zagreb, 2007.
5. Hržica, Gordana. Kovačević, Melita. Padovan, Nevena: *Društvenojezični utjecaj na dvojezičnost – hrvatske dvojezične zajednice u Istri i Beču*. LAHOR, Hrvatsko filološko društvo, Zagreb, god. 6, br. 12, 2011.
6. Malusa', Mirella: *La misteriosa conchiglia di cristallo/ Tajanstvena kristalna školjka*. EDIT, Rijeka, 2005.
7. Mosković, Vera: *Metodika nastave stranih jezika*. Pedagoško-književni zbor, Zagreb, 1960.
8. Petravić, Ana: *Udžbenik stranog jezika kao mjesto susreta kultura*. Školska knjiga, Zagreb, 2010.
9. Petrović, Elvira: *Teorija nastave stranih jezika*. Školska knjiga, Zagreb, 1988.
10. Rosandić, Dragutin: *Metodika književnoga odgoja : (temeljci metodičkknjiževne enciklopedije)*. Školska knjiga, Zagreb, 2005.
11. Rosandić, Dragutin. Šicel, Miroslav: *Pristupi nastavi književnosti*. Zavod za izdavanje udžbenika, Sarajevo, 1970.
12. Scotti, Giacomo: *Fiabe e leggende dell'Istria*. Santi Quaranta, Treviso, 2004.
13. Sočanac, Lelija: *Lingvistički i pravni aspekti višejezičnosti*. Nakladni zavod Globus, Zagreb, 2013.
14. Težak, Stjepko: *Teorija i praksa nastave hrvatskoga jezika*. Školska knjiga, Zagreb, 2000.
15. Vrhovac, Yvonne i suradnici: *Strani jezik u osnovnoj školi*. Naprijed, Zagreb, 1999.

16. Ivon, Katarina. Vrsaljko, Slavica: Poticanje kreativnosti u nastavi hrvatskoga jezika i književnosti. *Magistra Iadertina*, Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja Sveučilišta u Zadru, Zadar, god. 4, br. 4, 2009.

Ostali izvori:

<http://documents.tips/documents/metodika-knjizevnosti.html>, 10. 11. 2015.

http://www.glasistre.hr/vijesti/pula_istra/dvojezicnost-je-ravnopravno-koristenje-oba-jezika-359791, 8. 11. 2015.

<http://www.istra-istria.hr/index.php?id=14>, 8. 11. 2015.

<http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/dodatni/129153.htm>, 8. 11. 2015.

<http://public.mzos.hr/Default.aspx?art=12662>, 8. 11. 2015.

http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:http://www.ffpu.hr/fileadmin/Dokumenti/Nastavne_metode.ppt&gws_rd=cr&ei=HCI_VtWVHIGpsgH85KuQCg, 8. 11. 2015.

http://www.skole.hr/skole/popis?mod_instance=229_1150_0&pu_zupanija=Istarska&x=20&y=8, 8. 11. 2015

9. SAŽETAK

U Istri, prema 6. članku u Statutu Istarske županije i prema Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina, talijanski jezik službeno je ravnopravan s hrvatskim jezikom. Ta ravnopravnost, nažalost, nije vidljiva u školskom obrazovnom sustavu. Prava su službeno određena, ali se u svakodnevnom životu ne provode u potpunosti.

Provedeno je istraživanje u Osnovnoj školi *Vladimira Nazora* u Pazinu. Ispitano je ukupno osamdeset šestero učenika petih, šestih, sedmih i osmih razreda. Budući da se naša tema odnosi na položaj talijanske književnosti u nastavi Hrvatskoga jezika, prema rezultatima istraživanja možemo zaključiti da talijanska književnost nije u dovoljnoj mjeri uključena u nastavu Hrvatskoga jezika. Interes učenika za upoznavanje talijanske književnosti postoji, ali je spektar mogućnosti koji im to dopušta, nažalost, ograničen. Naglasak se stavlja i na negativne predrasude koje učenici imaju prema talijanskom jeziku i književnosti, a koje proizlaze upravo iz nedovoljnog posvećivanja pozornosti talijanskoj književnosti. Te negativne predrasude sputavaju učenike na njihovom putu upoznavanja i usvajanja talijanske književnosti.

Nadalje, u diplomskome radu dali smo primjere metodočkih modela obrade književnih djela Mirelle Malusa' i Giacoma Scottija u sklopu obrade nastavnih jedinica književnosti unutar nastave Hrvatskoga jezika. Pri tome su uporabljeni suvremeni metodički sustavi, problemsko-stvaralački i komunikacijski metodički sustav.

Za položaj Talijanskoga jezika u hrvatskom školskom obrazovnom sustavu trebalo bi se u bližoj budućnosti u većoj mjeri zauzeti te na taj način učenike približiti upoznavanju jezika, književnosti i kulture koji žive u višestoljetnoj simbiozi sa službenim jezikom Lijepe Naše.

10.SUMMARY

According to the Statue of the Istria County, article 6, and the Constitution on the rights of minorities, Istria is a bilingual County, having Croatian and Italian language equally important. Unfortunately, this equality of languages is not present in the Croatian educational system. The rights are officially stated but are not fully accepted in the real life. This works presents results of a research conducted in the Elementary school *Vladimir Nazor* in Pazin. There were 86 participants in the research, students of fifth, sixth, seventh and eighth grades. The main focus of the research was the role of Italian literature in Croatian language course curriculum and the results show that Italian literature is not sufficiently included. Students are interested in learning more about Italian literature but the possibility of that happening is unfortunately very limited. This work also emphasizes students' negative attitude towards Italian language and literature which is considered to be the result of their insufficient knowledge of Italian literature. This negative attitude stops the students from getting to know more and learning about Italian literature.

In the second part of the work we gave examples of methodical models for teaching two literary works, one by Mirella Malusa' and the second by Giacomo Scotti, within the Croatian language courses. We used two contemporary methodical systems, problem-creative and communicational system.

The role of Italian language in the Croatian school curriculum should be reconsidered. Italian language should be included more, by which the students would get a chance to get to know the language, culture and literature which is in symbiosis with the Croatian language for centuries.

11.POPIS SLIKA

Slika 1 Mentalna mapa za učenike	46
Slika 2 Shematski prikaz didaktičke komunikacije.....	53
Slika 3 Križaljka namijenjena učenicima.....	55
Slika 4 Mentalna mapa za učenike	56

12. POPIS GRAFOVA

Graf 1: Koliko u prosjeku čitaš?	14
Graf 2: Koje književne rodove najradije čitaš?	16
Graf 3: Koliko je od toga što čitaš lektira?.....	17
Graf 4: U kojoj mjeri voliš čitati književna djela stranih autora?	19
Graf 5: U kojoj mjeri okolina utječe na tvoj izbor književnih djela za čitanje?.....	20
Graf 6: Koliko poznaješ talijansku kulturu?.....	22
Graf 7: U kojoj mjeri bi volio/voljela da se talijanske književnike i njihova djela uključi u nastavne sadržaje?	23
Graf 8: U kojoj mjeri te zanima talijanska književnost i djela talijanskih autora?	25
Graf 9: U kojoj ti je mjeri poznato ime Carla Collodija?.....	27
Graf 10: Smatraš li da se u školskoj knjižnici mogu pronaći djela koja pripadaju talijanskoj književnosti?.....	30
Graf 11: Smatrate li da bi školska knjižnica trebala imati više talijanskih književnih djela za posudbu?.....	32
Graf 12: Smatraš li da su druge književnosti (američka, engleska) zanimljivije i kvalitetnije od talijanske književnosti?	34
Graf 13: Smatraš li da bi talijanske tradicionalne bajke, npr. „ <i>Čarobni prsten</i> “, „ <i>Govor životinja</i> “, „ <i>Jabuka-djevojka</i> “, „ <i>Kraljević kanarinac</i> “ bile zanimljive za čitanje?.....	36
Graf 14: Kako bi čitanje djela iz talijanske književnosti utjecalo na tvoje čitateljske stavove?.....	38

13.POPIS SLIDEOVA

<i>Slide 1</i> Naslov nastavne cjeline koja se obrađuje.....	47
<i>Slide 2</i> Naslovna stranica dječjeg romana <i>Tajanstvena kristalna školjka</i>	48
<i>Slide 3</i> Prikaz ispunjene mentalne mape	48
<i>Slide 4</i> Dijelovi fabule i primjeri.....	49
<i>Slide 5</i> Naslov nastavne cjeline koja se obrađuje.....	56
<i>Slide 6</i> Poveznica na video isječke o Areni u Puli	57
<i>Slide 7</i> Fotografija autora <i>Fiabe e leggende dell'Istria</i>	58
<i>Slide 8</i> Tekst legende koju čita učitelj/učiteljica	59
<i>Slide 9</i> Ispunjena mentalna mapa	60

14.POPIS TABLICA

Tablica 1 Broj ispitanih učenika u OŠ <i>Vladimira Nazora</i> u Pazinu.....	13
Tablica 2 Osmosmjerka namijenjena učenicima.....	46

15.PRILOZI

15.1 Pisana priprema za sat književnosti 1

Razred: 5. razred

Nastavni predmet: Hrvatski jezik

Nastavno područje: Književnost

Nastavna cjelina: Fabula i dijelovi fabule

Nastavna jedinica: Mirella Malusa': *Tajanstvena kristalna školjka*

Tip nastavnog sata:

- prema sadržaju: sat upoznavanja
- prema cilju i zadacima: sat uzimanja novog gradiva
- prema dominantnim karakteristikama: sat dijaloga
- prema statusu: obvezni glavni sat
- prema načinu pripremanja: sat književnosti

Nastavni zadatci:

- obrazovni: definirati i prepričati fabulu književnoga djela, definirati i odrediti dijelove fabule te poglavlja, usvojiti obilježja fabule
- odgojni: razvijati svijest o važnosti poznavanja književnih pojmova fabule, dijelova fabule i poglavlja, poticati na shvaćanje važnosti hrvatsko-talijanskih književnih dodira, razvijati sposobnost razmišljanja i izražavanja mišljenja
- funkcionalni: razvijati osjećaj za uočavanje vrijednosti književnog bogatstva hrvatskog jezika, razvijati spoznajne sposobnosti uočavanja, zaključivanja i primjene stečenih znanja na drugim primjerima

Nastavni oblici:

- individualni rad
- rad u paru
- rad u skupinama

Nastavne metode:

- govorna (dijaloška i monološka) metoda
- metoda čitanja
- metoda pisanja
- metoda rada na tekstu
- metoda zaključivanja
- metoda crtanja

Nastavni izvori: Mirella Malusa': *Tajanstvena kristalna školjka*, EDIT, Rijeka, 2004.

Nastavna sredstva:

- križaljka
- mentalna mapa, radni listići
- računalo, projektor
- knjiga

Literatura:

Stručna:

Mirella Malusa': *Tajanstvena kristalna školjka*. EDIT, Rijeka, 2004.

Anita Šojat: *Snaga riječi 5; hrvatska čitanka za peti razred osnovne škole*. Školska knjiga, Zagreb, 2013.

Metodička:

- Ante Bežen: *Metodika; znanost o poučavanju nastavnog predmeta*. PROFIL, Zagreb, 2008.
- Dragutin Rosandić: *Metodika književnog odgoja*. Školska knjiga, Zagreb, 2005.
- Stjepko Težak: *Teorija i praksa nastave hrvatskog jezika*. Školska knjiga, Zagreb, 2000.

Metodički sustavi:

Analitičko-eksplikativni

Problemsko-stvaralački

Struktura nastavnog sata:

1. Pripremna faza
2. Analitička faza
3. Zadaci za samostalan rad
4. Analiza, ponavljanje

NASTAVNI ODSJEČCI	SADRŽAJ RADA	
PRIPREMNA FAZA (10min)	Na samom početku sata pozdravit ćemo učenike i upitati ih je li im se svidjelo djelo koje su pročitali. Postavit ćemo i pitanje vezano uz dvojezični način pisanja djela te ćemo na taj način dobiti povratnu informaciju o tome koliko se učenicima sviđa taj način pisanja. Upoznat ćemo ih i s biografijom istarske autorice kako bismo usmjerili pozornost na hrvatsko-talijansku književnu i jezičnu dodirnu točku. Za daljnji rad motivirat ćemo ih tako da ćemo im podijeliti osmosmjerke. U osmosmjerci će morati pronaći pojmove koje ćemo obraditi tijekom dva nastavna sata književnosti (fabula, uvod, zaplet, vrhunac, rasplet, poglavlje). <i>Dobar dan svima!</i> <i>Dobar dan!</i> <i>Jeste li svi pročitali lektiru? Jesmo.</i> <i>Je li vam se svidjela knjiga? Je. Zašto? Jer Margherita putuje u izmišljeni svijet. Tamo je sve čarobno.</i> <i>Jeste li primijetili kako je pisana knjiga? Na kojim jezicima? Knjiga je pisana na dva jezika. Na hrvatskom i talijanskom jeziku.</i> <i>Sviđa li vam se da je knjiga napisana na dva jezika?</i> <i>Da. Ponekad, dok smo čitali, uspoređivali smo hrvatske s talijanskim riječima.</i> <i>Zašto mislite da je autorica napisala knjigu na dva jezika?</i> <i>Zato da bi i djeca koja govore talijanski mogla</i>	<i>Dijaloška metoda</i> <i>Metoda zaključivanja</i>

ANALITIČKA FAZA (25 min)	<i>pročitati knjigu.</i> <i>Točno. Zna li da je u Istri prisutna dvojezičnost i da se na nekim područjima govori hrvatskim i talijanskim jezikom te da postoje i talijanske škole za talijanske manjine u Istri?</i> <i>Znamo.</i> <i>Upravo zbog toga su nam vrlo značajni hrvatsko-talijanski književni, ali i jezični, susreti. Mirella Malusa' je istarska autorica porijeklom iz Rovinja. Piše na hrvatskom, ali i na talijanskom jeziku. Njezina su djela dva jezična svijeta u dodiru.</i> (Podijelit ćemo osmosmjerke) <i>U osmosmjerkama morate pronaći šest pojmova koje ćemo definirati i naučiti.</i> (Nakon 3 minute) <i>Koje ste pojmove pronašli?</i> <i>Fabula, uvod, zaplet, vrhunac, rasplet, poglavlje.</i> Nakon što pronađu sve pojmove, učenicima ćemo podijeliti mentalne mape u koje će na za to predviđena mjesta morati upisati naslov djela, nekoliko biografskih crtica o autorici te pronađene pojmove u osmosmjerci. Do zaključaka o definicijama pojmova učenici će doći analizom pročitanoga dijela. Osim mentalne mape, učenici će dobiti radne listiće s definicijama koje će morati povezati s pojmovima u mentalnoj mapi. Analitičku fazu započinjemo prikazivanjem PPT prezentacije. Na PPT prezentaciji prikazana je mentalna mapa koju učenici imaju ispred sebe.	Monološka metoda

	Prema prikazanom primjeru, učenici upisuju pojmove na za to određena mjesta. <i>Dobili ste mentalne mape. Sada u njih zapišite pojmove na mjesta gdje su zapisani na PPT prezentaciji. Osim pojmova, zapisat ćemo i nekoliko biografskih podataka o autorici, Mirelli Malusa'. (Učenici zapisuju podatke o autorici i pojmove). Sada ćete dobiti i radne listiće na kojima su zapisane definicije pojmova koji su zapisani u mentalnoj mapi. Postepeno, tijekom obrade lektire, povezivat ćete pojmove s definicijama i te definicije zapisivati u mentalne mape koje ćete kod kuće zalijepiti u vaše bilježnice.</i> Započet ćemo sa sažetim prepričavanjem fabule pročitano djela. Učenici će biti naizmjenice prozivani i nadovezivat će se na prepričavanje učenika prije njih. Po završetku prepričavanja, upitat ćemo učenike s kojom bi definicijom povezali sažeto prepričavanje događaja <i>Tajanstvene kristalne školjke</i>. Učenici će povezati definiciju fabule i upravo izvršenu radnju. U nastavku ćemo učenicima dati do znanja da se radi o fabuli te će oni zapisati definiciju. <i>Možemo li započeti s obradom lektire?</i> <i>Možemo.</i> <i>Započet ćemo sa sažetim prepričavanjem pročitano djela. Naizmjenice ćete biti prozivani i morat ćete nastaviti tamo gdje učenik prije vas zastane. Pozorno slušajte i pratite.</i>	Metoda pisanja

	(Učenik/učenica započinje prepričavanje.) <i>Poslijeratno je vrijeme. Margherita je djevojčica sa sela koja često u svojim snovima obilazi čudesne, izmišljene zemlje. Jednog ju je jutro majka probudila kako bi zajedno s ostatkom obitelji otišla u berbu rajčica. Nakon ručka, Margherita je odlučila potražiti svoju prijateljicu, vjevericu Šibicu, i odvojila se od ostatka obitelji. Tada je upoznala Gemmu, malu djevojčicu crnkinju koja joj je pomogla tražiti Šibicu i uvela je kroz čarobnu škrinjicu u izmišljeni svijet Čarobnice Tri- Sata. (Učitelj prati prepričavanje učenika. Ukoliko se učenik počne udaljavati od ideje sažetog prepričavanja, učitelj ga ponovno usmjerava prema sažetom prepričavanju.)</i> (Učenik/učenica nastavlja s prepričavanjem.) <i>Kada su stigle u zemlju gdje čak i leptiri i krijesnice govore, Gemma je Margheritu upoznala sa svojom prijateljicom Leptirčicom. Kasnije je Margherita upoznala i Krijesničicu od koje su saznale da je u zemlji uzbuna jer je netko Čarobnici Tri-Sata ukrao kristalnu školjku. Odlučile su krenuti u potragu i spasiti sebe od posljedica. Svaka je krenula svojim putem.</i> (Učenik/učenica nastavlja s prepričavanjem.) <i>Margherita je na početku puta ubrala kristalnu ivančicu koja će joj kasnije poslužiti. Pronašla je i Šibicu, ali je onda shvatila da se izgubila. Margherita i Šibica doživjele su zajedno različite pustolovine (putovale vlakom po moru, upoznale Julija Cezara, rimskog vojnika koji ima postaje</i>	<i>Metoda izlaganja</i>

	<i>suputnik, sve zajedno zarobili su austrijski vojnici, vidjeli su krštenje mora, pronalazak blaga, kamp pun ljudi različitih nacionalnosti i jezika koji se međusobno razumiju kad dodirnu prizmu...)</i> <i>(Učenik/učenica nastavlja s prepričavanjem.)</i> <i>Nakon svih tih pustolovina stigle su u Čarobničin dvorac i vrt. Margherita je pronašla kristalnu školjku u vodoskoku. Margherita ulazi u kućicu koja se nalazi u vrtu Čarobnice. Zarobljena je u prostoriji bez vrata i prozora. Vani vidi svoje prijateljice, ali ne može izaći. Dolaze je spasiti delfini i odjednom se nalazi na dvoru Čarobnice. Upoznaje Sirenicu koja je zapravo Čarobnica. Margherita joj predaje školjku te se ona tada pretvara u zlu Čarobnicu. Jedan od delfina ju spašava od zle Čarobnice gurajući je kroz prolaz u stijeni.</i> <i>(Učenik/učenica nastavlja s prepričavanjem.)</i> <i>Margherita se pojavljuje ispred Leptirčičine kuće. Budući da nema nikoga, odlučuje odspavati. Sanja svoje roditelje, brata i sestru koji joj nedostaju. Budi se i vidi Krijesničicu koja jaše na magarcu, Gemmu koja plovi tek izmišljenom rijekom i Leptirčicu koja se spušta s balonom. Prijateljice se ljute na nju jer je školjku predala Sirenici. Taj problem mogu riješiti jedino ako pronađu dvorac duhova Smjehotića. Oni će njim pomoći da se spase i riješe problem.</i> <i>(Učenik/učenica završava prepričavanje.)</i> <i>Margherita dolazi u dvorac duhova Smjehotića, ali</i>	<i>Metoda izlaganja</i>

	<i>to nije dvorac već kućica na drvu. Margherita upoznaje trinaest Smjehotića. Njezina kristalna ivančica nestaje. Dok čeka povratak kući, zabavlja se sa svojim prijateljicama u cirkusu. Nakon toga se budi s čvorugom na glavi, okružena članovima svoje obitelji. Ne vjeruje da je bila u nesvijesti i da je sve bio samo san. Nitko joj ne vjeruje. Ali ipak dobiva potvrdu da nije sve bio samo san. Šibica joj donosi potvrdu. Kristalnu ivančicu.</i> <i>Završili smo s prepričavanjem. Uzmite sada u ruke vaša radne listiće na kojima su zapisane definicije. S kojom definicijom biste povezali upravo izvedenu radnju? Sažeto prepričavanje događaja?</i> <i>S... redosljed događaja u književnom, filmskom ili kazališnom djelu; redosljed odvijanja radnje.</i> <i>Točno tako. Definicija koju ste upravo pročitali definira pojam fabule. Zapišite u vaše mentalne mape definiciju fabule.</i> <i>Jeste li zapisali?</i> <i>Jesmo.</i> <i>Nastavljamo s određivanjem dijelova fabule. Određujemo uvod, zaplet, vrhunac i rasplet te njihov redosljed. Dajemo primjere za svaki dio fabule. Nakon toga, učenici će u paru, na temelju primjera, morati zaključiti i odrediti koja definicija pripada kojemu pojmu. Pojam koji preostaje je poglavlje. Učenici će definiciju poglavlja povezati s pojmom. Na temelju definicije zaključit ćemo i odrediti poglavlja u djelu koje su pročitali i način na koji su ta poglavlja označena.</i>	<i>Metoda zaključivanja</i> <i>Metoda pisanja</i> <i>Metoda zaključivanja</i>

	(Prikazujemo na PPT prezentaciji pravilnim redosljedom poredane dijelove fabule: uvod -> zaplet -> vrhunac -> rasplet) <i>Pojmovi koje vidite zapisane na slideu PPT prezentacije su dijelovi fabule. Pod dijelovima fabule podrazumijevamo međusoban odnos pojedinih dijelova književnog teksta.</i> (Ispod pojmova prikazujemo primjere iz pročitano djela za svaki pojam.) <i>Ispod pojmova možete vidjeti zapisane primjere iz Tajanstvene kristalne školjke, djela koje ste vi pročitali kod kuće. Uzmite papir s definicijama. Na temelju danih pojmova i primjera, u paru, pokušajte spojiti definicije s odgovarajućim pojmom i primjerom.</i> <i>Jeste li završili? Možemo li krenuti s provjeravanjem rezultata?</i> <i>Uvod (početak radnje): Margherita je djevojčica sa sela koja odlazi sa svojom obitelji u berbu rajčica te tamo upoznaje djevojčicu Gemmu</i> <i>Zaplet (događaj koji potiče daljnja zbivanja): Gemma vodi Margheritu u svijet Čarobnice Tri-Sata koja je ljuta jer joj je netko ukrao kristalnu školjku</i> <i>Vrhunac (najnapetiji dio): Margherita dolazi na dvor Čarobnice Tri-Sata, upoznaje Sirenicu i vraća joj kristalnu školjku uz pomoć koje se ona pretvara u Čarobnicu</i>	

(10 min)	<i>Rasplet (događaj koji potiče raspletanje radnje): Margherita u dvorcu duhova Smjehovića iščekuje povratak kući.</i> <i>Bravo, sve ste točno povezali. Sada možemo i definicije uvoda, zapleta, vrhunca i raspleta zapisati u vaše mentalne mape.</i> <i>Ostao nam je još samo jedan pojam i samo jedna definicija. Koja je to?</i> <i>Poglavlje je...dio knjige koji čini veću cjelinu, obično posebno označeno svojim naslovom ili brojem.</i> <i>Točno. Otvorite knjige iz lektire. Možete li odrediti koliko poglavlja ima i kako su označena?</i> <i>Budući da su poglavlja označena rimskim rednim brojevima, učenici će lako izdvojiti i izbrojiti poglavlja u pročitanoj djelu.</i> <i>Poglavlja ima petnaest i označena su rimskim rednim brojevima.</i> <i>Odlično! Zapišite i definiciju poglavlja u vaše mentalne mape.</i> <i>Posljednjih deset minuta prvog sata učenici će u grupama igrati igru crtanja. Učenici su podijeljeni u četiri skupine. Dva predstavnika izlaze pred ploču. Njihov je zadatak ilustrirati njihov najdraži dio iz pročitanoj djela, a skupine koje predstavljaju moraju pogoditi u što kraćem roku o kojem se događaju radi. Skupina koja prva pogodi, dobiva bod. Ista pravila vrijede za preostale dvije skupine.</i>	<i>Metoda zaključivanja</i> <i>Metoda praktičnog rada</i> <i>Metoda crtanja</i>

3. ZADATCI ZA SAMOSTALAN RAD UČENIKA (30 min)	<i>A sada, podijelite se u četiri skupine. Svaka skupina neka odredi svojega predstavnika. Dva predstavnika neka izađu pred ploču. Zamislite događaj iz knjige koji vam je najdraži. Sada ćete taj događaj pokušati nacrtati na ploči. Počinjete u isto vrijeme. Skupine čiji ste predstavnici moraju pratiti crtanje i u što kraćem vremenskom roku pogoditi o kojem se događaju radi. Naravno, skupina koja prva pogodi dobiva bod.</i> Predstavnike treće i četvrte skupine odabiremo mi. Na taj će se način spriječiti kršenje pravila, u slučaju da su odabrani predstavnici s ostalima već podijelili svoja mišljenja o najdražem događaju iz knjige. Ovom se igrom želi postići psihičko opuštanje učenika i njihova priprema za sljedeći sat na kojem će oni morati primijeniti stečeno znanje na samostalan i kreativan način. Drugi sat nastave književnosti je strukturiran prema problemsko-stvaralačkom nastavnom sustavu. Započinje zadavanjem zadataka za samostalni rad učenika. Naravno, uz zadatak se daju i upute. Učenici će rješavanjem zadanih zadataka ponoviti ono što su naučili tijekom prvog sata. Učenici ostaju podijeljeni u četiri skupine. Sve grupa dobivaju isti zadatak. Moraju napisati priču, prepričati fabulu i odrediti dijelove fabule. Samo su naslovi priča drugačiji. Naslovi priča zapisani su na karticama koje predstavnici grupa	<i>Metoda pisanja</i> <i>Metoda stvaralačkog izražavanja</i>

4. ANALIZA, PONAVLJANJE (15 min)	izvlače. Naslovi su: <i>Čarobni vrt, Ledeno kraljevstvo, Začarana šuma, Životinjsko carstvo.</i> <i>Ostanite podijeljeni u skupine. Slijedi rad u skupinama. Svaka skupina mora napisati priču i znati prepričati fabulu priče te odrediti dijelove fabule. Naslovi su zapisani na karticama koje ćete izvlačiti. Imate 30 minuta za izvršiti zadatak. Nakon toga čitamo i analiziramo rezultate.</i> U posljednjoj fazi nastavnog procesa, učenik kojega učitelj odabere čitat će priču. Ako bude bilo pogrešaka, uslijedit će ispravak istih.	<i>Metoda izlaganja</i>

15.2 Pisana priprema za sat književnosti 2

Razred: 7. razred

Nastavni predmet: Hrvatski jezik

Nastavno područje: Književnost

Nastavna cjelina: Legenda

Nastavna jedinica: Giacomo Scotti: *Istarske priče i legende*

Tip nastavnog sata:

- prema sadržaju: sat upoznavanja
- prema cilju i zadacima: sat uzimanja novog gradiva
- prema dominantnim karakteristikama: sat dijaloga
- prema statusu: obvezni glavni sat
- prema načinu pripremanja: sat književnosti

Nastavni zadatci:

- obrazovni: definirati i usvojiti pojam legende kao književne vrste, usvojiti obilježja legende i likova u legendi
- odgojni: razvijati svijest o važnosti poznavanja književnog pojma legende, poticati na shvaćanje važnosti hrvatsko-talijanskih književnih dodira, razvijati sposobnost razmišljanja i izražavanja mišljenja, razvijati interes za upoznavanje istarske književne baštine
- funkcionalni: razvijati osjećaj za uočavanje vrijednosti književnog bogatstva hrvatskog jezika, razvijati spoznajne sposobnosti uočavanja, zaključivanja i primjene stečenih znanja na drugim primjerima, znati prepoznati legendu

Nastavni oblici:

- individualni rad
- frontalni rad
- rad u paru
- rad u skupinama

Nastavne metode:

- govorna (dijaloška i monološka) metoda
- metoda čitanja
- metoda pisanja
- metoda rada na tekstu
- metoda zaključivanja

Nastavni izvori:

Giacomo Scotti: *Fiabe e leggende dell'Istria*. Santi Quaranta, Treviso, 2004.

Nastavna sredstva:

- računalo, projektor
- video isječci
- mentalne mape
- preslike legende, radni listići

Literatura:

Stručna:

Giacomo Scotti: *Fiabe e leggende dell'Istria*. Santi Quaranta, Treviso, 2004.

Anita Šojat: *Snaga riječi 7; hrvatska čitanka za sedmi razred osnovne škole*. Školska knjiga, Zagreb, 2013.

Metodička:

- Ante Bežen: *Metodika; znanost o poučavanju nastavnog predmeta*. PROFIL, Zagreb, 2008.

- Dragutin Rosandić: *Metodika književnog odgoja*. Školska knjiga, Zagreb, 2005.

- Stjepko Težak: *Teorija i praksa nastave hrvatskog jezika*. Školska knjiga, Zagreb, 2000.

Metodički sustavi:

- komunikacijski

Struktura nastavnog sata:

1. komunikacijska situacija

2. komunikacijska situacija

3. komunikacijska situacija

4. komunikacijska situacija

NASTAVNI ODSJEČCI	SADRŽAJ RADA	
1. PRVA KOMUNIKACIJSKA SITUACIJA (5 min)	Na samom početku sata učenici ćemo pozdraviti i podijeliti ćemo im križaljke u kojima će rješenje biti pojam LEGENDA, naziv nastavne jedinice koja će biti obrađena na nastavnom satu književnosti. Podijelit ćemo im i male mentalne mape u koje će zapisati definiciju legende, a nakon obrade i naslov, temu te likove iz legende. Nakon što riješe križaljku i dobiju pojam koji će biti tema, učenicima će biti prikazani kratki video isječci o pulskoj Areni. Očekivat će se od njih da prepoznaju tu povijesnu znamenitost. Velika je vjerojatnost da će se očekivanje ispuniti u potpunosti. <i>Dobar dan svima!</i> <i>Dobar dan!</i> <i>Svatko od vas će dobiti križaljku koju će morati ispuniti. Rješenje koje dobijete je tema kojom ćemo se danas baviti. Dobit ćete i mentalne mape u koje ćete tijekom sata zapisivati bitne činjenice. Te ćete mape kod kuće zalijepiti u vaše bilježnice.</i> <i>Jeste li riješili križaljku? Jesmo.</i> <i>Rješenje je...? Legenda.</i>	Individualni rad Križaljka

2. KOMUNIKACIJSKA SITUACIJA (20 min)	<i>Točno. Sad pažljivo gledajte. Video isječci koje ćete upravo pogledati prikazuje povijesnu znamenitost o kojoj je u legendi riječ.</i> <i>(Puštaju se isječci iz videa.)</i> <i>Prepoznajete li o kojem je gradu i povijesnoj znamenitosti riječ? Da. O gradu Puli i Areni.</i> <i>Bravo!</i> Na početku druge komunikacijske situacije predstaviti ćemo djelo iz kojega je preuzeta legenda. Predstaviti ćemo i autora te knjige. Budući da je autor podrijetlom iz Italije, ali je imigrirao u Rijeku te stvara na hrvatskom i talijanskom jeziku, naglasiti će se hrvatsko-talijanski književni i jezični dodiri. Nakon toga, učenicima ćemo podijeliti papire s tekstom legende. Pročitati ćemo legendu o nastanku pulske Arene naglas. Zajedno ćemo odrediti glavna obilježja legende i tematiku. Stvarne i nestvarne likove te fantastične elemente koji se u legendi pojavljuju, učenici će morati pronaći u paru. Učenici će sve definicije i primjere, kao i nekoliko biografskih podataka o autoru, zapisati u mentalnu mapu. <i>Autor knjige <i>Le fiabe e leggende</i></i>	Video isječci

	<i>dell'Istria ili Istarske priče i legende je Giacomo Scotti. Što mislite, koje je narodnosti autor? Talijan.</i> <i>Točno. Što mislite, zašto talijanski autor piše o istarskim legendama?</i> <i>Jer su mu bliske. Jer ga zanima istarska narodna baština. Jer živi u Istri...</i> <i>Većina odgovora je točna. Naime, autor je emigrirao u Hrvatsku i živi u Rijeci. Stvara na hrvatskom i na talijanskom jeziku. Njegovo je stvaralaštvo dvojezično. Hrvatski i talijanski jezik, kao i književnost, su oduvijek bili u bliskim odnosima. Upravo zbog toga, kao i neki autori hrvatskog podrijetla, pogotovo istarski autori, pojedini talijanski književnici stvaraju na hrvatskom i talijanskom jeziku. Kao regija, Istra ima najveći broj pripadnika talijanskih manjina, i to zbog blizine Italije i njezinog utjecaja na području Istre kroz povijest. Talijanski utjecaj vidi se u različitim segmentima istarske regije. Zapišite nekoliko biografskih podataka o autoru u vaše mentalne mape.</i> <i>Sada, morate pažljivo slušati i pratiti legendu koju ćemo pročitati jer nakon toga slijede zadatci. Naslov legende je Arena u Puli. Ta se legenda sastoji od 3 različite legende. Jednu ćete čuti, a preostale dvije će biti uključene u vaš</i>	Frontalni rad Monološka metoda PPT prezentacija Mentalne mape

	<i>samostalni zadatak koji ćete morati odraditi.</i> <i>(Prema legendi, Arenu bijahu izgradile vještice koje namjeravahu pokloniti palaču svojoj kraljici, ali ih već prve noći zapaziše jedan stanovnik Pule. Vrativši se s dugoga puta, dočekaše ga zatvorena gradska vrata. Budući da moraše čekati nekoliko sati, čovjek se umota u svoj plašt i legne na zemlju iščekujući jutro kada su gradska vrata opet trebala biti otvorena. Bijaše se već uspavljivao kada ga probudiše odlasci i dolasci vještica. Uputi brzo upozorenje stražarima. Vještice otjeraše, a palača koju bijahu namjeravale sagraditi ostade nedovršena.</i> <i>Tada Puljani u pomoć pozvaše vile, moleći ih da sruše palaču koju izgradiše vještice i da na tom istom mjestu sagrađe novu Vilinsku palaču. Muškarci, ni oni najkrupniji, ne mogoše postaviti ogromne kamene blokove na tri kata, na visinu palače dostojne glavnoga grada Istre.</i> <i>Vile prionuše poslu. Budući da već bijahu gradile dvorce na planinskom i u primorskom dijelu Istre, znale su da mogu raditi samo noću kako ne bi bile viđene od drugih ljudi te da mogu raditi samo do prvog pjeva pijetla. Kamenje</i>	Papiri s tekstom legende

	<i>koje im bijaše potrebno uzimahu iz špilje na Učki i prenošahu ga u svojim pregačama.</i> <i>Iz noći u noć, vile se letom spuštahu do čistine u šumi koja se protezaše izvan zidina Pule, između rive i podnožja brda, prevaljujući tako dug put kroz Motovunsku dolinu i uzduž zapadne obale. Prenoseći ogromno bijelo kamenje izgradiše zidove palače i onoliko prozora koliko ima dana u godini, a da ne bijahu viđene. Nedostajaše samo krov kako bi veličanstveno djelo bilo dovršeno.</i> <i>Sedme noći započe pokrivanje građevine. Krov trebaše biti izgrađen u samo jednoj noći. Pri prvom pjevu pijetla vile se morahu vratiti u svoja tajna prebivališta. Da ih je zora zatekla u njihovom radu, izgubile bi svoje moći i više ne bi bile vile.</i> <i>Nažalost, one noći dok žurno završavahu djelo, vile bijahu iznenađene prvim oglašavanjem pijetla. Kako bi pobjegle i nestale prije zore, pustiše da im iz pregača ispadne posljednje kamenje koje prenošahu, posijavši ga uzduž istarske obale i u poljima. Tako Arena ostade bez krova, a i zidinama nedostajaše pokoji kamen.</i>	<i>Metoda čitanja</i>

	<i>Najveće kamenje i ono najbrojnije ne pade daleko. Pade u more nedaleko od Fažane stvorivši trinaest otoka Brijunskog arhipelaga.</i> <i>Posljednje kamenje ispade na visoravan Paza u dolini Raše i još danas se može vidjeti na tom mjestu. Nazivaju ga „Vilinskim gromadama“. U selu Paz, smještenom na vrhu brda, govori se da su vile letjele nisko iznad sela na povratku u Pulu kada je zec skočio među njih, potrgavši im pregače iz kojih je ispalo posljednje kamenje.)</i> <i>Nakon što ste pažljivo poslušali čitanje legende, moći ćete odgovoriti na pitanja koja će vam biti postavljena.</i> <i>Smatrate li da je ova legenda stvarna? Mislite li da je prikaz stvarnog događaja? Ne.</i> <i>Po čemu to zaključujete? Po fantastičnim likovima kao što su vještice i vile te miješanju stvarnih s nestvarnim elementima: vile i vještice koje grade palaču u stvarnom svijetu sa stvarnim likovima, nose kamenje u pregačama, kamenje koje im ispada postaje arhipelag Brijuna,...</i> <i>Točno, bravo.</i> <i>O čemu govori ova legenda? O nastanku</i>	<i>Dijaloška metoda</i> <i>Metoda zaključivanja</i> <i>Individualni rad</i>

	<i>pulske Arene.</i> <i>Točno, o nastanku, podrijetlu jedne istaknute povijesne znamenitosti.</i> <i>Ako se u narodu govori o legendi i ako se ona prenosi iz generacije u generaciju, riječ je o...</i> <i>...prenošenju s koljena na koljeno.</i> <i>Drugim riječima...</i> <i>...o narodnoj ili pučkoj predaji.</i> <i>Točno tako.</i> <i>Možete li sada prema donesenim zaključcima odrediti koja bi bila definicija legende?</i> <i>Pučka predaja obilježena stvarnim i nestvarnim elementima te fantastičnim likovima. Legende su izmišljene.</i> <i>Točno. Zapišite riječ legenda u središnji krug vaše mentalne mape. Nakon toga, definiciju legende zapisat ćete na mjesto koje je za to predviđeno.</i> <i>(Zapisuju definiciju legende – pučka predaja koja se zasniva na čudesnom vjerovanju o nekoj istaknutoj osobi, podrijetlu nekog događaja, mjesta (ili znamenitosti kao u pročitanoj legendi). Legende su najčešće izmišljene.)</i> <i>(Nadalje, učenici u mentalnu mapu zapisuju naslov legende <i>Arena u Puli</i>. Zapisuju i sve likove koji se u legendi javljaju kako bi uočili prisutnost stvarnih</i>	<i>Dijaloška metoda</i> <i>Metoda</i> <i>zapažanja</i> <i>Metoda</i> <i>zaključivanja</i> <i>Metoda pisanja</i>

3. KOMUNIKACIJSKA SITUACIJA (10 min)	i nestvarnih likova: <i>vještice, vile, putnik, stražari, pijetao</i>. Zapisuju i fantastične elemente: <i>vile nose kamenje u svojim pregačama, ako ih netko vidi gube svoju moć, kamenje koje im ispada stvara Brijunski arhipelag, pijetao koji kukuriče, muškarci koji ne mogu dizati kamene blokove, putnik koji se vraća izdaleka...)</i> <i>U paru odredite koji su nestvarni, (vještice i vile) stvarni likovi (putnik i stražari...i pijetao) te fantastični elementi (fantastični: vile nose kamenje u svojim pregačama, ako ih netko vidi gube svoju moć, kamenje koje im ispada stvara Brijunski arhipelag...)</i> <i>Sve ste dobro uočili. Zapišite sada sve to u vaše mentalne mape.</i> Učenici će biti podijeljeni u dvije skupine. Učenicima će biti podijeljene dvije legende o nastanku Arene u Puli. Uz te dvije legende dobit će i nastavne listiće s pitanjima na koja će morati odgovoriti. <i>Sada ćete biti podijeljeni u dvije skupine.</i>	Rad u paru <i>Mentalne mape</i> Rad u skupinama Radni listići

4. KOMUNIKACIJSKA SITUACIJA (10 min)	<i>Skupina A i skupina B. Svaka će skupina dobiti svoju legendu koju će morati pročitati i nakon toga odrediti joj temu, stvarne i nestvarne likove te fantastične elemente. Budući da su obje legende dvije nove inačice nastanka Arene, morat ćete drugoj skupini prepričati fabulu legende. Skupina A prepričat će fabulu skupini B i obratno. Započnite sa čitanjem odmah nakon što vam budu podijeljeni papiri te ne zaboravite na svoje nastavne listiće koje morate ispuniti. Imate 10 minuta za izvršenje zadatka.</i> Predstavnici skupina izložit će rezultate izvršenog zadatka. Ako bude pogrešaka, učenici će ih ispraviti uz navođenje profesora.	<i>Metoda pisanja</i> Rad u skupinama Radni listići <i>Metoda izlaganja</i>

15.3 Upitnik za empirijsko istraživanje

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Filozofski fakultet

Odsjek za kroatistiku

Antonija Šestan, studentica

ANKETNI UPITNIK

za učenice/učenike petog, šestog, sedmog i osmog razreda

Osnovne škole Vladimira Nazora Pazin

Poštovane učenice/poštovani učenici,

Pred vama je anketni upitnik koji će poslužiti istraživanju mišljenja i stavova učenika petog, šestog, sedmog i osmog razreda Osnovne škole Vladimira Nazora Pazin o pristupu talijanskoj književnosti u nastavi Hrvatskoga jezika. Rezultati ovog istraživanja poslužit će u svrhu pisanja diplomskog rada.

Cilj je ovoga istraživanja utvrditi zastupljenost talijanske književnosti u nastavi Hrvatskoga jezika te na temelju dobivenih rezultata ponuditi nove metodičke pristupe obradi pojedinih književnih djela talijanskih autora.

Anketni upitnik sadrži pitanja koja se odnose na:

- istraživanje stava učenika prema čitanju književnih djela strane književnosti, s osobitim osvrtom na talijansku književnost
- utvrđivanje mišljenja učenika o zastupljenosti književnih djela talijanske književnosti u nastavi Hrvatskoga jezika te u nastavnom planu i programu
- definiranje odnosa učenika prema književnim djelima talijanske književnosti

Pitanja pročitajte s razumijevanjem i pokušajte što iskrenije odgovoriti.

Anketni upitnik ne potpisujte jer je u potpunosti anonim i koristit će se isključivo u svrhu navedenog istraživanja.

Najsrdahnije Vam zahvaljujem.

Spol: M Ž

Dob: _____

Razred: _____

1. Koliko u prosjeku čitaš? (zaokruži samo jedan odgovor)

- a) uopće ne čitam
- b) manje od jednog sata tjedno
- c) 1 – 5 sati tjedno
- d) 6 – 10 sati tjedno
- e) više od 10 sati tjedno

2. Više čitaš: (zaokruži samo jedan odgovor)

- a) prozu
- b) poeziju
- c) dramu
- d) čitam podjednako sve rodove

3. Koliko je od toga lektira? (zaokruži samo jedan odgovor)

- a) sve
- b) skoro sve
- c) ponešto
- d) vrlo malo
- e) ništa

4. (Za svako pitanje zaokruži samo jedan odgovor)

Procijeni u kojoj mjeri...	NIMALO	MALO	OSREDNJE	MNOGO	VRLO MNOGO
...voliš čitati književna djela stranih autora	1	2	3	4	5
...okolina utječe na tvoj izbor književnih djela za čitanje	1	2	3	4	5
...poznaješ talijansku kulturu	1	2	3	4	5
...bi volio/voljela da se talijanske književnike i njihova djela uključi u nastavne sadržaje	1	2	3	4	5
...te zanima talijanska književnost i djela talijanskih autora	1	2	3	4	5

5. Jesi li ikad pročitao/pročitala neku knjigu talijanskog autora?

a) da

b) ne

Ako jesi, koja je to knjiga bila? _____

6. Carlo Collodi je talijanski književnik. U kojoj ti je mjeri poznato njegovo ime? (Zaokruži samo jedan odgovor)

a) nimalo

b) malo

c) osrednje

d) mnogo

e) vrlo mnogo

Znaš li koje si njegovo djelo imala/imao prilike upoznati tijekom dosadašnjeg obrazovanja?

7. Sjećaš li se još nekog talijanskog autora čije si djelo upoznala/upoznao tijekom dosadašnjeg školovanja?

8. (Za svako pitanje zaokruži samo jedan odgovor)

Smatraš li...	UOPĆE NE SMATRAM	DJELOMIČNO SMATRAM	NE MOGU SE ODLUČITI	UGLAVNOM SMATRAM	U POTPUNOSTI SMATRAM
...da se u školskoj knjižnici mogu pronaći književna djela koja pripadaju talijanskoj književnosti?	1	2	3	4	5
...da bi školska knjižnica trebala imati za posudbu više književnih djela iz talijanske književnosti?	1	2	3	4	5
...da su druge književnosti (američka, engleska...) zanimljivije i kvalitetnije od talijanske?	1	2	3	4	5
...da bi tradicionalne talijanske bajke, npr. <i>Čarobni prsten</i> , <i>Govor životinja</i> , <i>Jabuka-djevojka</i> , <i>Kraljević kanarinac</i> bile zanimljive za čitanje?	1	2	3	4	5

9. Čitanje književnih djela iz talijanske književnosti:

a) obogatilo bi moj jezični izraz

b) obogatilo bi moje znanje o književnosti

c) ne zanima me upoznavanje talijanske književnosti

d) drugo: _____